

**GİRİŞİMSEL ÖZ-ETKİNLİK VE FIRSAT
TANIMLAMANIN ÜNİVERSİTE
ÖĞRENCİLERİNİN GİRİŞİMCİLİK NİYETLERİ
ÜZERİNDEKİ ROLÜNÜN İNCELENMESİ:
KARABÜK ÜNİVERSİTESİNDE BİR ARAŞTIRMA**

**2022
YÜKSEK LİSANS TEZİ
GİRİŞİMCİLİK**

Abdullah EREN

**Danışman
Prof. Dr. Ramazan UYGUN**

**GİRİŞİMSEL ÖZ-ETKİNLİK VE FIRSAT TANIMLAMANIN ÜNİVERSİTE
ÖĞRENCİLERİNİN GİRİŞİMCİLİK NİYETLERİ ÜZERİNDEKİ ROLÜNÜN
İNCELENMESİ: KARABÜK ÜNİVERSİTESİNDE BİR ARAŞTIRMA**

Abdullah EREN

Prof. Dr. Ramazan UYGUN

T.C.

**Karabük Üniversitesi
Lisansüstü Eğitim Enstitüsü
Girişimcilik Anabilim Dalında
Yüksek Lisans Tezi
Olarak Hazırlanmıştır**

KARABÜK

Eylül 2022

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER.....	1
TEZ ONAY SAYFASI.....	4
DOĞRULUK BEYANI	5
ÖNSÖZ	6
ÖZ.....	7
ABSTRACT.....	8
ARŞİV KAYIT BİLGİLERİ.....	9
ARCHIVE RECORD INFORMATION	10
KISALTMALAR	11
ARAŞTIRMANIN KONUSU	12
ARAŞTIRMANIN AMACI VE ÖNEMİ.....	12
ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ.....	12
ARAŞTIRMA HİPOTEZLERİ.....	13
EVREN VE ÖRNEKLEM	15
KAPSAM VE SINIRLILIKLAR/KARŞILAŞILAN GÜÇLÜKLER	15
BİRİNCİ BÖLÜM	17
GİRİŞİMCİ VE GİRİŞİMCİLİK KAVRAMI	17
1.1. Girişimci Kavramı	17
1.2. Girişimcilik Kavramı	19
1.3. Girişimciliğin Diğer Bilim Dallarına İlişkisi	20
1.3.1. Sosyoloji ve Girişimcilik İlişkisi	20
1.3.2. İktisat ve Girişimcilik İlişkisi	21
1.3.3. Psikoloji ve Girişimcilik İlişkisi.....	21
1.4. Girişimciliğin Tarihsel Gelişimi.....	23
1.4.1. Girişimciliğin Dünyadaki Tarihsel Gelişimi	23
1.4.2. Girişimciliğin Türkiye'deki Tarihsel Gelişimi.....	24

1.5. Girişimciliği Belirleyen Faktörler	25
1.5.1. Bireysel Yaklaşım	26
1.5.2. Çevresel Yaklaşım	26
1.5.3. Firma Yaklaşımı	27
1.6. Girişimciliği Etkileyen Faktörler	28
1.6.1. Kültürel Yapı	28
1.6.3. Aile Faktörü	28
1.6.4. Eğitim Faktörü	29
1.6.5. Din Faktörü	30
1.7. Girişimcilik Modelleri	31
1.7.1. İç Girişimcilik	31
1.7.2. Kadın Girişimciliği	33
1.7.3. Sosyal Girişimcilik	34
1.7.4. Yeşil Girişimcilik	36
1.7.5. Kamu Girişimciliği	37
1.7.6. Dijital Girişimcilik	38
1.8. Girişimcilik Süreci	39
İKİNCİ BÖLÜM	42
GİRİŞİMSEL NİYET KURAMLARI	42
2.1. Girişimcilikte Niyet Kavramı	42
2.2. Girişimcilik Niyetinin Oluşumunu Açıklayan Modeller	43
2.2.1. Shapero'nun Girişimcilik Faaliyeti Modeli	44
2.2.2. Bird (1988) Girişimsel Niyet Modeli	45
2.2.3. Ajzen'in Planlanmış Davranış Teorisi Modeli	47
2.2.4. Robinson'un Girişimsel Tutum Oryantasyonu Modeli	49
2.2.5. Krueger ve Carsrud'un Temel Niyet Modeli	50
2.2.5. Krueger ve Brazel'in Girişimsel Potansiyel Modeli	50
2.2.6. Davidsson'un Modeli	51
2.3. Girişimcilik Niyetlerini Etkileyen Faktörler	53
2.3.1. Demografik Faktörler	53
2.3.1.1. Yaş ve Cinsiyet Etkisi	53
2.3.1.2. Medeni Hal	54
2.3.1.3. Eğitim	54

2.3.2. Sosyal Faktörler.....	55
2.3.2.1. Ailenin Etkisi.....	55
2.3.2.2. Çevrenin Etkisi	56
2.3.2.3. Kültürün Etkisi.....	57
2.3.3. Kişilik Özellikleri.....	58
2.3.3.1. İç Kontrol Odağı.....	59
2.3.3.2. Başarı İhtiyacı	59
2.3.3.3. Risk Alma Eğilimi.....	60
2.3.3.4. Belirsizliğe Karşı Tolerans.....	61
2.3.3.5. Kendine Güven ve Öz Etkinlik.....	62
2.3.3.6. Yenilikçi Olma	63
2.4. Girişimcilik Eğitimi.....	64
2.5. Girişimcilik Niyeti ile İlgili Literatür Taraması.....	67
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	74
ARAŞTIRMAYA İLİŞKİN BULGULAR.....	74
3.1. Araştırmanın Bulguları	74
3.2. Farklılık Testleri	86
SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER.....	93
KAYNAKÇA.....	100
TABLolar LİSTESİ	118
ŞEKİLLER LİSTESİ	120
EKLER	121
ÖZGEÇMİŞ	123

TEZ ONAY SAYFASI

Abdullah EREN tarafından hazırlanan “GİRİŞİMSEL ÖZ-ETKİNLİK VE FIRSAT TANIMLAMAMIN ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN GİRİŞİMCİLİK NİYETLERİ ÜZERİNDEKİ ROLÜNÜN İNCELENMESİ: KARABÜK ÜNİVERSİTESİNDE BİR ARAŞTIRMA” başlıklı bu tezin Yüksek Lisans Tezi olarak uygun olduğunu onaylarım.

Prof. Dr. Ramazan UYGUN

Tez Danışmanı, Girişimcilik Anabilim Dalı

Bu çalışma, jürimiz tarafından Oy Birliği ile Girişimcilik Anabilim Dalında Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir. 12/09/2022

Ünvanı, Adı SOYADI (Kurumu)

İmzası

Başkan : Prof. Dr. Hasan Alp ÖZEL (KBÜ)

Üye : Prof. Dr. Ramazan UYGUN (KBÜ)

Üye : Dr. Öğr. Üyesi Tanju ÇOLAKOĞLU (ÇOMÜ)

KBÜ Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Yönetim Kurulu, bu tez ile, Yüksek Lisans Tezi derecesini onamıştır.

Prof. Dr. Hasan SOLMAZ

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Müdürü

DOĞRULUK BEYANI

Yüksek lisans/Doktora tezi olarak sunduğum bu çalışmayı bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı herhangi bir yola tevessül etmeden yazdığımı, araştırmamı yaparken hangi tür alıntıların intihal kusuru sayılacağını bildiğimi, intihal kusuru sayılabilecek herhangi bir bölüme araştırmamda yer vermediğimi, yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu ve bu eserlere metin içerisinde uygun şekilde atıf yapıldığını beyan ederim.

Enstitü tarafından belli bir zamana bağlı olmaksızın, tezimle ilgili yaptığım bu beyana aykırı bir durumun saptanması durumunda, ortaya çıkacak ahlaki ve hukuki tüm sonuçlara katlanmayı kabul ederim.

Adı Soyadı: Abdullah EREN

İmza :

ÖNSÖZ

Öncelikle, bu yolda desteklerini esirgemeyen anneme ve babama, araştırma sürecime büyük katkı sağlayan değerli bilgi ve birikimlerini aktaran danışman hocam Prof. Dr. Ramazan Uygun'a en içten teşekkürlerimi sunarım. Ayrıca sabrı, motivasyonu ve engin bilgisi için kendisine teşekkür etmek istiyorum.

Çalışmam boyunca her türlü maddi ve manevi desteğini göstererek beni cesaretlendiren arkadaşım Hamza Yetik'e,

Bu süreçte beni yalnız bırakmayan ve yardımlarını esirgemeyen arkadaşlarım, Doğan Demirer ve Ahmet Kocaman'a

Tezimin analiz sürecinde yardımlarını esirgemeyen Bahadır Furkan Kınacı'ya,

Yüksek Lisans eğitimim boyunca maddi ve manevi desteğini hiç esirgemeyen saygıdeğer büyüğüm Tuğba Mezir Uygun'a

Sonsuz minnet ve teşekkürlerimi sunarım...

ÖZ

Kişinin diğer kariyer seçeneklerini seçmeyerek kendi işini kurma ve girişimde bulunma fikrini yansıtan girişimcilik niyetleri, girişimcilik sürecini anlamak açısından önemli görülmektedir. Girişimsel niyeti yüksek olan öğrenciler, ileride yeni girişimler başlatarak istihdam sorunun azalmasına katkı sağlamaktadırlar. Bu nedenle öğrencilerin girişimsel niyetlerinin araştırılması önemli bir konu olarak ele alınmaktadır. Çalışmada Ajzen'in planlanmış davranış teorisi modeli örnek alınmıştır. Ajzen niyetlerin kişisel tutum, öznel normlar ve algılanan davranışsal kontrol ile tahmin edilebileceğini savunmaktadır.

Çalışmanın amacı üniversite öğrencilerinin fırsat tanımlama, girişimsel öz etkinlik ve girişimsel niyetlerini fakülte temelli incelemektir. Aynı zamanda girişimcilik derslerinin girişimsel niyetler üzerindeki rolü de araştırma kapsamındadır. Bu doğrultuda Karabük Üniversitesinde çeşitli bölümlerde eğitime devam eden 449 üniversite öğrencisine anket uygulanmıştır. Elde edilen veriler AMOS 24.0 ve IBM SPSS 25 yazılımlarıyla analiz edilmiştir. Bulgular, öz-etkinlik, fırsat tanımlama ve girişimsel niyetlerin fakülteler arasında farklılık olduğunu göstermektedir. Ayrıca, girişimcilik dersi alanların, girişimsel niyetleri girişimcilik dersi almayanlara göre daha yüksek bulunmuştur. Bu nedenle, üniversitelerde girişimcilik eğitiminin teşvik edilmesi, Türkiye'de ekonomik refahın sağlanmasında önemli bir faktör olacaktır.

Anahtar Kelimeler: Girişimcilik; Girişimcilik Niyetleri; Fırsatları Tanıma; Girişimsel Öz-Etkinlik

ABSTRACT

Entrepreneurial intentions, which reflect the idea of a person to start their own business and venture by not choosing other career options, are considered important in terms of understanding the entrepreneurial process. Students with high entrepreneurial intentions contribute to the reduction of employment problems by starting new initiatives in the future. For this reason, researching students' entrepreneurial intentions is considered as an important issue. In the study, Ajze's planned behavior theory model was taken as an example. Ajzen argues that intentions can be predicted by personal attitude, subjective norms, and perceived behavioral control.

The aim of the study is to examine university students' opportunity identification, entrepreneurial self-efficacy and entrepreneurial intentions based on faculty. At the same time, the role of entrepreneurship courses on entrepreneurial intentions is also within the scope of the research. In this direction, a questionnaire was applied to 449 university students who continue their education in various departments at Karabuk University. The obtained data were analyzed with AMOS 24.0 and IBM SPSS 25 software. Findings show that self-efficacy, opportunity identification, and entrepreneurial intentions differ between faculties. In addition, entrepreneurial intentions of those who took entrepreneurship course were found to be higher than those who did not take entrepreneurship course. Therefore, promoting entrepreneurship education in universities will be an important factor in ensuring economic prosperity in Turkey.

Keywords: Entrepreneurship; Entrepreneurial Intentions; Recognizing Opportunities; Entrepreneurial Self-Efficacy

ARŞİV KAYIT BİLGİLERİ

Tezin Adı	Girişimsel Öz-Etkinlik ve Fırsat Tanımlamanın Üniversite Öğrencilerinin Girişimcilik Niyetleri Üzerindeki Rolünün İncelenmesi: Karabük Üniversitesinde Bir Araştırma
Tezin Yazarı	Abdullah EREN
Tezin Danışmanı	Prof. Dr. Ramazan UYGUN
Tezin Derecesi	Yüksek Lisans
Tezin Tarihi	12.09.2022
Tezin Alanı	Girişimcilik
Tezin Yeri	KBÜ/LEE
Tezin Sayfa Sayısı	123
Anahtar Kelimeler	Girişimcilik; Girişimcilik Niyetleri; Fırsatları Tanıma; Girişimsel Öz-Etkinlik

ARCHIVE RECORD INFORMATION

Name of the Thesis	An Investigation of the Role of Entrepreneurial Self-Efficacy and Opportunity Identifying on University Students' Entrepreneurial Intentions: A Study at Karabuk University
Author of the Thesis	Abdullah EREN
Advisor of the Thesis	Prof. Dr. Ramazan UYGUN
Status of the Thesis	Master
Date of the Thesis	12.09.2022
Field of the Thesis	Department of Entrepreneurship
Place of the Thesis	KBU/LEE
Total Page Number	123
Keywords	Entrepreneurship; Entrepreneurial Intentions; Recognizing Opportunities; Entrepreneurial Self-Efficacy

KISALTMALAR

- ABD** : Amerika Birleşik Devletleri
- AR-GE** : Araştırma ve Geliştirme
- BİT** : Bilgi ve İşlem Teknolojisi
- BKZ** : Bakınız
- BESYO** : Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu
- GLOBE** : Global Leadership and Organizational Behavior Effectiveness
- KOBİ** : Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmeler
- KOSGEB** : Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı
- MBA** : Master of Business Administration
- ORT** : Ortalama
- SPSS** : Statistical Package for the Social Sciences
- TÜSİAD** : Türk Sanayicileri ve İş İnsanları Derneği
- VD** : Ve diğerleri
- VE ARK** : Ve arkadaşları
- VIF** : Variance Inflation Factor
- YEM** : Yapısal Eşitlik Modellemesi

ARAŞTIRMANIN KONUSU

Araştırmanın konusu, girişimcilik sürecinin temelini oluşturan girişimsel niyetlerin Ajzen'in planlanmış davranış teorisinde kapsamında incelenmesi, fırsat tanımlama ve girişimsel öz-etkinlik algılama düzeylerinin fakülte temelli araştırılmasıdır.

ARAŞTIRMANIN AMACI VE ÖNEMİ

Bu çalışmanın amacı, üniversite öğrencilerinin fırsatları tanımlama, girişimsel öz-etkinlik algıları ve girişimsel niyetlerini incelemektir. Bu konuyla alakalı olarak, üniversitede eğitim gören lisans son sınıf öğrencilerinin girişimcilik niyetleriyle fırsatları tanımlama ve girişimsel öz-etkinlikleri arasında bir ilişkinin olup olmadığı araştırılmıştır. Bununla birlikte, katılımcılara bazı demografik bilgiler yönetilmiş olmakta ve girişimciliğin önündeki engellerin yaş cinsiyet ve diğer faktörlerin ne gibi etkileri olduğu da araştırma kapsamında incelenmektedir.

Bu araştırma, girişimci olmak için gereken fırsatları tanımlama ve girişimsel öz-etkinlik hakkında desteklenen bir açıklama sağlamak ve gelecekteki girişimci davranışların temelini oluşturan girişimsel niyetleri vurgulamayı amaçlamaktadır. Ayrıca, girişimci zihniyetin şekillendirilmesinde girişimcilik eğitiminin rolünü incelemekte ve gelecekteki girişimci davranışları geliştirmek için düzeltici eylemler için öneriler sunmaktadır. Bu koşullar altında, bu çalışmanın bulguları Karabük Üniversitesinde eğitim gören öğrencileri kapsamaktadır. Ayrıca araştırma, öğrencilerin fakülte temelli fırsatları tanımlama, girişimsel öz-etkinlik ve girişimsel niyet düzeylerinin karşılaştırmasını yaparak bu konuda ileride çalışma yapacaklar için literatüre katkı sağlayacaktır.

ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

Araştırma tasarımında nicel veri toplama tekniklerinden yararlanılmış, veriler toplanmış ve analiz edilmiştir. 500 üniversite öğrencisi araştırmaya katılmaya davet edilmiş ve veri toplama enstrümanları dağıtılmıştır. Veri toplama enstrümanlarının 449'u kullanılabilir durumda ve 51'i yüksek oranda eksik veri nedeniyle kaldırılmıştır.

Katılımcıların yaklaşık %41,4'ü kadın ve %58,6'sı erkektir. Katılımcıların yaş ortalaması 24,05 olarak saptanmıştır. Katılımcıların tamamı lisans düzeyinde bir programa kayıtlı olmakta ve %32,3'ün girişimcilik dersi aldığı görülmektedir.

Veri toplama enstrümanı demografik bilgiler, fırsatları tanımlama ve girişimsel öz-etkinlik, girişimcilik niyetleri olmak üzere üç bölümden oluşmaktadır.

Demografik bilgilerin olduğu bu ilk bölümde: Ailede girişimci olup-olmadığı, iş fikirleri ve kariyer hedefleri olup olmadığını, bireylerin cinsiyet, yaş, fakülte, sınıf, anne ve baba eğitim düzeyi ve mesleği, geçmiş iş tecrübesi, girişimci olmanın önündeki engeller ile ilgili sorular vardır.

Fırsatları tanımlama ve girişimsel öz-etkinlik: Bu ikinci bölümde öğrencilere 8 adet cümle yöneltilmiştir. Öğrencilerin fırsatları tanımlama ve öz-etkinliklerinin ne derece olduğu tespit edilmek amaçlanmıştır. Likert ölçeği kullanılarak her bir öge; 5 duruma göre analiz edilmiştir. 1,2 ve 3 numaraları sorular fırsatları tanımlamak, 4,5,6,7,8 numaralı sorularsa girişimsel öz-etkinliği ölçmek için kullanılmıştır. Fırsatları tanımlama için Eren Ozgen ve Robert A. Baron (2007) tarafından hazırlanan ölçek kullanılmıştır. Girişimsel Öz-Etkinliği Ölçmek için ise Cassar ve Friedman (2009) tarafından geliştirilmiş olan ve Özgül ve Yücel (2018) tarafından Türkçeye uyarlanan ölçek kullanılmıştır.

Girişimci niyetleri: Bu üçüncü bölümde öğrencilerin girişimcilik niyetlerini belirlemek için hazırlanmıştır. Katılımcılara bu bölümde 20 adet cümle yöneltilmiştir. Likert ölçeği kullanılarak her bir öge; 5 duruma göre analiz edilmiştir. Girişimci niyetlerin öğeleri 4 kısımdan oluşmaktadır. 1,2,3,4,5,6 sorular algılanan davranışsal kontrolü, 7,8,9 sorular öznel normu, 10,11,12,13,14,15 sorular girişimci niyeti, 16,17,18,19,20 sorular kişisel tutumu ölçmek için kullanılmıştır. Girişimsel niyetleri ölçmek için Linan ve Chen (2009) ile Linan, Urbano ve Guerrero (2011) tarafından hazırlanan ölçek kullanılmıştır.

ARAŞTIRMA HİPOTEZLERİ

Araştırmada, Ajzen'in planlanmış davranış teorisi modeli örnek olarak alınmıştır. Bu model niyetleri üç tahmin değişkeniyle birlikte açıklanabileceğini savunmaktadır. Kişisel tutum, öznel normlar ve algılanan davranışsal kontrol olarak belirtilen bu üç

tahmin değişkeni araştırmanın bağımsız değişkenlerdir. Bağımlı değişken olarak ise girişimsel niyet belirlenmiştir. Bu kapsamda bağımlı ve bağımsız değişkenler arasındaki ilişkiler incelenmiştir. Bu konuya yönelik hipotezler geliştirilmiş ve bu hipotezlerin desteklenip, desteklenmediği gözlemlenmiştir. Bağımlı ve bağımsız değişken arasındaki korelasyon katsayıları ve anlamlılık dereceleri incelenmiş ve aşığıdaki hipotezler oluşturulmuştur.

H1: Öğrencilerde girişimsel öz-etkinliğin girişimcilik niyeti üzerinde olumlu bir etkisi vardır.

H2: Öğrencilerde öznel norm artarken kişisel tutum artar

H3: Öğrencilerde öznel norm artarken algılanan davranışsal kontrol artar.

H4: Öğrencilerde öznel norm artarken girişimsel niyet artar.

H5: Öğrencilerde kişisel tutum artarken girişimsel niyet artar.

H6: Öğrencilerde algılanan davranışsal kontrol artarken girişimsel niyet artar

H7: Öğrencilerin demografik özellikleri ile girişimsel niyetleri arasında bir ilişki vardır.

H8: Daha önce iş deneyimi olan öğrenciler ile daha önce iş deneyimi olmayan öğrenciler arasında girişimcilik niyeti açısından anlamlı bir fark vardır.

H9: Aile şirketi geçmişine sahip öğrenciler ile aile şirketi geçmişine sahip olmayan öğrenciler arasında girişimcilik niyeti açısından anlamlı bir fark vardır.

H10: Girişimcilik niyeti açısından işletme fakültesi öğrencileri ile diğer öğrenciler arasında anlamlı bir fark vardır.

H11: Girişimcilik niyeti açısından BESYO ve Edebiyat fakültesi öğrencileri ile diğer öğrenciler arasında anlamlı bir fark vardır.

H12: İşletme fakültesi öğrencileri ile diğer öğrenciler arasında fırsatları tanımlama açısından önemli bir fark vardır.

H13: İşletme fakültesi öğrencileri ile diğer öğrenciler arasında girişimsel öz-etkinlik açısından anlamlı bir fark vardır.

EVREN VE ÖRNEKLEM

Araştırmanın örneklemini, Karabük Üniversitesi'nin işletme fakültesi, mühendislik fakültesi, beden eğitimi ve spor yüksekokulu ve edebiyat fakültesi olmak üzere 4 farklı fakültenin girişimcilik bölümü, halkla ilişkiler ve tanıtım bölümü, işletme bölümü, aktüerya ve risk bölümü, spor yöneticiliği bölümü, antrenörlük eğitimi bölümü, Türk dili ve edebiyatı bölümü, coğrafya bölümü, arkeoloji bölümü, makine mühendisliği bölümü, otomotiv mühendisliği bölümü, endüstri mühendisliği ve raylı sistemler mühendisliği bölümü olmak üzere 13 farklı bölümde okuyan son sınıf lisans öğrencileri oluşturmaktadır. 25 girişimcilik bölümü, 36 halkla ilişkiler ve tanıtım bölümü, 26 işletme bölümü, 27 aktüerya ve risk bölümü, 62 spor yöneticiliği bölümü, 41 antrenörlük eğitimi bölümü, 41 Türk dili ve edebiyatı bölümü, 36 coğrafya bölümü, 37 arkeoloji bölümü, 32 makine mühendisliği bölümü, 34 otomotiv mühendisliği bölümü, 30 endüstri mühendisliği ve 22 raylı sistemler mühendisliği bölümü olmak üzere toplam 449 öğrenci anketlere katılım göstermiştir.

Ampirik analiz, üniversite son sınıf öğrencilerinden oluşan bir örneklem üzerinde gerçekleştirilmiştir. Bu, girişimcilik araştırmalarında sıklıkla kullanılan bir uygunluk örneğidir. Özellikle, son araştırmalar genç üniversite mezunlarının (25-34 yaş) bir firma kurmaya yönelik en yüksek eğilimi gösterdiğini bulmuştur (Liñán vd. 2011, s. 194).

KAPSAM VE SINIRLILIKLAR/KARŞILAŞILAN GÜÇLÜKLER

Veri toplama sürecinde çeşitli zorluklarla karşılaşmıştır. Ancak, bu zorlukların etkileri, yalnızca toplanan anketlerin sayısını sınırlama açısından veri toplamayı olumsuz etkilemiştir. Bu sorunlar ve zorluklar arasında veri toplamak için üniversiteden izin alma ihtiyacı, son sınıf öğrencilerinin mevcudiyeti ve erişimindeki kısıtlamalarla anketin doldurulmasında öğrencilerle iş birliği yapılmaması yer almaktadır. Bu sorunları ve zorlukları çözmek için kullanılan stratejiler şu şekildedir;

- 1) Anketlerin düzgün dağıtımını sağlamak
- 2) Öğrencileri anketi doğru bir şekilde doldurmaya ikna etmek

3) Cevapların daha kaliteli olmasını sağlamak için anketlerin normal saatlerde (yani gündüz veya ders molaları) dağıtılmasıdır.

BİRİNCİ BÖLÜM

GİRİŞİMCİ VE GİRİŞİMCİLİK KAVRAMI

1.1. Girişimci Kavramı

Fransızca “girişimci” kelimesi, entre (arasında) ve prendre (almak) kelimelerinin birleşiminden oluşmaktadır (Albinsson, 2017, s. 367). En eski kullanımı Ortaçağ Fransızcasına dayanan kavramın anlamı, aktif olan ve gerekli işlerin yapılmasını sağlayan birey olarak açıklanmaktadır. Girişimcilik, herhangi bir şey yapmayı ifade eden "Entreprendre" fiilinin 12. yüzyılın başlarında kullanılmaya başlamasından bu yana farklı bireyler için farklı anlamlar ifade etmiştir. On beşinci yüzyılda fiil yerini girişimci ismine bırakmıştır. Bu kavram bazı işleri üstlenen birey anlamında kullanılmaktadır. Kavramın İngiliz dilindeki kullanımına bakıldığında, üstlenmek, üzerine almak, yüklenmek, taahhüt etmek, teşebbüs etme, denemek, kalkışmak, tehlikeye atılmak, şansa bırakmak, cesaret etmek, cesaret etmek anlamlarındaki Türkçe fiillerin olduğu görülmektedir. On beşinci yüzyıldan on yedinci yüzyıla kadar bu terimler, büyük devlet ihalesi projeleri üstlenen bireyleri ve toprak sahiplerini tanımlamak için kullanılmıştır (Uygun, 2018, s. 7). Araştırmalara göre girişimci terimi ilk kez Richard Cantillon'un metinlerinde kullanılmaktadır (Llusa vd., 2009, s. 3).

Cantillon, girişimciyi ekonomideki tüm değişim ve dolaşımdan sorumlu kişi olarak görmektedir. (Iversen vd., 2008, s. 5).

Girişimci kavramı, Cantillon'dan başlayarak yüzyıllar boyunca oluşturulmuş ve birçok farklı tanımı ortaya çıkarmıştır. 200 yılı aşkın bir süre önce Fransız ekonomist Jean Baptiste Say girişimciyi: "Girişimciler ekonomik kaynakları daha düşük üretkenlik alanından daha yüksek üretkenlik ve verim alanına kaydıran kişilerdir" olarak tanımlamaktadır (Burns, 2016, s. 9). Girişimci olmak için kişinin fırsatları algılayacak ve bunlardan yararlanacak bir organizasyon oluşturması gerekmektedir (Uygun, 2018, s. 16).

Schumpeter girişimciyi, inovasyon yoluyla iş için yeni pazar fırsatlarını keşfeden yenilikçiler olarak görmektedir. Bu tanım aracılığıyla yazar, girişimciliğin temel işlevi olan yenilikçiliğe odaklanmaktadır (Amrutrao, 2019, s. 172).

Kirzner girişimciyi şimdiye kadar fark edilmemiş kazanç fırsatlarını fark eden kişi olarak tanımlamakta ve bu tür fırsatlara karşı tetikte olan birinin, olmayan birinden daha iyi bir girişimci olacağını belirtmektedir (Lewin, 2002, s. 3).

Tablo 1. Girişimci Tanımları

Schumpeter	Değişimi memnuniyetle karşılamaktadır, ekonomideki görünen düzensizlikten yararlanır ve değer yaratmak için bir fırsat üreticisi olarak değişimi kullanmaktadır.
Knight	Girişimciler, üretken kaynaklar hakkında kusurlu bilgi nedeniyle risk ve belirsizlik taşımanın karşılığını almaktadırlar.
McClelland	Orta derecede risk almaktır.
Casson	Kıt kaynakların koordinasyonu hakkında yargısal kararlardır.
Pottas	İnovasyon, risk, fırsatların belirlenmesi ve iş kurmaktır.
Burch	Girişimci, Fransızca "entreprenre" kelimesinden türetilmiştir, bu da "üstlenmek, fırsatlar sağlamak, yenilik yoluyla ihtiyaçları ve istedikleri karşılamak ve bir iş kurmak" anlamına gelmektedir.
Herbert ve Link	Mevcut bir işi canlandıran kişidir.
Timmons	İnsanın yaratıcı eylemidir. Bir organizasyon kurarak kişisel enerjiyi bulmayı içerir. Bu yüzden vizyon, tutku, bağlılık ve motivasyon gerektirmektedir.
Dollinger	Risk ve belirsizlik koşulları altında kazanç veya büyüme amacıyla yenilikçi bir ekonomik organizasyonun oluşturulmasıdır.
O'Neil	İnovasyon yoluyla değişim yaratma yeteneği; yeni kaynak kombinasyonları bulmak; hesaplanmış riskler almak; mevcut operasyonları yeniden düzenlemek ve iyileştirmek; ve karda belirsizlik zamanlarında ekonomik faaliyete yol açmadır.
Hatten	Bir fırsat gören ve fırsattan veya fikirden yararlanmak için bir iş kurma riskini üstlenen kişidir. Bir organizasyon yaratmanın getirdiği riskler finansal, maddi ve psikolojik olabilmektedir.
Marx vd.	Piyasada sürekli olarak ekonomik fırsatlar arayan ve belirli bir işletme içinde önemli bir kısmının genellikle kişisel olarak katkıda bulunduğu, gerekli kaynakları birleştirerek ve yöneterek refahı artırmak için yenilikçi bir şekilde kullanan bir bireydir.
Barrow	Belirli bir insan faaliyeti planına değer katmak için geniş bir beceri yelpazesini kullanmaktır. Bu tür fırsatları bulmak ve uygulamak için harcanan çaba, yaratılıştan gurur duymanın yanı sıra gelmekte ve bağımsızlık ile ödüllendirilmektedir.

Kaynak: (Louw vd., 2003, s. 8)

1.2. Girişimcilik Kavramı

Girişimcilik önemli bir araştırma alanı olarak görülmektedir. Girişimcilik özellikle istihdam yaratmada ekonomik kalkınmada önemli bir rol oynamaktadır (Saadaoui & Belgaroui, 2014, s. 36). Girişimcilik alanında araştırmacılar tarafından önemli kavramsal katkıların yapıldığı görülmektedir (Brazeal & Herbert, 1999, s. 30). Pek çok yazar, girişimciliği diğer ekonomi, yönetim düşünce ve davranış biçimlerinden farklı kıldığına inandıklarını belirleyerek, girişimcilik için belirli bir tanım sağlamaya çalışmışlardır (Mokaya vd., 2012, s. 129).

“Girişimcilik, bireyin veya grubun, şu anda hangi kaynaklar kontrol ediliyor olursa olsun, yenilik ve benzersizlik yoluyla istek ve ihtiyaçları karşılayarak değer yaratmak, büyüme ve fırsatları takip etmek için organize çabalar ve araçlar kullandığı süreç olarak tanımlanmaktadır” (Kobia & Sikalieh, 2010, s. 110).

“Girişimcilik, bireylerin tek başlarına veya iş birliği içinde, fırsatları belirlediği ve sosyal, kültürel veya ekonomik bağlamlarda pratik veya amaçlanan faaliyetlere yönelik fikirleri yeniden şekillendirmek için onlarla bir şeyler yaptığı dinamik ve sosyal bir süreç olarak tanımlanmaktadır” (Berglund & Holmgren, 2013, s. 18).

Tablo 2. Girişimcilik Tanımları

Cole	Girişimcilik, kâr odaklı bir işin başlatılmasına, sürdürülmesine ve geliştirilmesine adanmış bir faaliyettir.
Drucker	Girişimcilik, mevcut olan kaynakların zenginlik üretme kapasitesiyle donatılmasını öngören bir yenilik eylemidir.
Gartner	Girişimcilik yeni organizasyonlar yaratmaktır.
Hisrich ve Peters	Girişimcilik, gerekli zaman ve çabayı ayırarak, finansal, sosyal ve fiziksel riskleri üstlenerek, parasal ödülleri ve kişisel memnuniyet elde ederek, değer olan farklı bir şey yaratma sürecidir.
Stevenson ve ark.	Girişimcilik, mevcut kaynaklardan bağımsız olarak bir fırsatı takip etmektedir.
Kaish ve Gilad	Girişimcilik, her şeyden önce bir keşif ve denge fırsatına göre hareket etme sürecidir.
Herron ve Robinson	Girişimcilik, ekonomik kaynakların yeniden tahsisini başlatan, yöneten ve amacı bu yollarla değer yaratmak olan bir dizi davranıştır.

Kaynak: (Misra & Kumar, 2000, s. 137)

1.3. Girişimciliğin Diğer Bilim Dalları ile İlişkisi

Girişimcilik teorisine ve yöntemlerine en çok katkıda bulunan bilimler temel bilimler ve uygulamalı bilimler olarak ayrılmaktadır. Temel bilimleri; matematik, kimya, biyoloji, psikoloji ve sosyoloji bilimleri oluşturmaktadır. Uygulamalı bilimleri; mühendislik, tıp, iktisat, işletme ve girişimcilik bilimleri oluşturmaktadır. Matematik, değişkenleri ölçmek için sayılar ve verileri analiz etmek için teknikler sağlamaktadır. Biyoloji, popülasyon-ekoloji modelini üretmektedir. Psikoloji, bireysel davranışı açıklamaktadır. Sosyoloji, bireyler arasındaki karşılıklı bağlantıları yorumlamaktadır. İktisat, girişimcilere kaynakların tahsisini incelemektedir. İşletme, strateji gibi kavramları sağlamaktadır (Churchill & Bygrave, 1989, s. 10).

1.3.1. Sosyoloji ve Girişimcilik İlişkisi

Sosyoloji alanı, alternatif olarak, kültür ve sosyal ilişkilerin rollerini vurgulayarak girişimciliğe daha yapısal yaklaşımlar sunmaktadır (Opatola, 2019, s. 57). Çeşitli çalışmalar, sosyolojik değişkenlerin girişimcilik eylemleri üzerinde etkisi olduğunu göstermektedir. Bu nedenle, bu değişkenler insanların girişimciliğe hazır olup olmadığını ölçerken önemli görülmektedir. Temel sosyolojik değişkenler cinsiyet, yaş, köken, yaşam alanı, eğitim düzeyi, gelir düzeyi, girişimcilik öncüleri ve iş durumu olarak belirtilmektedir (Ruiz vd., 2016, s. 8).

Sosyolojinin, beklentiler, normlar, kişilerarası ilişkiler ve kurumlar biçimindeki sosyal yapıların bireylere sunulan seçenekleri nasıl kısıtladığını ve böylece davranışlarını ve sonuçlarını şekillendirdiğini vurgulayan uzun bir geleneğe sahip olduğu görülmektedir. Bu teorik gelenekler, geniş bir ekonomik davranış yelpazesini açıklamak için geliştirilmiş olsa da girişimciliği anlamakla ilgilenenler için de önemli rol oynamaktadır (Alvarez vd., 2005, s. 6).

Sosyologlar çeşitli temaları girişimcilik perspektifinden incelemektedir. Özellikle şu temalar üzerinde durmaktadırlar: (a) etnik azınlıklar içinde girişimcilik, (b) örgütsel ağlar ve girişimcilik, (c) yenilikçiliğin yayılması ve (d) daha geniş kurumsal güçlerin girişimcilik üzerindeki etkisi olarak sıralanmaktadır. Araştırma akışları olarak bu temalar, sosyolojik bakış açılarının girişimciliğin geliştiği bağlamı ele aldığını öne sürmektedir. Buna karşılık, girişimcilik araştırmacılarının çalışmalarının tarihsel odak

noktası, bireysel girişimcilerin veya girişimci firmaların davranışları üzerine olduğu gözlemlenmektedir (Ireland & Webb, 2007, s. 912).

1.3.2. İktisat ve Girişimcilik İlişkisi

Girişimcilik; kişiler, kuruluşlar ve ülkeler için önemli bir kavram olarak görülmektedir. Diğer sosyal ve yönetim bilimleri ile birlikte iktisat, bireylerin nasıl karar aldıklarını, neden ve nasıl organizasyonları oluşturduklarını ve büyüttüklerini ve bu eylemlerin istenen ve istenmeyen sonuçlarının hem mikro hem de makroekonomik düzeyde ne olduğunu anlamamıza yardımcı olmaktadır. İktisat ayrıca, girişimciliğin büyüme ve gelişmeyi nasıl etkilediğini ve buna karşılık olarak bir bölgenin veya ülkenin makro yapısının girişimciliğin türünü ve miktarını nasıl etkilediğini analiz etmemize yardımcı olmaktadır (Minniti & Lévesque, 2008, s. 603).

İktisatçıların girişimcilik hakkındaki fikirleri bazen çelişkili sonuçlar içermektedir. Bazı yazarlar girişimciliği belirsiz koşulları üstlenme işlevine dayalı olarak tanımlarken, diğerleri bunu üretim faktörlerinin koordinasyonuna, yeniliğe veya sermaye edinimine dayandırmaktadır. İktisatta girişimcinin dinamik tanımı: karar verici, risk alan, yenilikçi, endüstri lideri, organizatör, müteahhit, ekonomik kaynakların koordinatörü, aracı ve ekonomik kaynakları tahsis eden olarak tanımlanmaktadır. Statik tanımdaysa girişimin mülkiyeti, üretim faktörlerinin işletilmesi, finansal sermaye arzı ve yönetim yer almaktadır (Uygun, 2018, s. 27).

Say, girişimciyi farklı kaynakları birleştiren bir birey olarak görmektedir. Diğer teorisyenler girişimciyi belirsizliğin taşıyıcısı olarak görmektedirler. Cantillon, girişimciyi bir spekülör olarak görmektedir. Knight, girişimciyi belirsizlik koşulları altında karar veren bir birey olarak görmektedir. Hawley, girişimciyi, bir organizasyonun çıktısının sahibi olan ve bu nedenle çıktının belirsizliğini taşıyan bir birey olarak görmektedir (Gartner & Shane, 1995, s. 293).

1.3.3. Psikoloji ve Girişimcilik İlişkisi

Psikoloji alanı büyük ölçüde insan düşünce ve davranışlarının incelenmesi olarak tanımlanmaktadır. Doğal olarak, psikolojinin büyük ölçüde insanların nasıl karar verdiğinin, düşünce ve davranışlarının bireysel ve kültürel koşullar tarafından nasıl

şekillendirildiğinin araştırılması sonucu çıkmaktadır (De Silva vd., 2020, s. 40). Girişimcilik üzerine yapılan ilk psikoloji çalışmalarından birinin, yirminci yüzyılın ikinci yarısında McClelland tarafından gerçekleştirildiği görülmektedir. Ona göre, bireyin ve toplumun motivasyonu girişimciliği açıklayan en önemli faktörlerden biri olmaktadır ve bireyin girişimci olması en yüksek başarı olasılığına bağlı olmaktadır. Başka bir deyişle, başarı olasılığı arttıkça girişimcilik eğilimin arttığı görülmektedir (Baporikar, 2015, s. 1).

Psikoloji, girişimci davranışın açıklanmasına katkıda bulunmuştur. Girişimcilik tamamen ekonomik bir alandan giderek bireylerin davranışlarına daha fazla odaklanmak için geçiş yaparken, psikoloji bu alandaki kritik soruların ele alınmasına katkıda bulunmuştur. Örneğin, karakter teorisi “girişimci kimdir?” sorusunun yanıtlanmasına katkıda bulunmuştur. Karakter teorisi, kesin sonuçların ve sonuçlardaki değişkenliğin olmaması nedeniyle eleştiri aldığı anda, girişimcilik bilim adamları “bir girişimci ne yapar?” diye sormaya devam etmişlerdir. Bu soru, psikolojinin davranışsal yaklaşımına dayanan girişimcilikte bir araştırma yolu açmıştır (Østergaard vd., 2018, s. 18).

Psikoloji alanında yapılan çalışmaların, girişimciliğin başarısında rol oynayan faktörlerin detaylarına odaklandığı görülmektedir. Bu araştırmalar, bireyin girişimcilik yeteneğinin toplumların başarı algısı ile bağlantılı olduğunu ve bireylerin bu algıdan ne ölçüde etkilendiğini ortaya koyduğunu göstermektedir. Ancak kültürün girişimciliği etkilediği belirtilse de kültürel ortaklığa rağmen bireysel farklılıkların girişimcilik üzerinde önemli etkileri olduğu gözlemlenmektedir (Baporikar, 2015, s. 2).

Girişimciliğin psikolojik bir bakış açısıyla incelenmesinin, yalnızca girişimciler ve girişimci olmayanlar arasındaki bireysel farklılıkların analizine odaklanan yaklaşımla başladığı görülmektedir. Bu yaklaşım girişimciliği bir “varlık hali” olarak ele almaktadır ve tipik bir girişimcinin kişilik profilini oluşturmak için ayrılabilen ve tanımlanabilen girişimcinin bazı benzersiz özelliklerinin olduğunu varsaymaktadır. En yaygın olarak kullanılan özelliklerin, başarı ihtiyacı, risk alma eğilimi, iç kontrol odağı ve öz-etkinlik olduğu görülmektedir (León & Gorgievski, 2007, s. 33).

Tablo 3. Girişimcilik Çalışmalarına Teorik Yaklaşımlar

Yaklaşımlar /Analiz Düzeyi	İktisadi Yaklaşım	Psikolojik Yaklaşım	Sosyokültürel Yaklaşım	İdari Yaklaşım
MİKRO: Bireysel Seviye	-Girişimcilik, dördüncü üretim faktörü olarak işlev görür -Girişimsel kâr teorisi	-Karakter özellikleri teorisi - Psikodina mik teori	-Marj teorisi -Rol Teorisi -Ağ Teorisi	-Leibenstein'in x-verimlilik teorisi -Girişimcinin davranış teorisi -Yeni işletme oluşturma modları -Girişimci olma modları
ORTA: Kurumsal Seviye	- İşlem maliyeti teorisi		-Ağ Teorisi -Kuluçka Teorisi -Evrım Teorisi	-Yeni kurumsal başarı ve başarısızlık modları -Kurumsal girişimcilik
MAKRO: Küresel Ülke Düzeyi	-Schumpeter'in ekonomik kalkınma teorisi -Endojen bölgesel kalkınma teorisi	Kirzner'in girişimci teorisi	-Weber'in ekonomik kalkınma teorisi -Toplumsal değişim teorisi -Nüfus ekolojisi teorisi -Kurumsal teori	

Kaynak: (Veciana, 2007, s. 35).

1.4. Girişimciliğin Tarihsel Gelişimi

1.4.1. Girişimciliğin Dünyadaki Tarihsel Gelişimi

Toplumların yerleşik düzene geçmesiyle birlikte tarımsal faaliyetler artmıştır. İlk kez bu dönemde insanlar gereksinimlerinden fazla üretim yapmıştır. Ortaya çıkan fazla mahsulün el değiştirmesi ilk kez girişimcilik fikrini ortaya çıkarmıştır. (Durukan, 2006, s. 26).

11. yüzyıla gelindiğinde az sayıda olsa farklı meslek grupları olduğu görülmektedir. 12. yüzyıldan itibaren kurulan fuarlar ile birlikte yerel pazarların büyüdüğü görülmektedir. 13. yüzyıldan itibaren bankacılık sektörünün gelişmesi ile birlikte büyük yatırımcıların oluşmaya başladığı görülmektedir. (Aşkın vd, 2011, s. 57,58).

Girişimcilik kavramı, tarım ve ticaretle uğraştığı bilinen, feodal beyler ve imparatorluklardan oluşan tek tanrı inancına sahip teorik bir monarşi ile yönetilen feodal toplumlarda bugünkü anlamına yaklaşmıştır. Sanayi devriminin bir sonucu olarak makineler gelişmiş ve daha yaygın olarak kullanılmaya başlanmıştır. 1870 yılında elektriğin keşfedilmesi, bilimsel yönetimin ortaya çıkması, yeni teknolojilerin doğmasıyla ve 21. yüzyılda bilgisayarlar ve nanoteknolojinin ortaya çıkmasıyla birlikte makineler ve akıllı ürünler girişimciliği önemli ölçüde etkilemiştir (Gümüsoğlu & Karaöz, 2014, s. 101).

1.4.2. Girişimciliğin Türkiye'deki Tarihsel Gelişimi

Girişimciliğin bugününü ve Türkiye'deki mevcut yapıdaki sorunları daha iyi analiz edebilmek için bu olguyu geçmişten günümüze tarihsel süreç içinde ele almak yerinde bir yaklaşım olacaktır. Tarihsel olarak dört farklı dönemden söz edilebilmektedir: Osmanlı İmparatorluğu Dönemi, Cumhuriyetin kuruluşundan 1950'ye kadar olan dönem, 1950-1980 arası dönem ve 1980 sonrası dönemdir. Osmanlı İmparatorluğu döneminde piyasada rekabet oluşturmak, pazar aramak veya yaratmak için gerçek bir ekonomi politikasına sahip değildi. Osmanlı dönemi girişimcilerini çoğunlukla yabancılar oluşturmaktaydı. Cumhuriyetin kuruluşundan 1950 yılına kadar olan süreçte, girişimci sayılan esnaf sayısının az olması ve mevcutların mübadele ve göç nedeniyle kaybolması o dönemde girişimciliğin önündeki en önemli sorunların başında gelmekteydi. Bu bakımdan Cumhuriyetin ilk yıllarında belirtilen şartların gereği olarak en büyük girişimci devlet olmuştur. Ancak özel teşebbüsün gelişmesinin önemi her fırsatta vurgulanmış ve bu anlayışla girişimci yaratma fırsatları sunulmaya çalışılmıştır. 1950'den sonra girişimci yaratma ve var olanları destekleme politikası özel sektör tarafından kalkınma tercihi yapılarak takip edilmiş ve onları desteklemek ideolojik bir tercih olarak algılanmıştır. Bu dönemde yapılan çalışmalar sonucunda bir Türk girişimci grubunun oluştuğu gözlemlenmiştir. Ancak girişimciler hem sayı hem de kalite olarak henüz istenilen seviyeye ulaşmamışlardı. 1950-1980 arası dönemde özel sektörün gelişmesi ve sanayileşme yönünde adımlar atılmıştır. Ancak mevcut sistem ve altyapıda herhangi bir değişiklik yapılmadığı için ekonomik sorunları ortaya çıkarmaktaydı. 1980'li yıllara kadar, kamunun sağladığı geniş teşvikler ve ulusal bir girişimcilik sektörü

yaratma isteği ve çabaları sayesinde girişimci sayısında önemli artışlar sağlanmıştır (Öktem, Aydın, & Ekinci, 2007, s. 51).

1980 sonrası dönemde özellikle 1980 yılından itibaren Türkiye sadece girişimcilik alanında değil birçok alanda kabuk değiştirmiş, ekonomik ve ardından sosyokültürel değişimler yaşanmaya başlamıştır. 1990'lı yıllarda enflasyonun artması, borç ve faiz ödemelerinin Türk ekonomisi üzerindeki yükü, devletin girişimciliğin gelişimine katkısının azalmasına neden olmuştur. Özellikle hayali ihracat ve ölü yatırımlar gibi nedenlerle girişimcilerin bakış açısı olumsuzla dönmüş ve girişimcilik hakkında negatif düşünceler artmıştır (Öktem, Aydın, & Ekinci, 2007, s. 51).

Girişimcilik konusu Türkiye'de özellikle 80'li yıllardan itibaren önemli ilerlemeler kazanmaya başlamıştır. Bu ilerleme 24 Ocak 1980 kararlarıyla yürürlüğe giren ekonomik kalkınma stratejisi değişikliğinin ciddi bir yeri olduğu görülmüştür. Türkiye 24 Ocak 1980 kararları ile ithal ikameci kalkınma stratejisinden vazgeçerek serbest piyasa ekonomisi çerçevesinde ihracata yönelik bir kalkınma stratejisine geçme kararı almıştır. Bu strateji değişikliği sonucu serbest piyasa ekonomisi sistemi ve bu sistemin en önemli aktörü olan girişimcilik ve özellikle ihracata yönelik girişimciliği destekleme politikaları yürürlüğe girmiştir. Bu alanda Türkiye olumlu-olumsuz, başarılı-başarısız deneyim ve gelişmelere tanık olmuştur ve bugün belli bir noktaya gelmiştir. Özellikle Türkiye'nin Gümrük Birliği'ne girmesinden sonra ve son ekonomik krizde (2001 krizi) yaşanan hayali ihracat ve köşeyi dönme gibi ekonomik ve etik olumsuz deneyimlerin ardından Türk girişimcileri çok başarılı bir sınav vermiştir. Bu pozitif gelişme, ihracat alanında kendini daha net göstermiştir (Doğan, 2015, s. 16).

1.5. Girişimciliği Belirleyen Faktörler

Girişimcilik genellikle yeni girişimlerin yaratılması olarak tanımlansa da yapı çeşitli yaklaşımlar kullanılarak analiz edilmiştir. Genel olarak literatür, bireysel, çevresel ve firma olmak üzere üç ana yaklaşım sunmaktadır (Lee & Peterson, 2000, s. 402).

1.5.1. Bireysel Yaklaşım

Bireysel yaklaşım, girişimciliği sadece bireyin girişimci özelliklerini dikkate alarak açıklamakta yetersiz kalır. Ancak girişimcilik, sadece girişimci bireyin özellikleri ile sınırlı kalmayıp, birbirinden ayrılmaz bileşenlerin ve birçok boyutun ilişkisini de içeren bir süreç olarak tanımlanmaktadır (Durak, 2011, s. 197).

Bireysel yaklaşım, başarılı girişimcilerin ortak özellikler bulabileceği fikrine dayanmaktadır. Girişimcilik kavramı 1950 yılından itibaren kişilik özellikleriyle ilgilenen psikologların dikkatini ilk çeken konulardan biri olmuş ve başarılı girişimcilerin bazı ortak özellikler bulabileceği fikri ortaya çıkmıştır. Bu fikirden hareketle girişimci yapıya sahip bireyleri diğer bireylerden ayıran ortak özellikler belirlenmeye çalışılmıştır (Keleş vd., 2012, s. 109).

Birçok araştırmacı girişimciliği bireysel girişimcilerin içsel psikolojik özelliklerine bağlamaktadır, bu sayede risk almaya, yüksek başarıya veya iç kontrol odağına sahip olanlar, ekonomik büyüme ve kalkınma için “kısılcımı sağlayan” inovasyon liderleri veya katalizörler olarak düşünülmektedir (Berger , 1991, s. 14). Benzer şekilde ilk çocuk olma, göçmen olma ve erken rol modellere sahip olma gibi sosyolojik özellikler de girişimci bir kişilik ile ilişkilendirilmiştir. (Lee & Peterson, 2000, s. 402)

Diğer araştırmacılar, örneğin (Gartner, 1988, s. 21) girişimciliği, girişimcilik faaliyetlerini gerçekleştirmeyle ilişkili davranışlarla tanımlamaktadır. Gelecek vaat eden yeni teknolojileri deneyen, fırsatları yakalayan veya başka şekillerde inisiyatif veya karar verme yetkinliği sergileyenlerin, bu tür davranışlar sergilemeyenlerden daha başarılı girişimci olma olasılığı daha yüksek olduğu görülmektedir (Lee & Peterson, 2000, s. 402).

1.5.2. Çevresel Yaklaşım

Girişimciliğe daha geniş ölçüde bir bakış açısı getirenler, girişimcilik başarısının bireysel girişimcilerin özelliklerine veya davranışlarına bağlı olduğuna meydan okumuşlardır. Bireyin rolü tamamen göz ardı edilmese de çevresel yaklaşım altında girişimcilik, kurdukları iklimin doğası gereği girişimcilik başarısına yardımcı olabilecek veya onu engelleyebilecek belirli çevresel koşullara bir yanıt olarak görülmektedir. Aile

ve destek sistemleri, mali kaynaklar, yerel topluluk ve devlet kurumları gibi faktörlerin girişimcilik faaliyetlerini potansiyel olarak etkileyebileceği öne sürülmektedir. Ayrıca kültürel, ekonomik, politik ve sosyal güçler gibi daha büyük toplumsal faktörler, girişimcilerin faaliyet gösterdiği ortamlarda tehditler veya fırsatlar yaratmak için bir araya gelebilmektedirler (Lee & Peterson, 2000, s. 402).

Stinchcombe, yeni bir organizasyon ortaya çıktığında çevresel güçlerin muhtemelen en büyük etkiye sahip olduğunu belirtmektedir. Bu nedenle, belirli kültürlerin potansiyel girişimciler veya firmalar içinde güçlü bir çevresel yaklaşımın gelişimini gerçekten besleyip beslemediği, çevrede faaliyet gösterenlerin karşılaşacağı çok çeşitli çevresel koşullara bağlı olmaktadır (Lee & Peterson, 2000, s. 407).

1.5.3. Firma Yaklaşımı

Girişimcilik sadece yeni bir iş kurmak olmayıp, mevcut bir işletme içindeki birimlerin aktif hale getirilmesi faaliyeti de girişimciliği kapsamaktadır. Firma yaklaşımında odak, mevcut işletme içinde yürütülen faaliyetlerdir. Girişimciliği daha çok yönetim açısından ele alan bu yaklaşıma göre, mevcut bir işletmede yürütülen faaliyetler girişimci olmayı vurgulamaktadır (Çakır, 2013, s. 37).

Firma yaklaşımı girişimcilik modelinin benimsenmesinin, bireysel girişimcinin özelliklerine odaklanan daha geleneksel girişimcilik modellerine ve teorilerine göre birtakım avantajları olduğu görülmektedir (Covin & Slevin , 1991, s. 8). Bu yaklaşım girişimcilik sürecini ve girişimcilikle ilgili üst yönetim felsefelerinin rolünü vurgulamaktadır. Bir firmanın girişimcilik faaliyetlerinde başarılı olması, firmayı girişimcilik sürecinden geçirme konusunda üst yönetimin taahhüdüne bağlı olmaktadır. Süreç genel olarak, bir fırsatın belirlenmesinden bir iş konseptinin tanımlanmasına, kaynak gereksinimlerinin değerlendirilmesine ve bu kaynakların elde edilmesine ve girişimin yönetilmesine ve hasat edilmesine kadar geçen aşamalardan veya adımlardan oluşmaktadır. Bir süreç olarak ele alındığında, girişimcilik, girişimci olan veya olmayan olarak nitelendirilebilecek çeşitli firmalara uygulanabilmektedir (Lee & Peterson, 2000, s. 403).

1.6. Girişimciliği Etkileyen Faktörler

1.6.1. Kültürel Yapı

Kültür, bir toplumun karakteristiği olan ve diğer topluluklardan farklılaştırılabilen unsurları bir araya getirmektedir. Ayrıca, diğer şeylerin yanı sıra toplumdaki bireylerin davranışlarını da belirlemektedir. Diğer taraftan, örgütsel bir bakış açısıyla, (Küresel Liderlik ve Örgütsel Davranış Etkinliği) araştırma programı GLOBE kültürü, ortak motifleri bir topluluğun üyeleri arasında ortak deneyimleri sonucu ve kuşaktan-kuşağa aktarılan olaylar, değerler, inançlar, kimlikler ve yorumlar olarak tanımlamaktadır. Bu nedenle kültür, bir toplumun girişimcilik faaliyetinde temel bir rol oynamaktadır. Bu anlamda, bazı yazarlar, bir bireyin sosyal ve kültürel bağlamının, özellikle iş kurmada, vatandaşların kurumsal davranışlarını etkilediğini ve dolayısıyla diğerlerinden daha fazla girişimciliği teşvik eden kültürler oluşturduğunu iddia etmektedir (Castillo-Palacio vd., 2017, s. 2).

Girişimciliğe yatkınlığın kültürel yapıyla doğrudan ilişkili ve ilgili olduğu kabul edilmektedir. Girişimcinin penceresinde algıladığı ve yerleştiği davranışlar, kültür tarafından bugüne kadar taşınan ve benimsenen durumlar olduğu görülmektedir (Kara, 2010, s. 471).

Sosyal ve kültürel yapılar ile girişimcilik arasında kuvvetli bir bağ bulunmaktadır. Girişimcilik hususunda toplumların bazıları yeterli düzeyde performans gösterirken, bazı toplumların performans düzeyleri düşük kalmaktadır. Sosyal alanda çalışan bilim insanları, kültür kavramıyla girişimcilik kavramı arasındaki bağa odaklanmaktadır. Davranış ve hareket oluşumunda değer sistemleri, toplumsal yapılar ve norm sistemleri etkili olabilmektedir (Aytaç, 2006, s. 139).

1.6.3. Aile Faktörü

Kişiliğin oluşmasında, bireyin içinde büyüdüğü aile ortamı ve ailede bulunan kişiler ile olan ilişkisi önemli bir role sahiptir. Luthans'a göre, "aile, kişilik gelişiminde muhtemelen en önemli faktördür ve bunu sosyalleşme süreci takip etmektedir." (Çetin & Beceren, 2007, s. 115).

Sosyal bir yapı olarak aile, küçük dayanışmacı grupların karakteristiği olan karşılıklı yükümlülükler ve güveni bünyesinde barındırmaktadır. Bu anlamda aile, güçlü

bağlara sahip sosyal sermayenin daha küçük ve yoğun bir versiyonudur. Yüksek güvenin sonucu olan güçlü bağlar, tüm aile üyeleri için bazen daha fazla fedakârlık ve fayda sağlamaktadır. Örneğin, aile içi krediler, yeni işlerin başlatılması için hayati bir fon kaynağı olarak görülmektedir (Chand & Ghorbani, 2011, s. 596).

Aile, çocuğu üretken alanlarda aktif olmaya teşvik ederek girişimcilik kararlarını etkilemektedir. Aile faktörü iki neden ile açıklanabilmektedir. Bu nedenler rol modeller ve aile desteğidir. Aile rol modeline göre, eğer bir kişinin ailesi girişimciyse ileride kendi işini kurma olanağının daha yüksektir. Araştırmalar, insanların doğduklarından itibaren en çok babalarından ve diğer aile üyelerinden etkilendiği sonucuna ulaşmıştır. Bu nedenle eğer bir ailede girişimci ruha bir sahip biri varsa, o ailede büyüyen kişinin girişimci olmasında etkisi olmaktadır. Kısacası ailenin girişimci olması ve özellikle babanın kendi işi olması gençlerde girişimciliği tetikleyen önemli bir faktör olarak görülmektedir (Kaygın & Güven, 2015, s. 40).

1.6.4. Eğitim Faktörü

Eğitim; Platon'a göre bedene ve ruha sahip olduğu güzelliği vermektir. Emile Durheim'e göre, "yetişkin nesillerin henüz sosyal hayata olgunlaşmamış nesiller üzerinde yaptığı her türlü etki" olarak tanımlanmıştır. Her iki görüşten de ortaya çıkan ortak fikir, eğitimin insanların gizli yeteneklerini ortaya çıkarma ve onları gelecekteki sosyal hayata hazırlama işlevi olduğudur. Bir toplumda eğitim, o toplumu geleceğe taşıyan temel unsurlardan biri olarak görülmektedir. Günümüzde gelişmiş ülkelerde en önemli konulardan biri yetişmiş insan gücünü daha akılcı ve verimli hale getirmenin yollarını aramak olduğu belirtilmektedir (Patır & Karahan, 2010, s. 28).

Eğitimin girişimcilik üzerindeki etkisi önemli araştırma konuları arasındadır. Girişimcilik tamamen doğuştan gelen bir özellik olmayıp, zamanla geliştirilebilir ve bu boyut eğitim yoluyla kazanılabilmektedir (Börü, 2006, s. 14).

Girişimciliğe yönelik eğitim sistemi de teşvikler taşıyabilmektedir. Girişimciliğe önem veren ve müfredatlarına dahil eden eğitim sistemlerinden geçen ve ezberci öğrenme yerine yaşayarak öğrenmeyi tercih eden bireylerin, girişimcilik eğilimleri yüksek bireyler olduğu görülmektedir (Demirel & Tikici, 2004, s. 55).

Ülkelerin gelişmişlik düzeylerini ekonomik, politik ve sosyal göstergelere bakarak belirlemek mümkün olmaktadır. Ancak ülkenin gelişmişlik düzeyinin belirlenmesi açısından vazgeçilmez kriterlerden biri ülkelerin eğitim düzeyleridir. Ülke kalkınmasında önemli bir unsur olan eğitim, sadece kişi bazında fayda sağlamakla kalmayıp, toplumsal alanda yarattığı etki nedeniyle de ülkenin kalkınmasında önemli bir yere sahip olmaktadır (Bayrakdar, 2011, s. 254). Bu sebepten girişimciliğin hem akademik hem de profesyonel bir şekilde gelişmesi için dünyada girişimcilik üzerine üniversite ve kurslar açılmaya başlanmıştır. 1993'te ABD'de 400'den fazla kolej ve üniversite girişimcilik eğitiminde kurslar vermeye başlamıştır. Buna ek olarak, Birleşmiş Milletler de dahil olmak üzere büyük uluslararası kuruluşlar girişimciliğin geliştirilmesinde yer almaktadır ve birçok ülke kendi halkları arasında girişimciliği teşvik etmektedir (Koh, 1996, s. 12). Eğitim düzeyi yüksek olan ülkelerin de daha yüksek üretim düzeyine sahip olacağı savunulmaktadır (Bolat, 2006, s. 87).

1.6.5. Din Faktörü

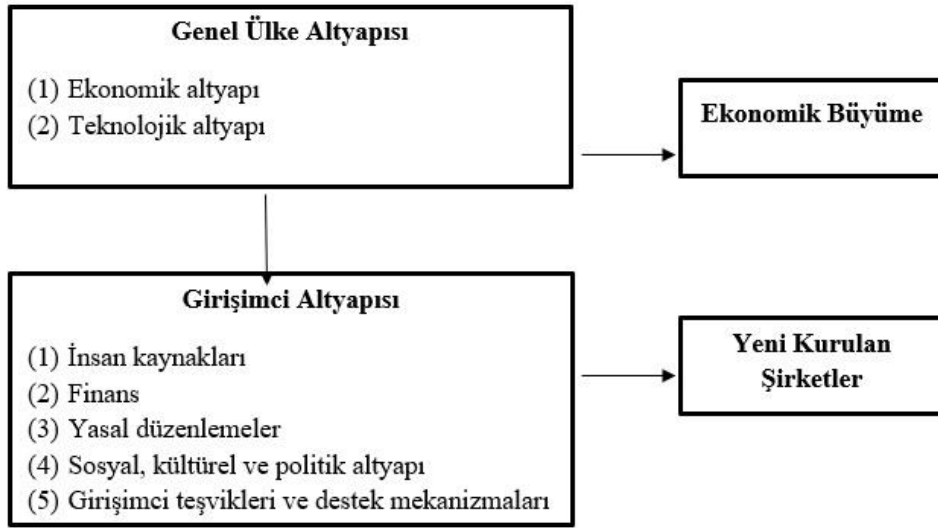
Din ve girişimcilik karmaşık bir karşılıklı bağımlı ilişkiye sahip olmaktadır. Bu durum öncelikle Weber'in baskın Hristiyan mezheplerinin teolojisinin sosyokültürel çerçevesindeki bir değişiklik olduğunu öne sürmesinin bir sonucu olarak ortaya çıkmıştır (Carswell & Rolland, 2007, s. 162).

Din, toplumlarda değerleri teşvik etmektedir. Buna karşılık, bu değerler girişimciliğe yönelik tutum ve tutumları şekillendirmektedir. Buna göre, din ve ilişkili değerler girişimciliği hem teşvik edebilmekte hem de caydırabilmektedir (Block vd., 2016, s. 597).

Araştırmalar, din ile ekonomik performans arasında bir ilişki olduğunu iddia etmektedir. Literatür, girişimciliğe yönelik tutumun, dinin ekonomik performansı etkileyebileceği kanallardan biri olduğunu öne sürmektedir. Bununla birlikte, dini faktörlerin girişimcilik üzerindeki etkisi, ilişkinin karmaşık ve dolaylı olması nedeniyle yeterince anlaşılmayan bir olgu olarak görülmektedir. Bu konudaki teorik bakış açıları gelişmemiştir ve güncel ampirik veriler az sayıdadır. Ayrıca, bireysel düzeyde din ve girişimcilik arasındaki ilişki birbiriyle bağlantılı ve kişilik, etnik köken, ağ yapıları, eğitim gibi çok çeşitli ek faktörlerden etkilenmektedir. Bu ilişki makro düzeyde de

birbirine bağımlı olmakta ve siyasi rejimden ve ulusal kültürel faktörlerden etkilenmektedir (Zelekha vd., 2014, s. 750).

Bir dinin, mensuplarına yaşamaları için bir dizi ilke sağlamıştır ve inananların ekonomik faaliyetlerinde, inandıkları din tarafından güçlü bir şekilde etkilenecekleri iddia edilmektedir. Diğer yönetim ve iş araştırmaları alanları, din ve ekonomik faaliyet arasında bağlantılar ortaya koymaktadır (Dodd & Seaman, 1998, s. 73).

Kaynak: (TÜSİAD, 2002, s. 48).

Şekil 1. Girişimciliği Etkileyen Faktörler

1.7. Girişimcilik Modelleri

1.7.1. İç Girişimcilik

İç girişimci, kendi inisiyatifiyle işvereni anlamında girişimci olan yerleşik bir şirketin çalışanıdır. Bir şirketin tüm alanlarından gelen ve bir şirketin yenilik faaliyetlerinden doğrudan sorumlu olmayan iç girişimciler, kuruluşlardaki çalışanların yeni iş faaliyetlerini üstlenme girişimleri olarak görülmektedir (Begeç & Arun, 2019, s. 151,152).

'İç girişimcilik' terimi ilk olarak 1978 yılında Gifford ve Elizabeth Pinchot tarafından kullanılmıştır. Miller, girişim düzeyinde girişimcilik kavramını vurgulayarak, şirket içi araştırma alanına yeni bakış açıları kazandırmıştır. Miller, firma düzeyinde girişimciliğin, firmanın yenilik yapma, risk alma ve proaktif olarak rekabet etme

yeteneği açısından değerlendirilebileceğini ne surmektedir. Diğer araştırmacılar, daha sonra mevcut organizasyonlardaki bu girişimcilik dinamiklerini araştırmış ve bu dinamikleri i girişimcilik olarak kavramsallaştırmıştır (Baruah & Ward, 2014, s. 811,812).

Bu bağlamda i girişimcilik, özellikle araştırma ve girişimci çalışanlarda ortaya çıkan bir alan olmakta ve onların beceri ve yetkinlikleri önem kazanmaktadır. Girişimlerin başarısı söz konusu olduğunda insan sermayesi önemli bir rol oynamaktadır. Mevcut şirketlerde girişimci düşünen insanlar olarak tanımlanan i girişimciler, organizasyon birimlerinin sınırlarının ötesinde düşündükleri için çok önemli görülmektedir. Bu nedenle, bu şirket içi girişimci çalışanlar, yeniliğin temeli ve şirketlerin rekabet avantajları olarak görülmektedir (Blanka, 2019, s. 920).

İ girişimcilik, kişilik ve liderliğe çok daha az vurgu yaptığı için diğer girişimcilik türlerinden ayrılmaktadır. Aktif organizasyonda yeni iş yaratma, mevcut organizasyonların yenilenmesi, değişmesi ve geliştirilmesi, organizasyon içinde veya dışında yerleşik kuralların kırılması ve değiştirilmesi yoluyla kendini göstermektedir (Duobien, 2008, s. 350).

Pinchot i girişimcinin rolünü dört cümleyle tanımlamaktadır (Feldmann & Teuteberg, 2020, s. 46):

- 1) İ girişimciler, bir girişimcinin kendi girişimi için yaptığını kurumsal yenilik için yapan çalışanlardır.
- 2) İ girişimciler, bunu yapan hayalperestlerdir.
- 3) İ girişimciler, yeni bir fikrin kendi kendini atayan genel müdürleridir.
- 4) İ girişimciler, işi iyilik için bir güç haline getirmek için değişimin itici gleridir

İ girişimciliğin önceki görüşleri dört boyutta sınıflandırılabilir: (1) yeni iş girişimi, (2) yenilikçilik, (3) kendini yenileme ve (4) proaktifliktir. Yeni iş girişimleri, şirketin ürünlerini (veya hizmetlerini) yeniden tanımlayarak ve yeni pazarlar geliştirerek mevcut bir organizasyon içinde yeni bir iş yaratılmasıyla sonuçlanabileceğinden, i girişimciliğin en belirgin özelliklerinden biri olarak görülmektedir. Büyük şirketlerde, daha resmi olarak özerk veya yarı özerk birimlerin veya firmaların, şirket içi girişimlerin ve yeni akımların oluşumunu da içerebilmektedir. Büyüklüğü ne olursa olsun tüm kuruluşlar için, yeni iş girişimi boyutu, özerklik düzeyinden bağımsız olarak mevcut

kuruluş içinde yeni işlerin yaratılmasını ifade etmektedir (Antoncic & Hisrich, 2001, s. 498).

1.7.2. Kadın Girişimciliği

Kadın Girişimciler, “bir ticari girişimi başlatan, organize eden ve işleten kadınlar veya bir grup kadın” olarak tanımlanmaktadır. Kadın Girişimciler, fikir üretme ve tarama, hedef belirleme, proje hazırlama, ürün analizini içeren üretim faktörünü birleştirmektedir. Kadın girişimciler, kadınları bağımsız bir mesleğe sahip olmaya teşvik eden ve ayakları üzerinde duran itici ve çekici faktörler nedeniyle iş yapmaktadır. Bu dürtünün arkasındaki motivasyon faktöründen, yaşamları ve kariyerleri hakkında bağımsız karar verme duygusu olarak bahsedilmektedir. Ev işleri ve ev içi sorumluluklarla boğuşan kadınlar bağımsız olmak istemektedirler. Bu faktörlerin etkisiyle kadın girişimciler, bir meydan okuma ve yeni bir şeyler yapma dürtüsü olarak bir mesleği seçme eğiliminde olmaktadır. Böyle bir durum, çekme faktörleri olarak tanımlanmaktadır. İtici faktörlerde ise kadın aile zorlaması nedeniyle ticari faaliyetlerde bulunmakta ve sorumluluk onlara yüklenmektedir (Wandhe, 2022, s. 1,2).

Dünya çapında kadınlar aktif olarak girişimcilik faaliyetleri başlatmakta ve yönetmektedirler (Bruin vd., 2006, s. 585). Kadınların sahip olduğu işletmeler, dünyadaki en hızlı büyüyen girişimci nüfuslardan biri olmaktadır. Kadın girişimciler, tüm ekonomilerde inovasyona, istihdama ve refah yaratılmasına önemli katkılarda bulunmaktadır. (Brush vd., 2009, s. 8).

Kadın girişimciliği kavramı da tıpkı girişimcilik kavramı gibi çok boyutlu bir kavram olarak ele alınmaktadır. Özellikle yoksullukla mücadelede önemli bir çözüm olarak görülen kadın girişimciliği bu bakış açısına paralel olarak önem kazanmaktadır. 1990'lı yıllardan itibaren başta Birleşik Krallık olmak üzere özellikle gelişmiş ülkelerde kendi işlerini kuran insanlar düşüncesi hükümet politikası olarak teşvik edilmeye başlanmıştır ve eğitim alanındaki öğrencilere, işsizlere, yöneticilere, etnik azınlıklara ve kadınlara yönelik girişimciliği teşvik eden programlar geliştirilmiştir (Çak & Değermen, 2015, s. 97).

Özetle, kadın girişimciler, bir ticari girişimi düşünen, onu başlatan, organize eden ve üretim faktörlerini birleştiren, işletmeyi işleten ve riskleri üstlenen ve bir ticari

girişimi yürütmeye ilgili ekonomik, belirsizliği ele alan kadınlar olarak tanımlanmaktadır (Nagar, 2020, s. 96).

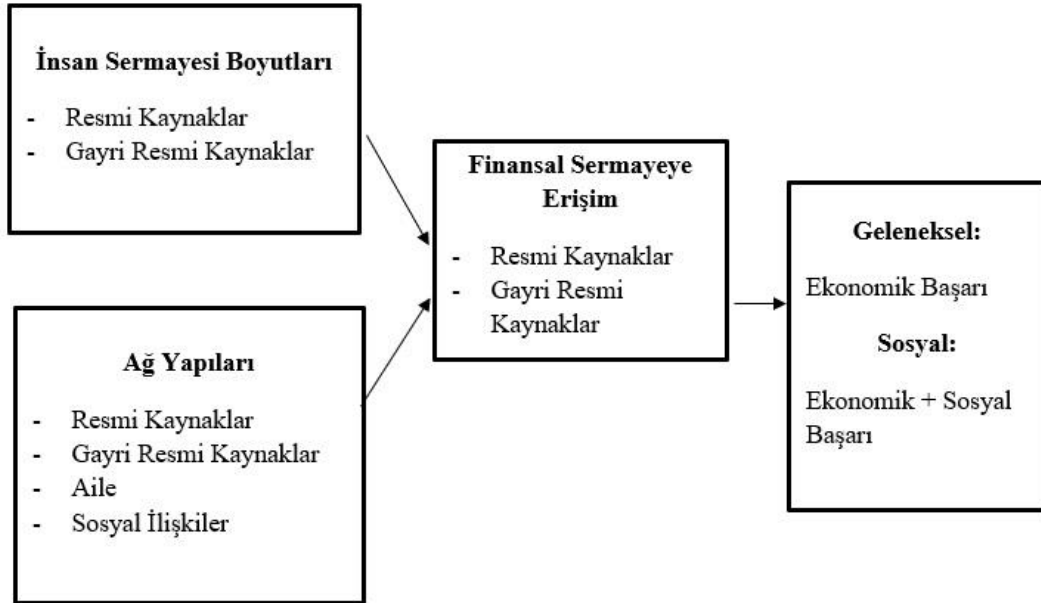
1.7.3. Sosyal Girişimcilik

Sosyal girişimcilik kavramı, ekonomik girişimcilik olarak bilinmemekte; ancak, popülerlik kazanmış ve giderek gelişmekte olan bir kavram olarak karşımıza çıkmaktadır. Sosyal girişimcilik henüz gelişim aşamasında olduğundan herkes tarafından kabul edilen ortak bir tanımın olmaması sosyal girişimciliği ortak bir cümle ile tanımlamayı zorlaştırmaktadır (Sarıkaya & Coşkun, 2015, s. 889). Birbiriyle rekabet eden tanımların çokluğu ve bugüne kadarki sosyal girişimcilik tanımlarının genel olarak yaygınlaşması göz önüne alındığında, sosyal girişimciliğin esasen tartışmalı bir kavram olduğundan söz edilebilmektedir (Choi & Majumdar, 2014, s. 4).

Sosyal girişimci, “yaratılan sosyal değeri, eyleminin sosyal etkisini en üst düzeye çıkarmak için kaynak üretmeye çalışan kişi” olarak tanımlanmaktadır. Yazarlar, sosyal girişimciyi “temel amacı kar elde etmek olmayan hem kabiliyetli hem de kendisine sunulan fırsatlardan yararlanabilecek, sosyal misyonunun yürütülmesi için gerekli kaynakları toplayacak ve toplumunun sosyal sorunlarına yenilikçi çözümler bulabilecek, yerinde sistem kapsamına girmeyen, toplumsal değer yaratabilecek vizyon sahibi bir birey” olarak tanımlamaktadır (Wahidi, 2017, s. 36). Sosyal girişimciler, sosyal ve ekonomik hedeflere ulaşmak için ikili bir misyona sahip, topluluk temellinde kişiler olarak belirtilmiştir (Sengupta & Sahay, 2017, s. 17).

Sosyal girişimcilik ile ilgili bugüne kadar yapılan araştırmaların çoğu, bu kavramı tanımlamaya ve açıklamaya odaklanmıştır. Bu tanımlarda güçlü bir şekilde öne çıkan konu başlıkları, sosyal sorunları çözmek veya sosyal değer yaratmak için fırsatların tanınması veya fırsatların belirlenmesidir. Bu nedenle sosyal girişimcilik, ticari girişimciliğe benzemektedir, çünkü yenilik yapma fırsatlarının tanınması girişimcilik sürecinin başlangıç noktası kabul edilmiştir. Ancak bilim adamları, sosyal girişimcilik için fırsatların ticari sektördeki fırsatlardan farklı olma ihtimalinin yüksek olduğunu ve kendi başlarına incelenmesi gerektiğini öne sürmektedir (Corner & Ho, 2010, s. 635).

Martin ve Osberg' göre sosyal girişimcilik şu şekildedir: 1) dengeyi dönüştürme araçlarına sahip olmayan bir grubu dışlayan, marjinalleştiren veya acı çekmeye neden olan istikrarlı ama adaletsiz bir dengenin tanımlanması; 2) bir fırsatın belirlenmesi ve dengeye meydan okumak için yeni bir sosyal değer önerisinin geliştirilmesi ve 3) grup ve toplum için daha iyi bir gelecek sağlamak için yeni denge etrafında istikrarlı bir ekosistemin taklit edilmesi ve oluşturulması yoluyla hedeflenen grubun üzüntülerini hafifletmek için yeni, istikrarlı bir denge oluşturulmasıdır. Bu tanım, sosyal girişimciliğin çoklu işlevlerini açıkça tanımlamaktadır (Greblikaite, 2012, s. 212). Akademisyenler, sosyal girişimleri ve sosyal girişimciliği “kâr amacı gütmeyen kuruluşların karşılaştığı birçok çevresel türbülansa ve durumsal zorluklara karşı kapsamlı bir stratejik tepkiler seti” olarak görmektedirler (Sud vd., 2009, s. 203).

Kaynak: (Greblikaite, 2012, s. 212)

Şekil 2. Girişimci Başarı Modeli (Geleneksel ve Sosyal Girişimciler)

Literatürde sosyal girişimcilik ve sosyal girişimler birbirinin yerine kullanılabilir. Sosyal girişimciler sosyal ihtiyaçları karşılamak amacıyla ticari faaliyetlerde bulunmaktadır. Sosyal girişimler kâr amaçlı, kâr amacı gütmeyen veya karma kuruluşlar olabilmektedir. Ayrıca sosyal girişimler, iş modellerini benimseyerek hem finansal hem de sosyal açıdan sürdürülebilirliği sağlamaya çalışmaktadır. Sosyal girişimcilik ve sosyal girişimler arasındaki sınırlarda belirsizlik görülmektedir. Bununla birlikte, bu ikisi arasındaki farkı anlamamanın önemi vurgulanmıştır. Farklılık, faaliyet düzeyindeki yenilik yoluyla gelmektedir. Sosyal girişimlerin mutlaka yenilikçi olması

gerekmemekte ve bu nedenle diğer sosyal girişimler tarafından kullanılan iş modellerini taklit edebilmektedir (Abeysekera, 2019, s. 33).

1.7.4. Yeşil Girişimcilik

Yeşil girişimcilik, yüksek riskler, çevre ve finansal sürdürülebilirlik üzerinde net olumlu etki beklentisi içinde girişimci fikirlerin uygulanması yoluyla bilinçli olarak çevresel/sosyal sorunlara/ihtiyaçlara hitap eden faaliyetlerin tümü olarak tanımlanmaktadır. Araştırmacılar yeşil girişimciyi süreç ve ürünler açısından yeşil olacak şekilde tasarlanmış bir girişimcilik eylemini başlatan ve yürüten kişi olarak tanımlamaktadır. Sunny ve Shu'a göre, yeşil girişimciliğin benimsenen teknolojik üretim hattı veya firma faaliyetleri açısından tanımlanması gerektiğini öne sürmektedir. Dale'e göre yeşil girişimcilik, bir girişimcinin hedeflerine ulaşmak için paydaşlardan destek aldığı bir hikâye anlatımı süreci olarak tanımlanmaktadır (Adebayo, 2019, s. 19).

Yeşil girişimcilik, girişimciliğin daha yeşil ve daha çevre dostu iş faaliyetlerine olan ihtiyacı karşılayabileceği bir mekanizmayı temsil etmektedir. Girişimcilerin, yenilikçi, belirsiz ve riskli faaliyetlerde bulunma konusundaki iddialılıklarını ve eğilimlerini güçlendirerek, sürdürülebilir kalkınmayı teşvik etmede kilit aktörler oldukları ileri sürülmektedir (Mrkajic vd., 2019, s. 931).

Kaynak: (Tien vd., 2020, s. 4)

Şekil 3.Yeşil Girişimcilik Boyutları

Yeşil turizm hem ekonomik faaliyetleri geliştirmeye hem de doğal çevreyi korumaya yönelik ilke ve politika reçetelerini içermektedir. Bir ulusun dünya turizm haritasındaki uzun vadeli konumunu korumak ve geliştirmek için esas olarak kabul edilmektedir. Bununla birlikte, yeşil turizmin kırılganlığı, doğal çevredeki değişiklikler ve yoğunlaşan insan faaliyetleri nedeniyle karşı karşıya olduğu tehditler ve riskler

anlamına gelmektedir. Yeşil turizm, sürdürülebilir kalkınmaya yapabileceği katkı nedeniyle savunulmaktadır. Post-endüstriyel ekonomilerde tüketim faaliyetine merkezi bir odaklanma göz önüne alındığında, toplumların bir sürdürülebilirlik yoluna girmeleri için yeşil tüketime yönelik bir tutum değişikliğine ihtiyaç duyulacağı tahmin edilmektedir. Yeşil tüketime yönelik yaklaşımlar arasında sadece ekolojik vatandaşlık yaklaşımının sürdürülebilirlikle gerçekten uyumlu olduğu tartışılmaktadır. Bununla birlikte, aynı zamanda en derin sosyo-kültürel değişiklikleri gerektiren yaklaşım olduğu görülmektedir (Tien vd., 2020, s. 5).

1.7.5. Kamu Girişimciliği

Kamu sektöründe girişimcilik kavramı, ana akım girişimcilik literatüründe henüz yeni ortaya çıkmaktadır. Literatür taraması, çeşitli disiplinlerdeki araştırmacıların kamu girişimciliğini incelediğini, ancak kamu amaçlarına yönelik girişimciliğin doğası, süreçleri, teşvikleri, kısıtlamaları ve sınırları hakkında yönetim ve ekonomide çok az çalışma olduğunu ortaya koymaktadır. Ayrıca, kamu sektöründe girişimciliği ele alan seyrek literatür, genellikle özel sektör modellerini kamu sektörü yöneticilerinin uygulamalarıyla yan yana getirmektedir (Chatelet, 2022, s. 6).

Kamu girişimciliği, bir kamu kuruluşunun yeni dijital teknolojiyi faaliyete geçirerek proaktif kamu hizmetleri geliştirmesi için yenilikçi strateji ve süreç olarak tanımlanmaktadır. Kamu girişimciliği bir yenilik, yaratıcılık ve yeni bir prosedür oluşturma olarak kabul edilmektedir. Ayrıca kamu girişimciliği, girişimcilik yönetimine dayalı örgütsel kamu hizmeti faaliyeti olarak açıklanmaktadır (Karnsomdee, 2022, s. 3).

Linden kamu girişimciliğini yenilikçi değişiklikler için dikkatli ve bilinçli bir arayışla ilişkilendirmiştir. Bellone ve Goerle bunu yeni gelir kaynakları yaratmak ve vatandaş katılımı yoluyla daha iyi hizmetler sunmak olarak ifade etmiştir. Osborne ve Gaebler, kamu kuruluşlarının etkinliğini ve verimliliğini artırmak için sürekli yenilik yapılması olarak açıklamıştır (Yeazdanshenas, 2014, s. 371).

Kamu girişimciliği, yenilikçi bir fikrin üretilmesi, bu fikrin tasarlanması ve kamu sektöründe uygulanması olarak tanımlanmaktadır. Kamusal alanda yenilikçi fikirler üreten, tasarlayan ve uygulayan kişilere kamu girişimcisi denilmektedir (Roberts, 1992, s. 56).

Kamu girişimcileri, nominal kamu veya sosyal çıkarları yerine getirmek için kaynakları sıraya koymaya ve bunları kamu hedeflerinde daha iyi performans için dağıtmaya çalışmaktadırlar. Kamusal hedefler, özel hedeflerle yakından bağlantılı olmaktadır, çünkü bunlar bir bireyin nesnel işlevinin ayrılmaz bir parçası olarak görülmektedir. Bu nedenle, fiili ve potansiyel performans arasındaki boşlukların kapatılmasında vekâlet sorunlarının çözümü, kamu girişimciliğinin merkezinde yer almaktadır (Klein vd., 2010, s. 3).

Tablo 4. Kamu Girişimciliğinin Özellikleri

<i>Kaynak</i>	<i>Kamu girişimciliğinin özellikleri</i>
Bellone ve Goerl	Özerklik, geleceğe dair kişisel bir vizyon, gizlilik, risk alma
Bernier ve Halsi	Özerklik, yenilikçilik, risk alma, proaktiflik, rekabetçi saldırganlık
Boyett	Büyüme, yenilik, esneklik
Forster ve ark.	Liderlik, yaratıcılık, yenilik, fırsat, risk alma, kolaylaştırma, sentezleme
Gore	Bürokrasinin azaltılması, müşteri memnuniyetinin teşvik edilmesi, çalışanların güçlendirilmesi, uygun maliyetli performansın teşvik edilmesi
Llewellyn ve Jones	Hizmet yeniliği, yeni girişim oluşturma, hizmet sunumunda yenilik
Moon	Ürün bazlı, süreç bazlı, davranış bazlı
Morris ve Jones	Yenilikçilik, risk alma, proaktiflik
Ramamurti	İnovasyon, risk alma, proaktiflik
Schneider ve ark.	Fırsat duygusu, risk alma istekliliği, yönetsel bağlılık ve kapasite
Stone	Yenilik, risk, proaktivite
Zerbinati ve Souitaris	Proaktiflik, yenilikçilik, risk alma, liderlik ve yaratıcılık

Kaynak: (Kim, 2010, s. 109)

1.7.6. Dijital Girişimcilik

Dijital girişimcilik, yeni dijital teknolojiler yaratıp kullanarak ekonomik ve/veya sosyal değer yaratan tüm yeni girişimleri ve mevcut işletmelerin dönüşümünü kapsamaktadır. Dijital işletmeler, ticari operasyonları iyileştirmek, yeni iş modelleri icat etmek, iş zekasını keskinleştirmek ve müşteriler ve paydaşlarla etkileşim kurmak için yeni dijital teknolojilerin (özellikle sosyal, büyük veri, mobil ve bulut çözümleri) yüksek

yoğunlukta kullanılmasıyla karakterize edilmektedir. Geleceğin istihdamını ve büyüme fırsatlarını yaratmaktadır (Zhao & Collier, 2016, s. 2176).

Aynı şekilde, Steininger, bilgi ve iletişim teknolojisinin (BİT) dijital girişimcilik operasyonlarında dört ana rol oynadığını vurgulamaktadır (Sahut vd., 2019, s. 1163);

- Startup'ların operasyonlarını kolaylaştırmak
- Yeni girişimlerin operasyonları için bir arabulucu olmak
- Girişimcilik faaliyetlerinin bir sonucu olmak
- Yeni dijital iş modellerinin her yerde hazır ve nazır sağlayıcısı olmak.

Dijital girişimcilik, dijital ekonomik kalkınma için kritik bir rol temsil etmekte ve pazarlama, işlem ve arka ofis gibi üç temel bileşenden yararlanan önemli bir iş modeli çerçevesi aracılığıyla dijital medya ve teknolojilere dayalı fırsatların peşinden gitme ihtiyacının altını çizmektedir. Bilgiye dayalı bir bakış açısının benimsenmesi, bilgi alışverişini, transferini ve edinimini kolaylaştırırken aynı zamanda yeni iş yapma yollarını da başlatmaktadır ve yeni başlayanların genel girişimcilik sürecini tamamlamak için dijital teknolojileri ve insan araçlarını nasıl kullandığına atıfta bulunmaktadır (Elia vd., 2020, s. 2).

En iyi yaratıcı düşüncesini uygulamaya koyan ve başarılı olan dijital girişimciler, dijital çağda iş yaratmak ve iş yapmak için teknolojiyi yeni yollarla kullanmaktadırlar. Bu aynı zamanda başkaları için fırsatlar yaratmaktadır ve toplumdaki dijital iş üzerinde bir etkiye sahip olmaktadır. Dijital girişimcilik, “geleneksel bir organizasyonda fiziksel olabilecek şeylerin bir kısmının veya tamamının dijitalleştirildiği bir girişimcilik alt kategorileri arasındadır. Bu nedenle geleneksel girişimcilerin, mevcut ürün, hizmet ve işletmelerini dijital modellere dönüştürmek için çaba sarf etmeleri gerekmektedir (Trongtorsak vd., 2021, s. 139).

1.8. Girişimcilik Süreci

Girişimcilik, yeni işletmelerin planlanması, kurulması ve oluşturulmasındaki işlevlerini tanımlayan bir süreç olarak tanımlanmaktadır. Süreç, var olması gereken, birbirine bağımlı, ancak sonsuz yollarla birleştirilebilen girişimcilik, fırsat, kaynaklar ve örgütsel unsurları içermektedir. Bir alanda eksikliği gözlemlenen ya da o alanda farklı bir bakış açısı yakalamak, girişimcilik sürecinin başlamasını sağlayan en büyük

nedenden arasında gösterilmektedir. Bu sürecin başlatılması nedenleri şu şekilde sıralanabilmektedir (Bektaş & Köseoğlu, 2007, s. 302-303):

- Sermayeyi kâr haline getirme arzusu,
- Hür olma arzusu,
- Girişimcilik faaliyetinden memnuniyet yaratma arzusu.

Girişimcilik süreci, fırsatların algılanması ve bu fırsatları takip edecek organizasyonların yaratılması ile ilgili tüm işlevleri, faaliyetleri ve eylemleri içermektedir (Keh vd., 2002, s. 125). Fırsatları önceden görebilen bireyler ileri götürücü olarak vasıflandırılır. Bu bireyler faaliyetlerinde sürprizlerle karşılaşmayı sevmektedirler ve sadece değişime uyum sağlamayı değil, aynı zamanda değişim yaratmayı ve değişimden yararlanmayı da beklemektedirler. Bu durumun tam tersi ise karşı tarafta güven arayan kişi veya işletmelerden oluşmaktadır. Bu kişiler değişim istemeyen, bilinmeyenden korkan ve değişimin getireceği fırsatlardan yararlanamayan şirketler olarak görülmektedir. Bu doğrultuda götürücüye yaklaştıkça girişimcilik olgusu ortaya çıkmaya başlamaktadır (Başar, 2013, s. 9).

Girişimcilik, nasıl gerçekleşirse gerçekleşsin, bir süreci ifade etmektedir ve temel olarak altı aşamadan oluşmaktadır. Bu aşamalar şunları içermektedir (Durak, 2011, s. 196);

Fırsatların görülmesi ve tanımlanması; bir girişimcinin girişimcilik anlamında bir faaliyete başlayabilmesi için öncelikle fırsatları görmesi, belirlemesi ve değerlendirmesi gerekmektedir. Bu fırsatlar değişen demografik faktörlerden, yeni pazar bölümlerinin ortaya çıkmasından, yeni süreçle ilgili ihtiyaçlardan, düzendeki değişikliklerden, sosyal değişimlerden vb. kaynaklanabilmektedir.

Fikirlerin geliştirilmesi; girişimcinin, göreceği ve yakalayabileceği fırsatları gerçekleştirmek için benzersiz ve yenilikçi bir fikir yaratması ve uygulamaya koyması gerekmektedir. Bu fikirler yeni bir ürün, yöntem, pazar, organizasyon yapıları, satış ve dağıtım kanalları ve teknoloji vb. şeklinde olabilmektedir.

Gerekli kaynakların belirlenmesi; bir fikrin pratiğe dönüştürülmesi için hangi kaynakların gerekli olduğu ve nasıl elde edileceğinin belirlenmesi gerekmektedir.

Gerekli kaynakları sağlamak; dördüncü aşamada girişimcinin, belirlediği kaynakları elde etmesi gerekmektedir. Bunun için dış kaynaklardan yararlanabilmekte,

tanıdık veya akrabalarından borç alabilmekte, başka borç kaynaklarını kullanabilmekte ve öz kaynak kullanabilmektedir. Aynı zamanda girişimcinin, ihtiyaç duyduğu işgücünü, yöneticileri ve finans sağlayıcılarını bulması gerekmektedir.

Fikrin tanıtılması ve uygulanması; bu aşamada girişimci tasarladığı fikri pratikte uygulamaya başlamakta, süreci ve ulaşılan başarıyı takip etmekte, tedarikçilere geri ödemeler yapmakta ve yeni mevduatlar yaparak işletmenin büyümesini ve hedeflerine ulaşmasını sağlamaktadır.

Risk almak; Girişimciliğin vazgeçilmez şartlarından birisi olarak görülmektedir. Aslında girişimci fırsatın uygulanmaya başladığından itibaren risk almaktadır. Ancak risk sadece başlangıçta değil, süreçte her aşamada bulunmaktadır.

İKİNCİ BÖLÜM

GİRİŞİMSEL NİYET KURAMLARI

2.1. Girişimcilikte Niyet Kavramı

Davranışın karmaşık doğası nedeniyle açıklamak çok zor görülmektedir. Tutumlar davranışı açıklamada önemli bir rol üstlenmektedir. Girişimcilik bir davranış biçimi olarak karmaşık bir yapıya sahip olarak gözükmektedir. Krueger ve Brazeal (1994) yaptıkları çalışmada girişimcilik potansiyelinin potansiyel girişimcilere ihtiyaç duyduğunu belirtmişlerdir. Buradan hareketle girişimcilik fırsatlarının sadece bireyler tarafından algılanabileceği gerçeğinin dikkate alınması gerekmektedir. Bireyler doğal olarak koşulları kategorize etme ve çevrelerindeki dünyayı basitleştirme eğilimine sahip olmaktadır. Bu doğal eğilim; bireylerin fırsatları algılamasını ve fırsatlarla ilgili olumlu veya olumsuz kararlar almasını etkilemektedir (Uygun, 2018, s. 96).

Fırsatları algılamak, niyetsel bir süreci yansıtmaktadır. Bireylerin hangi eylemi yapacaklarına ilişkin zihinsel modelleri, neden bu niyete sahip olduklarını da göstermektedir. Fırsatların algılanmasının öncülleri, yani bilişsel yapılar, büyük ölçüde niyetin öncüllerine benzetilmektedir. Niyetler esasen fizibilite (kontrol edilebilirlik) ve istenirlik (pozitiflik) algıları tarafından yönlendirilmektedir. Martin Fishbein ve Ice Ajzen, eylem nasıl tanımlanırsa tanımlansın planlı davranışa uygulanabilir niyetleri anlamak için kullanılabilecek sağlam bir teorik ve ampirik çerçeve sağlamıştır. Birçok farklı disiplin de birbirinden bağımsız olarak bu çerçevenin karar verme sürecinin merkezinde olduğunu tartışmıştır. Niyet literatürü, bilginin önemli olduğunu, ancak etkilerinin daha önemli olduğunu öğretmektedir (Uygun, 2018, s. 96).

Niyet, bir kişinin dikkatini (deneyim ve eylemini) belirli bir nesneye (hedefe) veya bir şeye (araçlara) ulaşmak için bir yola yönlendiren zihin durumu olarak ele alınmaktadır (Bird, 1988, s. 442). Girişimsel niyet, "yeni bir iş kurmaya kendini adama" olarak ifade edilmektedir. Yine bu kavram, bireyin kendi işini kurma ve yönetme konusundaki çabaları doğrultusunda eylemlere bağlılığı olarak ifade edilmektedir. Bu aktivite genellikle girişimcilerin isteklerine bağlı olarak ortaya çıkmaktadır (Timuroğlu & Yılmaz, 2019, s. 702).

Girişimsel niyet, yeni bir girişim yaratmaya yönelik yapıcı eylemlerde bulunmaya istekli olan yeni gelişen girişimcilerin eylemlerini planlamak, yönlendirmek ve yönlendirmekle başlayan bir zihin durumu olarak tanımlanmaktadır (Al-Tekreeti, 2017, s. 7). Girişimci niyet, temellendirilmiş bilişsel psikolojik teoriye göre girişimcilikle ilişkili inanç ve sonraki davranışlar arasındaki bağlantıyı anlamak için önemli bir unsur olarak kabul edilmektedir (Schenkel vd., 2014, s. 1).

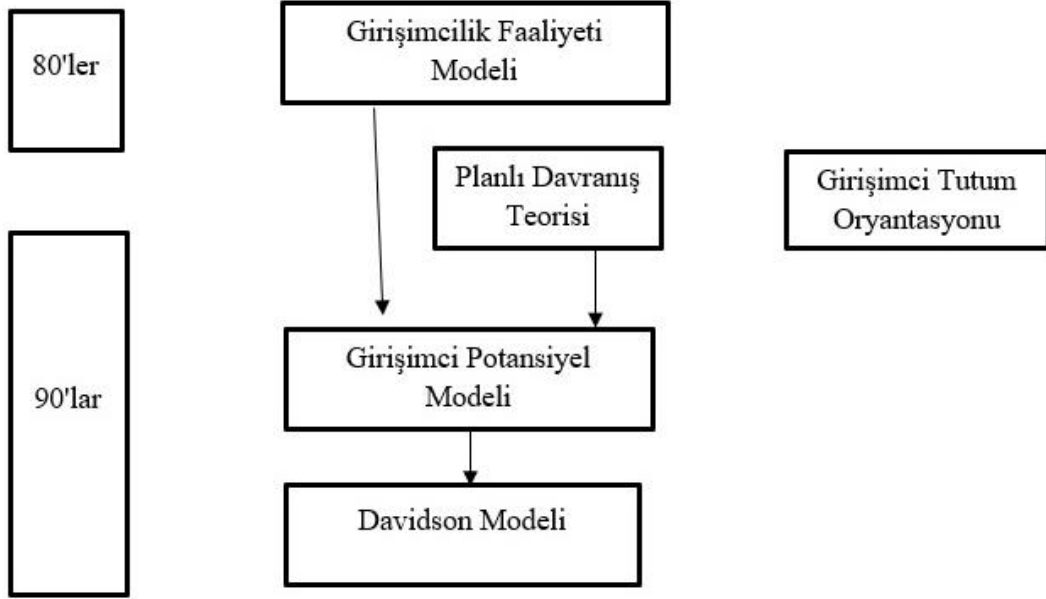
Girişimcilik niyeti, kişilerin diğer kariyer seçeneklerinin aksine çevresindeki fırsatları değerlendirip kendi işini kurma ve bir girişim başlatma fikrini yansıtmaktadır. Kişinin kendi işini kurması, amaçlı ve planlı bir tavır olarak kabul edilmektedir (Karabey, 2013, s. 147).

Girişimcilik niyetlerinin araştırılması, girişimcilik sürecini anlamak için önemli bir konular arasında gösterilmektedir. Krueger ve Carsrud, girişimci niyetlerin, yeni organizasyonların temellerini oluşturdukları için girişimcilik sürecini anlamamanın temeli olduğunu savunmuşlardır. Gartner'a (1988) göre, girişimcilik zamanla gerçekleştiği için, girişimci niyetler, gelişen, uzun vadeli bir sürecin ilk adımı olarak görülmektedir (Bhandari, 2006, s. 169).

Niyetler girişimcilik faaliyeti ve davranışlarında önemli bir öncül rol sağlamaktadır. Sonuç olarak, girişimcilik niyetinin incelenmesi, girişimcilik faaliyetinin ve davranışının ortaya çıkması için nasıl teşvik edileceğini anlamak için hayati önem taşımaktadır. Önemli bir kavram olarak, girişimcilik niyeti, kasıtlı davranış olarak girişimciliğin altında yatan bir çerçeveyi destekleyen önemli bilişsel araştırmaları kendine çekmektedir (Aloulou, 2016, s. 1143).

2.2. Girişimcilik Niyetinin Oluşumunu Açıklayan Modeller

Seksenli ve doksanlı yıllarda bu alanda geliştirilen altı ana model şunlardır: Shapero'nun Girişimcilik Faaliyeti Modeli, Ajzen'in Planlanmış Davranış Teorisi, Robinson, Stimpson, Huefner, & Hunt'un Girişimci Tutum Oryantasyonu, Krueger & Carsrud'un Temel Eğitim Modeli, Krueger & Brazeal'in (1994) Girişimsel Potansiyel Modeli ve Davidsson'un (1995), Davidsson Modelidir (Guerrero vd., 2008, s. 36).

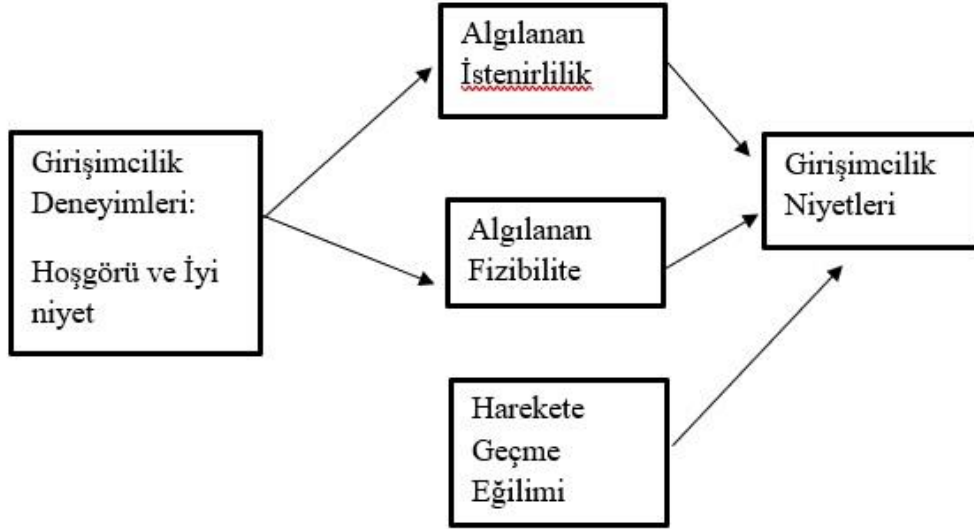
Kaynak: (Guerrero vd., 2008, s. 37)

Şekil 4. Girişimci Niyet Modellerinin Gelişimi

2.2.1. Shapero'nun Girişimcilik Faaliyeti Modeli

Girişimcilik niyeti modellerinden ilk model, Shapero'nun Girişimcilik Faaliyet Modeli olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu model iş yaratmayı, inisiyatifler, yetenekler, yönetim, göreceli özerklik ve risk arasındaki etkileşimle açıklanabilecek bir olay olarak görmektedir. Bu çalışmaya göre, yeni bir girişim başlatmak için kişisel seçim üç unsura bağlıdır: (a) arzu edirlilik algısı, (b) hareket etme eğilimi ve (c) fizibilite algısı olarak görülmektedir (Guerrero vd., 2008 s. 37).

Shapero, algılanan istenirliği, kişinin bir iş kurma olasılığını çekici bulma derecesi olarak tanımlamıştır. Algılanan fizibilite, bir kişinin bir ticari girişim başlatmak gibi bir görevi yerine getirebileceğine ne ölçüde inandığını ifade etmektedir. Kişinin kararlarına göre hareket etme kişisel eğilimini ifade etmektedir. (Mhango, 2006, s. 24).

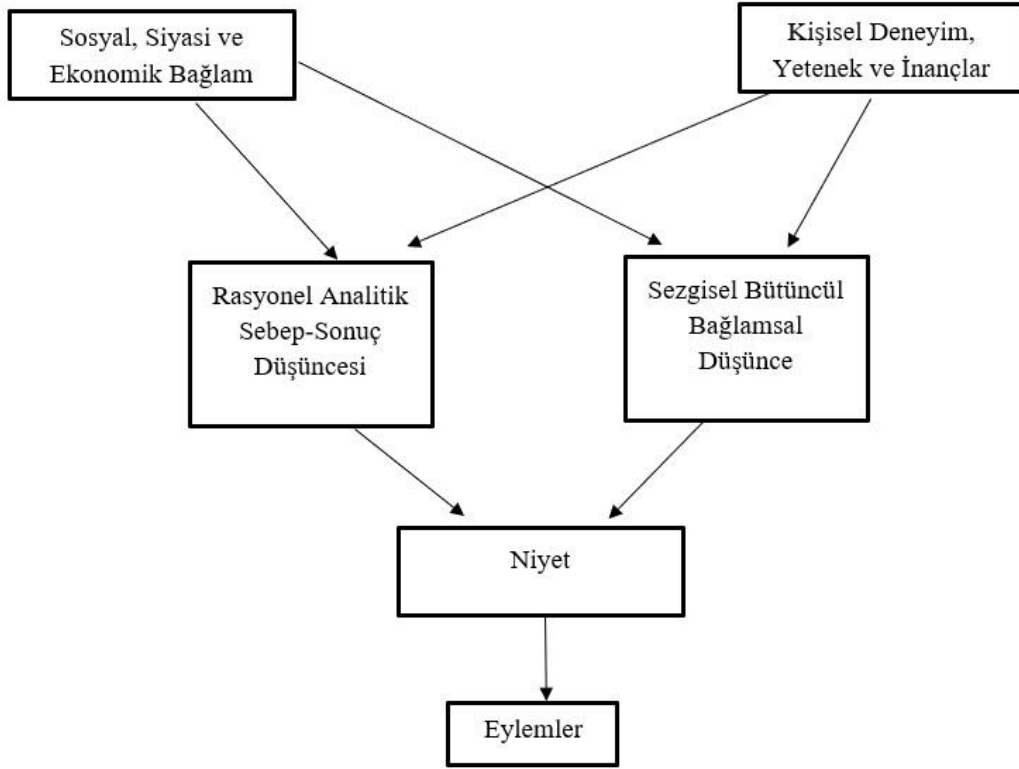
Kaynak: (Mhango, 2006, s. 24)

Şekil 5. Shapero Girişimci Faaliyet Modeli

Shapero'nun modeli, eylemsizliğin insan davranışına, bu eylemsizliği kesintiye uğratan veya “yerini değiştirene” kadar rehberlik ettiğini varsaymaktadır. Yer değiştirme genellikle iş kaybı veya boşanma gibi olumsuzdur, ancak miras almak veya piyangoyu kazanmak gibi kolayca olumlu olabilmektedir. Yer değiştirme, karar vericinin diğer seçenekler arasından mümkün olan en iyi fırsatı aradığı davranış değişikliğini hızlandırmaktadır. Davranış seçimi, alternatif davranışların (bu durumda bu karar vericiye göre) görece “güvenilirliğine” ve ayrıca bazı “harekete geçme eğilimine” (bu olmadan önemli bir eylemin gerçekleştirilemeyeceğine) bağlı olmaktadır. “Güvenilirlik” davranışın hem arzu edilir hem de uygulanabilir olarak görülmesini gerektirmektedir. Dolayısıyla girişimcilik olayları, bir iş kurma potansiyelinin (güvenilirlik ve harekete geçme eğilimi) yerinden edilmeden önce var olmasını ve sonrasında hareket etme eğilimini gerektirmektedir (Krueger vd., 2000, s. 418).

2.2.2. Bird (1988) Girişimsel Niyet Modeli

Model, girişimciliğin davranışsal analizini sağlamaktadır. Girişimcilerin organizasyonları nasıl yarattığını, sürdürdüğünü ve dönüştürdüğünü açıklamayı amaçlamaktadır. Bu model, girişimcilerin bir iş kurması ve işletmesi için rehberlik sağlamaktadır. Bu nedenle, girişimciliğin stratejik yönetimden farklılaşmasını açıklamaya yardımcı olan sorulara dikkat çekmektedir (Bird, 1988, s. 442).

Kaynak: (Bird, 1988, s. 444)

Şekil 6. Bird Girişimsel Niyet Modeli

Model girişimcilik araştırmasını üç şekilde ilerletmektedir. İlk olarak, girişimciliği stratejik yönetimden ayırmaya yardımcı olan psikolojik bir girişim geliştirme temeline değinmektedir. Girişimci niyetler, zamansal gerilim, stratejik odak ve duruş açısından incelenebilirse, girişim geliştirmenin yaratıcı sürecine daha derin bir anlayış sağlanabilmektedir. İkincisi, ortaya koyulan önermeler ve hipotezler, girişimci niyetlerin örgütsel yön, hayatta kalma, büyüme ve biçim üzerindeki etkisinin, mevcut liderlik, örgütsel gelişim ve örgüt teorisi teorileriyle tutarlı ve bunlara katkıda bulunacak şekilde incelenmesine izin vermektedir. Bu tür araştırmalar, mevcut girişimci davranış teorisini tanımlayıcı ve iki değişkenli analizlerin ötesine taşımaktadır. Üçüncüsü, örgütlerin yaratılması, yapılandırılması ve sürdürülmesi, resmi yönetim ve organizasyon teorilerinden ziyade girişimcilerin kişisel fikir ve deneyimlerine dayandığından, bu girişimciler daha sonra keşfedilebilecek ve analiz edilebilecek organizasyon teorileri yaratmaktadırlar. Bu model aracılığıyla, girişimci organizasyonları ve teorileri hem önceleyen hem de yapılandıran düşünsel ve sosyal organizasyon incelenebilmektedir (Bird, 1988, s. 451).

2.2.3. Ajzen'in Planlanmış Davranış Teorisi Modeli

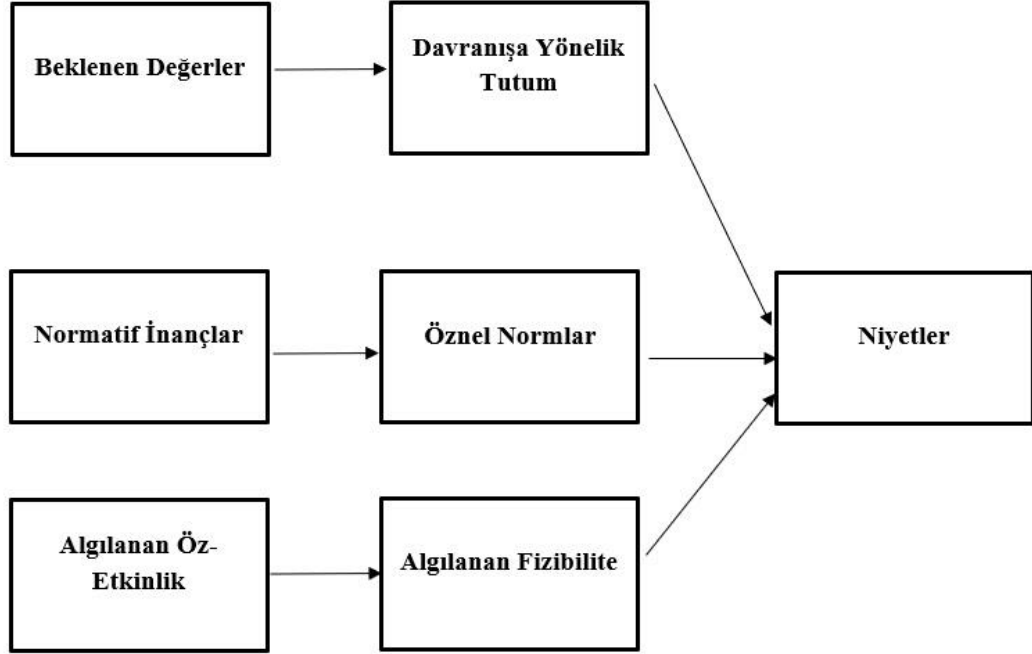
Planlanmış davranış teorisine göre, insanların davranışı esas olarak, insanların belirli davranışlarda bulunma motivasyonunun bir ölçüsü olan davranışsal niyet tarafından belirlenmektedir (Armitage & Talibudeen, 2010, s. 156). Ajzen'in planlanmış davranış modelinde, niyetleri öngören üç anahtar tutum bulunmaktadır: (a) olası içsel ve dışsal kişisel sonuçlara ilişkin algıları kapsayan "davranışa karşı tutum"; (b) karar verici üzerinde algılanan kişi dışı etkileri kapsayan "öznel normlar"; (c) davranışın uygulanabilirliğine ilişkin kişisel algıları kapsayan "algılanan davranışsal kontrol" olarak belirtilmektedir (Krueger & Brazeal, 1994, s. 93).

Davranışa yönelik tutum (kişisel tutum), bireyin girişimci olmakla ilgili olumlu veya olumsuz kişisel değerlendirmeye sahip olma derecesini ifade etmektedir. Sadece duygusal (beğendim, çekici) değil, aynı zamanda değerlendirici düşünceleri de (avantajları var) içermektedir. Öznel norm, girişimci davranışları gerçekleştirmek veya gerçekleştirmemek için algılanan sosyal baskıyı ölçmektedir. Özellikle, "referans kişilerin" girişimci olma kararını onaylayıp onaylamayacağı algısını ifade etmektedir. Algılanan davranışsal kontrol, girişimci olmanın kolaylığı veya zorluğu algısı olarak tanımlanmaktadır. Bu nedenle, öz-etkinliğe ve algılanan fizibiliteye oldukça benzer bir kavram olarak görülmektedir. Her üç kavram da firma yaratma davranışlarının yerine getirilmesine ilişkin kapasite duygusuna atıfta bulunmaktadır (Liñán & Chen, 2009, s. 596).

Bu nedenle, planlanmış davranış teorisi, belirli bir bağlamdaki insan davranışının davranışa yönelik tutum, öznel normlar ve algılanan davranışsal kontrol ile tahmin edilebileceğini ve açıklanabileceğini savunmaktadır. Üç tahmin değişkeni birlikte davranışsal bir niyetin oluşumuna yol açmaktadır. Bu üç kuvvet ne kadar olumlu olursa, belirli bir davranışı fiilen gerçekleştirme niyetinin o kadar güçlü olması beklenmektedir (Kuiken, 2015, s. 101).

Genel olarak Planlı Davranış Teorisi, bireylerin sosyal davranışlarının belirli faktörlerin kontrolü altında olduğunu, belirli sebeplerden kaynaklandığını ve planlı bir şekilde gerçekleştiğini öne süren bir davranış teorisi olarak tanımlanmaktadır. Bu teoriye göre, davranışın bireyde görülebilmesi için öncelikle o davranışa yönelik bir niyetin oluşması gerekmektedir (Şahin vd., 2016, s. 543).

Ajzen'in planlanmış davranış modeli, potansiyel girişimcileri demografik, kişilik veya diğer statik kriterler temelinde tahmin etmenin, yasalaştırılmış bir ortamda zor olabileceğini savunmaktadır. Potansiyel girişimcilerin inançları ve tutumları, nesnel ölçülerden çok algılar tarafından yönlendirilmektedir (Krueger & Brazeal, 1994, s. 95)

Kaynak: (Krueger vd., 2000, s. 416)

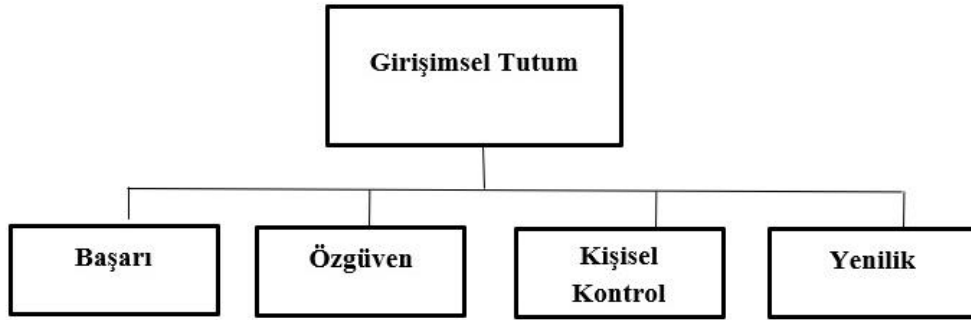
Şekil 7. Ajzen'in Planlı Davranış Teorisi

Planlanmış davranış teorisinin merkezi yapısı, bireyin belirli bir davranışı gerçekleştirme niyetleri olarak belirtilmiştir. Bu niyetin, bireyin davranış üzerindeki fiili kontrolünün ve bu kontrole ilişkin algılarının toplamı olan algılanan davranışsal kontrolden etkilendiği düşünülmektedir. Böylece planlanmış davranış teorisi, fiili durumu ve bireyin davranışın başarısına ilişkin beklentilerini yakalamaktadır. Niyetle birlikte, planlanmış davranış teorisinin nihai davranışı da etkilediği kabul edilmektedir. Niyetin diğer iki öncülüne, öznel norm ve davranışa yönelik tutuma teoride destekleyici bir rol verilmektedir. Bu, bu ikisinin niyeti etkilemesi beklenirken, planlanmış davranış teorisinin rolünün eylem için belirleyici olduğu düşünülmektedir. Kişi, davranış ve sonucu üzerinde kontrol sahibi olduğunu algılamıyorsa, davranışa yönelik öznel normlar ve tutumlar olumlu olsa bile, niyetlerin davranışa yol açması olası olmamaktadır (Autio vd., 2001, s. 147)

2.2.4. Robinson'un Girişimsel Tutum Oryantasyonu Modeli

Mevcut bir sosyal-psikolojik bağlamda, tutum, tutumun nesnesine göre genel olarak olumlu veya olumsuz bir şekilde yanıt verme eğilimi olarak tanımlanmaktadır. Tanım olarak, belirli bir kişi, yer, şey, olay, aktivite, zihinsel kavram, bilişsel yönelim, yaşam tarzı ve hatta bu kategorilerin kombinasyonları olsun, her tutumun bir nesneye sahip olmaktadır. Tutumlar ayrıca birçok nesne için genel ve özel düzeylerde mevcut olmaktadır. Bu nedenle, tutum özgüllüğünün ölçüm özgüllüğü ile eşleşmesi gerekmektedir. Örneğin, genel olarak başarıya yönelik tutum (genel nesne), girişimci bir ortamda (belirli nesne) başarıya yönelik tutum ile aynı olmamaktadır. Tutum özgüllüğünü ölçüm özgüllüğü ile eşleştirmek iki şeyi başarmaktadır. Birincisi, belirtilen alan içindeki ölçümün doğruluğunu artırmakta ve ikincisi, bu artan doğruluk nedeniyle aletin öngörülebilirliğini artırmaktadır (Robinson vd., 1991, s. 17).

Robinson vd. (1991), girişimci yönelimli bireyleri araştırmak için potansiyel bir yöntem olarak davranışın gelişimini açıklayan bu tutumsal teorik yaklaşımı benimsemiştir. Literatürden dört önemli girişimci tutum tanımlanmıştır. Bu tutumlar; başarı, özgüven, kişisel kontrol ve yenilik olarak sıralanabilmektedir (van Wyk & Boshoff, 2004, s. 33).

Kaynak: (Parinoosh vd., 2015, s. 173)

Şekil 8. Robinson ve Diğerleri Tarafından Geliştirilen Girişimci Tutum Modeli.

Girişimci tutum literatürünün gözden geçirilmesi, Robinson vd. (1991) tarafından geliştirilen girişimsel tutum modelinin çok sayıda araştırmada kapsamlı bir referans modeli olarak hizmet edebileceğini ve dolayısıyla bu çalışmanın teorik temellerini ortaya koymaktadır. Robinson ve diğerlerine göre. (1991), onların modeli, her biri üç boyutla (tanınma, duygusal ve davranışsal) tanımlanan girişimci tutumun farklı boyutlarının (başarı, özgüven, kişisel kontrol ve yenilik) araştırılması için

başlangıç noktası olarak sayılmaktadır. Girişimci tutum, belirli bir girişimcilik konusundaki üç yönün (yani bilişsel, duygusal ve davranışsal) bir işlevi olarak görülmektedir (Parinoosh vd., 2015, s. 173).

Robinson ve diğerleri (1991)'in özdeyişi, tutum ölçeğinin daha alana özgü olabileceği, bu da gerçek davranışla korelasyonu arttırdığı ve açıklanamayan değişkenliği azalttığı yönünde olmuştur. Tutumlar çevre ile zaman ve durumlara göre değişme eğilime sahip olmaktadır. Dolayısıyla, bir kişinin tutumu ölçüldüğünde, kişinin gelecekteki eylemleri hakkında bir tahmin yapılabilmektedir (Krishnan, 2019, s. 245).

Başarılı girişimciler, başarı, kontrol odağı, özgüven ve yenilik için güçlü ihtiyaçlar sergilemektedirler. Girişimsel tutum oryantasyonu yaklaşımı, bu değişkenlerin kavramını alır ve dört alt ölçeğe etki bilişi ve bağlamı olmak üzere üç bileşeni telkin etmektedir. Bu dört alt ölçek girişimciliği ölçmektedir ve alt ölçekler arasında önemli bir karşılıklı ilişki bulunmaktadır. Girişimci ve girişimci olmayan grupları ölçmede girişimsel tutum oryantasyonunun alt ölçeklerinin her biri için anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir (Abdul vd., 2012, s. 733).

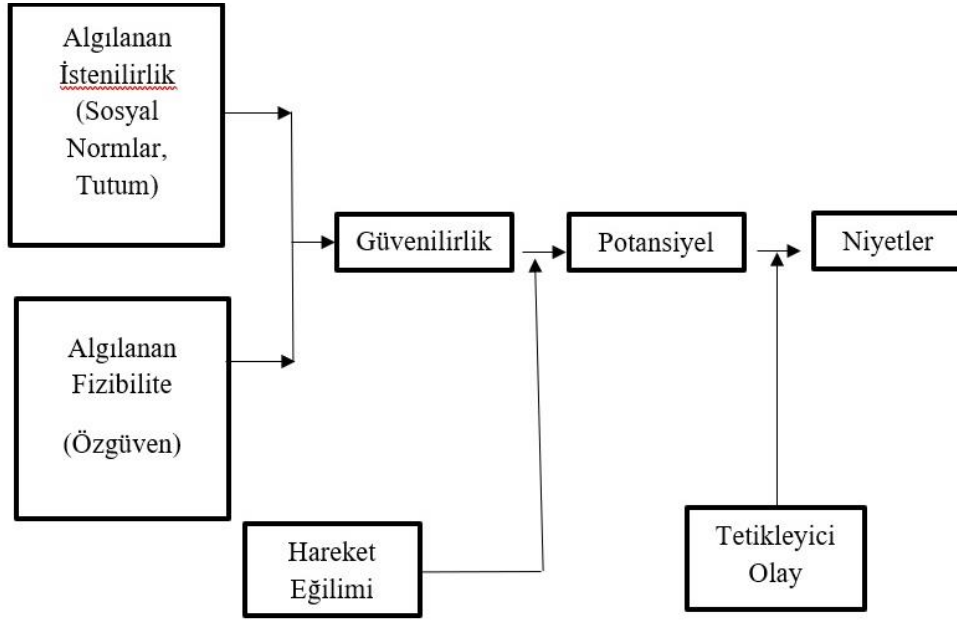
2.2.5. Krueger ve Carsrud'un Temel Niyet Modeli

Krueger ve Carsrud, dışsal etkilerin, tutumların ve niyetlerin analizinde daha fazla esnekliğe izin vermek için bir ölçek kullanarak tutumlar ve girişimci niyetler arasındaki ilişkiyi incelemiştir (Guerrero vd., 2008, s. 37). Buna göre, yeni bir iş kurmak gibi girişimci davranışların kasıtlı olduğunu ve en iyi o kesin davranışa yönelik niyetler tarafından tahmin edildiğini savunmuşlardır. Niyetlerin davranışı etkileyen motive edici faktörler olduğunu belirtmektedirler. Bu, niyetlerin fiili davranışın doğrudan öncülleri olduğunu belirten Planlı Davranış Teorisi ile uyumlu olduğu görülmektedir. Bu nedenle niyet, tutumlardan daha iyi bir davranış göstergesi olarak kabul edilmektedir. Modele göre, tutumlar ve inançlar niyetleri ve dolayısıyla davranışları ön görmektedir (Leffel & Darling, 2009, s. 80).

2.2.5. Krueger ve Brazeal'in Girişimsel Potansiyel Modeli

Krueger ve Brazeal'in girişimcilik modeli, algılanan girişim arzu edilebilirliği ve algılanan girişim fizibilitesi yapılarını vurgulayarak, bu yapıların

kavramsallaştırılmasına her iki modelden gelen kavramları entegre etmektedir (Coduras vd., 2008, s. 399).

Kaynak: (Coduras vd., 2008, s. 399)

Şekil 9. Girişimsel Potansiyel Modeli

Şekil 9'da görülebileceği gibi, inanılabilirlik, davranışın hem arzu edilir hem de yapılabilir olmasını gerektirmektedir. Bu öncüller, yeni girişim oluşturmanın davranışına veya eylemine yönelik niyetleri etkilemektedir. Model, bireyin yeni girişim yaratmayı arzu edilir ve uygulanabilir ve dolayısıyla güvenilir olarak algılamasına rağmen, tetikleyici olay eksik olabileceği için davranış somutlaştırma niyetini tamamlamamış olmasına izin vermektedir (Coduras vd., 2008, s. 399).

2.2.6. Davidsson'un Modeli

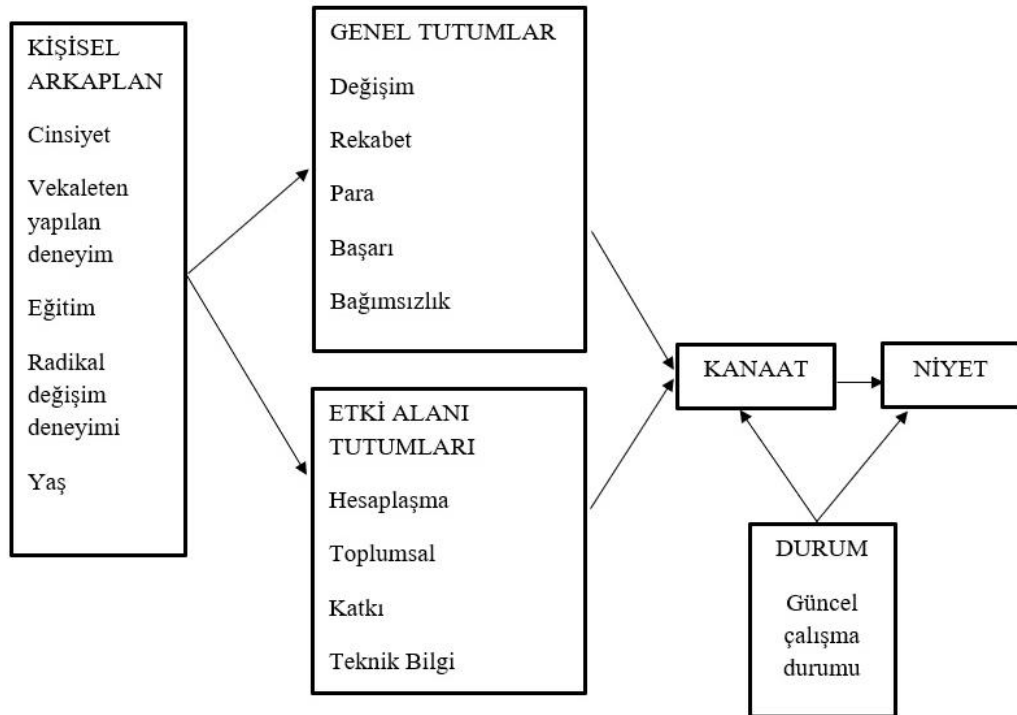
Davidsson, bireylerin kendileri için iş kurma niyetlerini etkileyen faktörlerin ekonomik-psikolojik bir modelini geliştirmiştir. Modelde, Davidsson daha önce yayınlanmış modellerin ilgili kısımlarını birleştirmeye çalışmıştır ve aynı zamanda modeli girişimcilik niyeti çalışmasına daha uygun olacak şekilde ayarlamak için açık bir çaba sarf etmiştir. Modelindeki merkezi yapı, girişimcilik niyetinin ana belirleyicisi olduğunu gösterdiği "girişimci inanç" kavramından gelmektedir. Davidsson tarafından tanımlanan ve operasyonel hale getirilen girişimci inanç, planlanmış davranış teorisinin algılanan davranışsal kontrolüne yakından karşılık gelmektedir. Ayrıca, demografik

değişkenlerin, genel tutumların ve “etki alanı tutumlarının” (planlanmış davranış teorisinin “davranışa yönelik tutumuna” tekabül eden) etkisinin girişimcilik inancının aracılık ettiğini bulmuştur (Autio vd., 2001, s. 149).

Davidson’un bu modeli oluşturmaktaki amacı, girişimci niyetlerin belirleyicilerinin ekonomik psikolojik bir modelini geliştirmek ve ampirik olarak test etmek olduğu anlaşılmaktadır (Davidson, 1995, s. 3).

Davidson’un Modeline göre girişimcilik niyetleri kanaat ve durum olmak üzere iki öncül faktörden etkilenmektedir. Davidson’a göre bu faktörlerin açıklaması şu şekildedir (Yılmazçetin, 2021, s. 223):

- Kanaat, bireylerin girişimcilik kariyerlerini kendisi açısından en doğru seçim olduğunu kabul etmesidir. Davidson, öz-etkinlik kavramını bu kavrama benzetmektedir.
- Girişimci karar için durumsal faktörlerin önemi Bird, Martin ve Shapero & Sokol tarafından önerilen modellerde vurgulanmıştır. Yazarların tartıştığı şey, “yerinden olma”, “bir şeyler arasında” olma ya da bir “fırsat penceresi” ya da “özgür seçim dönemi” ile karşı karşıya kalma gibi faktörler olarak belirtilmektedir. Mevcut istihdam durumu ve bu statüdeki değişiklikler en önemli durumsal etkilerden biri olarak görülmektedir.

Kaynak: (Davidson, 1995, s. 5)

Şekil 10. Davidson’un Girişimcilik Niyeti Modeli

2.3. Girişimcilik Niyetlerini Etkileyen Faktörler

2.3.1. Demografik Faktörler

2.3.1.1. Yaş ve Cinsiyet Etkisi

25 ila 40 yaş arasındaki dönem, çoğu girişimcinin yeni bir iş girişimi başlatmaya karar verdiği dönem olarak belirtilmektedir. Bireyler yeterli deneyim ve eğitime sahip oldukları için bu zamanda yeni girişimler bilmektedir. 25 ila 40 yaş arasındaki dönem, çoğu girişimcinin yeni bir iş girişimi başlatmaya karar verdiği dönem olarak bilinmektedir. Bireyler yeterli deneyim ve eğitime sahip oldukları için bu zamanda yeni girişimler başlatabilmektedir. Ayrıca yaşları gençtir ve bir ailenin sorumluluğunu ya da diğer finansal yükümlülükleri üstlenmemişlerdir. (Tulunay, 2010, s. 55).

Bird, her biri farklı bir başlangıç yaşıyla ilgili üç tür girişimcilik kariyeri olduğunu öne sürmektedir. Bu türler: (a) Mezuniyetten sonraki bir yıl içinde girişimcilik kariyerlerine başlayan 20'li yaşların başı; (b) 20'li yaşların sonu ile 30'lu yaşların başları arasında bir başkası tarafından istihdam edilen ancak iş kurmayı bekleyenler ve (c) Girişimciliği kariyer olarak seçmeyi planlamayan, ancak daha sonra bir işe başlayan 30'lu yaş grupları olarak görülmektedir. İkinci tür, yeni iş girişimlerine başlarken en sık izlenen model olarak görülmektedir. Genel olarak, yaşla ilgili araştırmalar, genç yaşta bir işe başlamanın, muhtemelen gençliğe ilişkin yüksek enerji seviyesi ve motivasyon ve iş başarısız olursa toparlanma esnekliği nedeniyle daha iyi olduğunu göstermektedir (Dobrinsky Fasiska, 2002, s. 36).

Erkek ve kadın girişimciler arasında benzer özellikler sergilemelerine rağmen riskten kaçınma açısından önemli farklılıklar olduğu belgelenmiştir. Wagner ve Sternberg'in bulgularına dayalı olarak, kadınların erkeklere göre daha fazla başarısızlık korkusu yaşadıkları belirtilmiştir. Kadınların erkeklere göre risk alma olasılığı daha düşük olduğu görülmektedir. Kadınların karşılaştığı temel zorluklar hem kişisel hem de işle ilgili olduğu tespit edilmiştir. Kadınların, erkeklere göre çok daha düşük finansal risk algıladıkları ortaya çıkmıştır ve bu da değer odaklı fiyat, promosyon ve satış sonrası hizmette elde ettikleri başarıyı dolaylı olarak etkilemiştir. Kadınlar, girişimcilik faaliyetlerinde kendilerini gerçekleştirmeleri için çeşitli ekonomik fırsatlara sahiplik etmektedir. Sosyal kurumlar dikkate alındığında cinsiyet ayrımcılığının düşük düzeyde olduğu sonucuna varılmıştır (Do & Tran, 2020, s. 194).

Cinsiyet faktörü, bireylerin kendi işlerini kurma istekliliklerinde önemli bir etki olarak görülmektedir. Kadınlar yeni bir iş kurarken sırasıyla iş doyumuna, başarıya, fırsatlardan yararlanmaya ve paraya önem verirken, erkekler için para kazanmak ikinci sırada yer almaktadır (Tulunay, 2010, s. 57).

2.3.1.2. Medeni Hal

Evlilik kurumu, bireyler için yaşamsal bir unsur olarak bilinmektedir. Evli kişilerin, bekarlara göre daha fazla aile sorumlulukları olduğu görülmektedir. Kişiler evliliğin getirdiği sorumluluklar nedeniyle yeni bir işin riskini ve stresini almak istemeyebilmektedir. Çünkü girişimcilik faaliyeti sadece girişimciyi değil aynı zamanda girişimcinin ailesini de etkilemektedir. Bekar bireylerin, bakmakla yükümlü oldukları bir aileleri olmadığı için başarısızlık riskini alma olasılıkları daha yüksek olarak ifade edilmektedir (Tulunay, 2010, s. 56).

2.3.1.3. Eğitim

Girişimcilik gelire, istihdama, Ar-Ge'ye ve yeniliklere katkıda bulunmaktadır ve genellikle girişimcilerin elde ettiği özel faydalardan daha büyük ekonomik faydalar üretmektedir. Girişimcilik başarısına birçok faktör katkıda bulunmaktadır, ancak girişimci başarısını etkilenebilecek en önemli belirleyici faktörün eğitim olduğu görülmektedir. (Sluis vd., 2008, s. 795).

Avrupa Komisyonu'nun eğitim ve öğrenim yoluyla girişimci zihniyetleri teşvik etme tebliğine göre, girişimcilik eğitimi şu şekilde tanımlanabilir: Girişimcilik, bireyin fikirleri eyleme dönüştürme yeteneğini ifade etmektedir. Yaratıcılık, yenilikçilik ve risk almanın yanı sıra hedeflere ulaşmak için projeleri planlama ve yönetme becerisini içermektedir. Bu, evde ve toplumda günlük yaşamda herkesi desteklemekte, çalışanların işlerinin bağlamı hakkında daha fazla bilinç sahibi olmasını ve fırsatları daha iyi değerlendirebilmesini sağlamakta ve girişimciler için sosyal veya ticari bir faaliyet kuran bir temel sağlamaktadır. Girişimcilik eğitimi yoluyla oluşturulan temel bilgiler şunları içermektedir (Raposo & do Paço, 2011, s. 454):

- Kişinin hayatındaki fırsatları tanıma yeteneği.

- Yeni fikirler üretmek ve gerekli kaynakları bularak fırsatları takip etme yeteneği.
- Yeni bir firma yaratma ve işletme yeteneği.
- Yaratıcı ve eleştirel bir şekilde düşünme yeteneği.

Eğitim, tüm ekonomik sektörlerde verimliliğin artırılması için bir ön koşul ve üretken bir kalkınma politikası çerçevesinde kritik bir araç olarak görülmektedir. (Gutiérrez & Garzón Baquero, 2017, s. 41).

Eğitim, girişimcilik veya girişimcilerle birkaç farklı şekilde ilişkilendirilebilmektedir; örneğin, çeşitli araştırmalar eğitimin girişimcilik faaliyetlerini veya başarısını, girişimcilerin mesleki seçimlerini, gelirlerini ve becerilerini etkileyebileceğini göstermektedir; tüm bu çalışmalar, daha iyi girişimcilik sonuçları için bir yol olarak eğitimle ilgili olarak ölçmeye, tahmin etmeye ve önerilerde bulunmaya çalışmaktadır (Yamamoto, 2011, s. 69).

Eğitim, kâr ve firma büyüklüğü açısından daha yüksek düzeyde beklenen girişimcilik yeteneği ve performansı üretmekte ve bu da girişimci bir mesleğin seçilmesi lehine bir artışa yol açmaktadır (Sluis vd., 2005, s. 228).

2.3.2. Sosyal Faktörler

2.3.2.1. Ailenin Etkisi

Her insan bir ailede ve bir toplumda dünyaya gözlerini açmaktadır. Aile toplumsal bir kurum olmakla birlikte toplumsal bütünün bir parçası olarak görülmektedir. Toplumun kültürel mirasının kuşaktan kuşağa aktarılmasını sağlayan aile kurumunun çocuğun kişilik gelişiminde büyük etkisi olmaktadır. İçinde bulunduğu toplumun çizdiği kurallara uygun yaşayan bireyler mutlu bir yaşam sürdürmektedir. Bu uyum işlevi bireyin toplumsallaşma süreci olarak adlandırılmaktadır (Yalçınkaya & Durcan, 2008, s. 214). Çocukların sosyalleşme süreci, genellikle çocukların tüm yaşamını etkileyen aile ile başlamaktadır; bu nedenle girişimcilik doğrudan aile ortamıyla ilgili olmaktadır (Cansız, 2007, s. 41)

Ebeveynler, çocuklarını toplumun kurallarına göre doğru kabul edilen örf ve adetlere göre yetiştirmektedirler. Çocuk, doğduğu andan itibaren çevresindeki doğal ve sosyal ortama uyum sağlamak için çabalarken, bu çabasında en büyük desteği anne ve

babasından almaktadır. Çocuk kendini ifade etmeyi ve kendini yöneten bir birey olmayı ailesinden öğrenmektedir. Çocuk anne-babasını model almaktadır. Davranışlarını ve yaşam tarzlarını taklit ederek öğrenmektedir (İşleyen, 2013, s. 35).

Girişimci kişilik özelliklerinin arasında bulunan "kontrol odağı" açısından etkili olan ve aynı zamanda çocuğa bağımsızlık ve özerklik kazandıran ebeveynin destekleyici rolü, gelecekte girişimci bir kişilik özelliği olarak "iç kontrol odağı" kavramını ortaya çıkarmıştır. Fakat ailelerin çocuklarına yönelik aşırı himayeci ve kontrolcü davranışları, çocukların daha fazla "dış kontrol odağı" özelliğine sahip olmalarına ve girişimcilikten uzak bir gelişim göstermelerine neden olmaktadır (Kümbül Güler, 2008, s. 24).

Aile ortamında kişi çocuğa çeşitli sınırlamaları öğretmektedir, böylece birey bu sınırlamaların ve sorumlulukların farkına varmaktadır. Ailenin olumlu etkileri girişimci kişiliğe etki etmektedir. Buna karşılık, girişimciler arasında aile etkilerinin her zaman belirgin olmadığı görülmektedir (Çakır, 2015, s. 27).

2.3.2.2. Çevrenin Etkisi

Kirzner'in belirttiği gibi, değişen çevre ile başa çıkmak için girişimciler, başkaları tarafından görülmeyen veya göz ardı edilen fırsatları araştırmadan görme yeteneğine ihtiyaç duymaktadırlar. Olumsuz bir dış ortamın bir girişimciyi daha uyanık hale getirebileceğini kabul etmiştir. Bu nedenle girişimcilerin mevcut fırsatları gerçekleştirebilmeleri için yüksek güven ve özgüvene ihtiyaçları olmaktadır. Kendine güveni yüksek girişimciler, düşük güvene sahip girişimcilere göre çevresel cömertliğin varlığında daha yüksek bir uyanıklık seviyesine ulaşabilmektedir (Indrawati vd. 2014, s. 14).

İnsanlar ihtiyaçlarını karşılamak için birbirleriyle iletişim kurmak ve birlikte çalışmak zorundadır. Bu sebepten insanlar birbirlerinin düşünce ve görüşlerinden etkilenmektedir. Bu etki ailenin diğer üyelerine de yansımaktadır. Bireyin içerisinde çalıştığı veya yaşadığı çevre girişimci özelliklere sahip bir çevre ise birey bu özelliklerden daha çabuk etkilenmektedir (TÜSİAD, 1987, s. 14).

2.3.2.3. Kùltürün Etkisi

Kùltür, paylaşılan değerler, inançlar ve beklenen davranışlar dizisi olarak tanımlanmaktadır. Derinlere gömülü, bilinçsiz ve hatta irrasyonel paylaşılan değerler, tümü aynı anda değerleri ve inançları yansıtan ve güçlendiren sosyal ve teknik sistemlerin yanı sıra siyasi kurumları da şekillendirmektedir. Kültürel değerler, bir toplumun risk alma ve bağımsız düşünme gibi girişimci davranışları arzu edilir olarak görme derecesini göstermektedir. Bu tür davranışlara değer veren ve ödüllendiren kùltürler, radikal yenilikleri geliştirme ve sunma eğilimini teşvik ederken, uyumluluğu, grup çıkarlarını ve gelecek üzerinde kontrolü güçlendiren kùltürlerin risk alma ve girişimci davranış göstermesi olası olmamaktadır. Bu nedenle, kùltürün girişimcilik üzerindeki potansiyel etkisine ilişkin davranışsal araştırmaları anlamak önemli bir konu olarak kabul edilmektedir (Hayton vd., 2002, s. 33).

Kùltür, bir grup insan içinde sosyal olarak kabul edilebilir olması gereken bazı sosyal, ahlaki-etik değerler normlarını ve inançları içermektedir. Hayton ve Cacciotti'ye göre kültürel değerler belirsizliği ve risk almayı desteklediğinde, girişimcilik faaliyetlerinin altında yatan yaratıcılığı ve yeniliği teşvik etmesi beklenmektedir. Bu bağlamda kùltürün etkisine baskı yapmak için Mitchell ve ark. yeni bir iş kurmak için birçok faktörün girişimcilik niyetini etkilediğini gözlemlemiştir. Algılanan arzu edirlilik, fizibilite ve girişimcilik deneyimi olarak faktörleri vurgulamışlardır. Onlara göre bu faktörler kùltürden kùltüre ve milletten millete değişiklik göstermektedir. Başka bir deyişle, bu yazarlar arasında yaygın olarak kabul edilen bir fikir birliği, kùltürün ilişkide bir arabulucu görevi üstlendiği yargısına ulaşmışlardır (Adekiya & Ibrahim, 2016, s. 117).

Hofstede'nin klasik çalışmasından yola çıkarak ulusal kùltür, aynı bölge veya ulustan yaşayan (veya gelen) bir grup insanda ortak olan değerler, inançlar ve beklenen davranışlar olarak tanımlanmaktadır. Değerler, davranışı yönlendiren ve ona anlam yükleyen, neyin elde edilmesinin iyi olduğunu ve onu elde etmek için ideal yolu tanımlayan arzular olarak tanımlanmaktadır. Bu nedenle, bireyler sosyal bir boşlukta değil, ihtiyaçları, güdüleri, inançları, bilişleri ve davranışları etkileyen belirli bir değerler ve kültürel standartlar dizisi içinde hareket etmektedir. Bu nedenle, kültürel değerler, farklı toplumların girişimcilik ve bununla bağlantılı sonuçlarla nasıl başa çıktığını anlamak için iyi bir çerçeve sağlamaktadır (Cacciotti & Hayton, 2017, s. 403).

Freytag ve Thurik, kültürün girişimcilik faaliyetlerini etkileyebileceği üç yol belirlemiştir. Birincisi, güçlü girişimci değerlere sahip bir nüfus oluşturan kültürlerin daha fazla girişimci yaratılmasıyla sonuçlanacağı toplu özellik görüşüdür. İkinci görüş, meşrulaştırma veya ahlaki onay yaklaşımıdır. Burada hâkim kültür, girişimcilik faaliyetlerini daha kabul edilebilir ve dolayısıyla daha iyi ödüllendirilir kılmaktadır. Bu, bir bütün olarak nüfusun öncekinden daha fazla girişimci olmamasına rağmen, daha önce girişimci olmamayı seçen daha marjinal bireylerin şimdi bunu yapabileceği anlamına gelmektedir. Üçüncü görüş, girişimcilerin ve girişimci olmayanların farklı değer ve inançlara sahip olduğu sözde itme teorisi ile ilgilidir. İki grup arasındaki uçurum ne kadar geniş olursa, gizli girişimcilerin kendi işlerini kurmak için ana akım işgücününün dışına itilme olasılığı o kadar yüksek olduğu görülmektedir (Huggins & Thompson, 2016, s. 272).

2.3.3. Kişilik Özellikleri

Kişilik özellikleri, birey ve çevre arasındaki etkileşimle oluşmaktadır. Bu etkileşimde yaşam durumları, deneyimler ve bireyin yaşamındaki değişiklikler merkezi bir rol oynamaktadır. Dolayısıyla girişimci olmak, kişinin hayatında, kişilik özellikleri üzerinde etki yaratacak kadar derin bir değişiklik anlamına gelebilmektedir (Littunen, 2000, s. 296).

Kişilik özellikleri yaklaşımının birey merkezli olduğu görülmektedir. Kişilik özellikleri yaklaşımına göre girişimcilerin iş kurmalarını ve başarılı olmalarını sağlayan ortak kişilik özellikleri belirlenebilmekte ve bu özellikler ile girişimci davranış arasında ilişki kurulabilmektedir. Kişilik faktörüne odaklanan psikoloji okulu, girişimcilerin iş ve özel yaşamlarıyla ilgili benzersiz özelliklere sahip olduğunu iddia etmektedir. Girişimciler ve girişimci olmayanlar bu kişilik özellikleriyle ayırt edilebilmekte, ancak bu özelliklerin sayısının neredeyse sonsuz olduğu görülmektedir. Girişimcilere atfedilen kişilik özellikleri incelendiğinde literatürde en çok araştırılanların başarı ihtiyacı, kontrol odağı ve risk alma eğilimleri olduğu görülmektedir (Uygun, 2018, s. 48).

Türker ve Selçuk (2008), mevcut literatürün girişimcilik niyeti ile içsel kontrol hissi, başarıma ihtiyacı risk alma eğilimi, belirsizliğe karşı tolerans, kendine güven duyma ve yenilikçi olma gibi kişilik faktörleri arasında bir bağlantı kurduğunu belirtmişlerdir.

2.3.3.1. İç Kontrol Odağı

Rotter, sosyal öğrenme teorisini ilk kez tanıttığından beri, merkezi kontrol odağı yapısını çevreleyen kapsamlı bir araştırma grubu geliştirmiştir. Algılanan iç kontrol odağı, kişinin yetenek, çaba veya beceriler yoluyla sonuçlar üzerinde etkisi olduğuna dair kişisel inanç olarak tanımlanmakta; dış kontrol odağı ise, dış güçlerin sonuçları kontrol ettiğine olan inanç olarak tanımlanmaktadır (Kaufmann vd., 1995, s. 44).

Rotter, kontrol odağını şu şekilde tanımlamıştır: “Takviye özne tarafından tamamen kendi eylemine bağlı olmadığı algılandığında, genellikle şans ve kaderin kontrol altında olduğu şeklinde algılanır ya da onu çevreleyen güçlerin büyük karmaşıklığı nedeniyle öngörülemez. Olay bir kişi tarafından bu şekilde yorumlandığında, bunu dış kontrol inancı olarak adlandırılır. Kişi, olayın kendi davranışına veya nispeten kalıcı özelliklerine bağlı olduğunu algılıyorsa, buna iç kontrol odağı denilmektedir” (Furnham & Steele, 1993, s. 444).

Brockhaus ve Horwitz, birlikte yaptıkları çalışmada, iç kontrol odaklı kişilerin, dış kontrol odaklı kişilere göre girişimcilik dünyasına girmek için daha fazla risk aldıklarını bulmuşlardır. Bununla alakalı şekilde, iç kontrol odağına sahip bireylerin özgüvenlerinin yüksek olduğu, olayları olumlu algıladıkları, problem çözmede daha yaratıcı oldukları, kişilerarası ilişkileri ihmal etme eğiliminde oldukları ve stresle baş etmede daha başarılı oldukları belirlenmiştir (Duran vd., 2013, s. 38).

2.3.3.2. Başarı İhtiyacı

McClelland'ın başarı ihtiyacının insan eyleminin arkasında güçlü bir psikolojik itici güç olduğu teorisi, uzun süredir girişimci davranışı etkileyen bir faktör olarak öne sürülmektedir. Başarı ihtiyacı yüksek olan bireylerin, başarılı olmak için güçlü bir arzuya sahip olduklarına ve sonuç olarak girişimci davranma olasılıklarının daha yüksek olduğuna inanılmaktadır (Koh, 1996, s. 14).

McClelland'nın teorisindeki başlangıç noktası, güdünün öğrenileceği ve bu güdünün beklentiler olarak görülebileceğidir. Başarı güdüsü, bir şeyi herkesten daha iyi, daha hızlı ya da kişinin önceki başarılarından daha iyi yapma beklentisidir. Güdünün gelişimi, bireyin mevcut referans çerçevesinin, bireyin kendi başarıma arzusuna karşı

nasıl yerleştirildiği ile gerçekleşmektedir. Bu şekilde, başarı güdüsü bir planlama ve mükemmellik için çabalama süreci olmaktadır (Hansemark, 1998, s. 34).

McClelland'a göre bireylerin birçok ihtiyacı olmasına rağmen, başarı ihtiyacı bireylerin performans düzeylerini belirlemede kritik faktörlerden biri olmaktadır. Birçok çalışmada, başarı ihtiyacı, “bir kişiyi başarıya ve mükemmelliğe ulaşma adına zorluklarla yüzleşmeye motive eden merkezîyetçi bir eğilim” olarak kavramsallaştırılmaktadır. “Bu mükemmelliğe ulaşma ihtiyacı, bireyleri engellerin üstesinden gelmeye, güç kullanmaya, zor bir şeyi mümkün olduğunca çabuk ve aynı zamanda yapmaya çabalamaya” ve “daha önce yapılmış olandan daha iyi bir şey yapmaya” motive etmektedir (Lee, 1997, s. 94).

Başarı ihtiyacı, özellikle işle ilgili öğrenmeyle ilgili olmaktadır, çünkü başarı ihtiyacı, bireyleri iyi performans göstermeye veya performanslarını iyileştirmeye iten bilinçsiz bir güdü olarak görülmektedir. Birçok çalışmada, başarı ihtiyacı ile hedefe ulaşma arasında güçlü bir pozitif ilişki bulunmuştur. Ayrıca, başarı ihtiyacı hedefe ulaşmada istikrarlıdır ve bireyin kişiliğinin bir parçası olarak görülmektedir. Başarı ihtiyacının gelişimini; kardeşlerin doğum sırası, evin bütünlüğü, ebeveynlerin eğitim düzeyi (özellikle babanın) ve erken deneyim gibi birçok faktör etkilemektedir (Loon & Casimir, 2008, s. 92).

Başarı ihtiyacı yüksek olan bireyler, çalışırken yoğun konsantrasyon ve enerjiye sahip olmakta, rekabette başarılı olmakta, düşünce ve eylemlerini işlerini daha da geliştirmeye odaklamakta, kendilerini performans hedeflerine adanmakta ve büyük bir yönetim potansiyeline sahip özellikler sergilemektedir (Uygun, 2018, s. 50).

2.3.3.3. Risk Alma Eğilimi

Risk ve belirsizlik, insanların hayatında önemli bir rol oynamaktadır. Knight çalışmasında, risk ve belirsizliğin iki farklı kavram olduğunu açıklamaktadır. Risk, olasılıklar kullanılarak ölçülebilir bir şeyken, belirsizlik, ölçülememektedir (Davidsson, 2010, s. 224).

Risk alma, girişimci tutumların bir göstergesi olarak kabul edilmektedir. McClelland girişimciyi, kendine güvenen, olası riskleri alma arzusu olan, aktif olarak

araştıran, mükemmele ulaşmak isteyen ve sorgulayan kişi olarak tanımlamaktadır. (Çakır, 2015, s. 18).

Girişimcilik kavramında risk almak, sosyal olarak başarısızlığı ve finansal açıdan da zararı göze almak olarak görülmektedir. Risk denilince akla hemen maddi kayıp-kazanç gelmektedir. Ancak yapılan araştırmalar girişimciler tarafından finansal kayıpların yanı sıra sosyal kayıpların da önemli görüldüğünü ortaya koymaktadır (Kayalar & Ömürbek, 2007, s. 187).

Başarılı girişimciler büyük riskler almamakta ve işin geleceğini tehdit edecek risklerden ve kararlardan kaçınmaktadırlar. Bu nedenle başarılı bir girişimci orta derecede risk alan olarak tanımlanmaktadır (Özçoban, 2018, s. 31).

2.3.3.4. Belirsizliğe Karşı Tolerans

Belirsiz bir durum, yetersiz veri nedeniyle kişi tarafından tam olarak yapılandırılmayan veya sınıflandırılmayan bir durum olarak görülmektedir. Belirsizlik toleransı, belirsiz durumlara olumlu yanıt verme yeteneği olarak tanımlanmaktadır. Bir kişi, belirsiz bir ortamda verilen bir karara daha fazla bilgi aramadan güvenebiliyorsa, yüksek toleranslı olarak nitelendirilmektedir (Erdem, 2001, s. 44). Öte yandan, belirsizliğe toleransı düşük olan kişiler, belirsiz ve yapılandırılmamış durumları daha rahatsız edici bulma eğilimindedir. Böylece bu tür belirsiz durumlardan kaçınmaya çalışmaktadırlar (Gürol & Atsan, 2006, s. 30).

Belirsizlik toleransı düşük olan insanlar stres yaşamakta, erken tepki vermekte ve belirsiz uyarlardan kaçınmaktadırlar. Öte yandan, belirsizliğe toleransı yüksek olan kişiler, belirsiz durumları/uyarımları arzu edilmekte, zorlayıcı ve ilginç olarak algılamakta ve bu çeşit durumlardaki uyumsuzluğunun karmaşıklığını ne inkâr etmekte ne de çarpıtmaktadırlar (Akkaya vd., 2014, s. 112).

Belirsizliğe karşı tolerans, bir bireyin karar verme durumunda şansları değerlendirmeye yönelik yönelimi olarak etkin bir şekilde kavramsallaştırılabilmektedir. Girişimcilerin kararları yenilikçi ve özgün eylemlerle sonuçlandığından risk ve belirsizlik girişimci davranışın unsurları arasında gelmektedir. Bu netlik eksikliği belirsizlik yaratmaktadır ve Koh (1996), Teoh ve Foo, girişimcilerin belirsizliğe karşı tolerans etmek için önemli ölçüde daha büyük bir kapasiteye sahip

olduğunu öne süren çok sayıda araştırma çalışmasına atıfta bulunmuşlardır (Gürol & Atsan, 2006, s. 30).

Bir girişim başlatmak, belirsizliklerle dolu olmakta ve bu, anlaşılır bir şekilde, gelişmekte olan girişimcilerin davranışları üzerinde bir etkiye sahip olmaktadır. Örneğin, yeni gelişen girişimciler, ürün ve hizmetlerine yönelik pazar talebi ve kabulü konusunda belirsiz olabilmektedir; ya da ihtiyaç duydukları finansmanı sağlayamamaktadır. Bu belirsizlikler, girişim sürecini engelleme potansiyeline sahip engelleri temsil etmektedir. Özetle, başlangıç sürecinin çeşitli türden aksaklıklardan etkilenmesi muhtemel olduğundan, girişim sürecinde başarı için ısrar gerekmektedir (Wu vd., 2007, s. 930)

Wang ve Chan, üst düzey yöneticilere yaptıkları çalışmada belirsizliğe toleransı yüksek olanların, belirsiz ve dinamik bilgileri, belirsizliğe karşı toleransı düşük olanlardan daha iyi işleyebileceğini sonucuna ulaşımlardır. Bu sonuca göre, çalkantılı ve belirsiz durumlarda, belirsizliğe toleransı yüksek olan bireylerin kendilerini daha rahat hissetmeleri daha olası görünmektedir (Halikias & Panayotopoulou, 2003, s. 341).

2.3.3.5. Kendine Güven ve Öz Etkinlik

Yeni girişimlerde bulunan girişimcilerin, bu yeni girişimlerindeki yapılması gereken işlerin ve önem içeren sorumlulukların altından kalkmalarına yardımcı olan kavram kendine güven kavramını ifade etmektedir (Bozkurt & Erdurur, 2013, s. 61). Kendine güven bireyin kendisi ile ilgili düşünmekte olduğu pozitif düşünceleri ifade etmektedir (Keleş vd., 2012, s. 110).

Anderson ve ark. ve Athayde girişimci tutumların bireysel davranışa yol açan girişimci niyetleri ön gördüğünü belirtmişlerdir. Ho ve Koh, kendine güvenin gerekli bir girişimcilik özelliği olduğunu ve diğer psikolojik özelliklerle ilişkili olduğunu savunmuştur (Garaika vd., 2019, s. 4).

Kendine güven, girişimciliğe daha yüksek oranda bir giriş ve hayatta kalma oranı ile ilişkilidir. Bu durum, ister istemez kendine güvenen bireyler arasında daha yüksek bir girişimcilik oranına yol açmaktadır. (Asoni, 2011, s. 9).

Kendine güven, yaygın olarak, bir bireyin sahip olduğu ve kişisel başarıya ulaşmada yardımcı olabilecek önemli bir varlık olarak kabul edilmektedir. Eğitim

düzeyi, aile ve arkadaşların desteği ve diğer çevresel faktörler gibi birçok faktör özgüveni artırabilmektedir (Gelaidan & Abdullateef, 2017, s. 60).

Öz-etkinlik, kendine güven ile güçlü bir şekilde ilişkili bir olgu olarak ifade edilmektedir. Kendine güven ile karşılaştırıldığında, daha dar bir şekilde, bireyin belirli bir görevi yerine getirme veya belirli bir durumda başarılı olma yeteneğine olan güveni olarak tanımlanmaktadır. Bénabou ve Tirole tarafından belirtildiği gibi, daha yüksek bir özgüven, harekete geçme motivasyonunu artırmaktadır. İnsanlar bir işi bitirebileceklerine veya başarabileceklerine inanırlarsa daha özgüvenli bir yaklaşım sergilemektedirler, ancak insanlar yeteneklerinden şüphe ederlerse pes etme olasılıkları daha yüksek olmaktadır (Saral, 2018, s. 31).

Öz-etkinliğin, geniş bir davranış ve biliş yelpazesini etkilediği gösterilmiştir. Örneğin, öz-etkinlik, artan beklentiler ve hedefler, iyileştirilmiş işle ilgili performans, daha fazla iş arama etkinliği, daha iyi akademik performans ve sağlıkla ilgili seçimlerle ilişkilidir. Öz-etkinlik göreve özgü, genelleştirilmiş veya bir alan içindeki birçok benzer işlerle ilgili olabilmektedir (Cassar & Friendman, 2009, s. 241).

Öz-etkinlik, faaliyetlerin ve ortamların seçimi üzerinde yönlendirici bir etkiye sahip olmakla kalmamakta, aynı zamanda nihai başarı beklentileri aracılığıyla, bir kez başlatıldığında başa çıkma çabalarını etkileyebilmektedir. Öz-etkinlik beklentileri, insanların ne kadar çaba harcayacaklarını, engeller ve caydırıcı deneyimler karşısında ne kadar süre devam edeceklerini belirlemektedir. Öz-etkinlik ne kadar güçlüyse, çabalar o kadar aktif olmaktadır (Bandura, 1977, s. 194).

2.3.3.6. Yenilikçi Olma

Yenilik geleneksel olarak yaratıcı düşüncelerin başarılı bir şekilde uygulanması olarak tanımlanmaktadır. Yaratıcılık, yeniliğin çıkış noktası olarak görülmektedir; yeniliğin ortaya çıkması için gerekli, ancak yeterli olmayan bir koşul olduğu öne sürülmektedir. Yenilik, değişim gibi, bir süreç ya da bir sonuç olarak kavramsallaştırılabilmektedir. Bir süreç olarak, yenilik genellikle sürekli ve döngüsel olarak tanımlanmakta ve farkındalık, değerlendirme, benimseme, yayma ve uygulama aşamalarını içermektedir (Brazeal & Herbert, 1999, s. 36). Yenilik, girişimciliğin

kaynağı olmakta ve girişimcilik, yeniliğin gelişmesine, ekonomik ve sosyal değerini gerçekleştirmesine izin vermektedir (Schmitz vd., 2017, s. 372).

Schumpeter, girişimcinin ekonomik değişimin motoru olarak merkezi rolünü ilk düşünen kişidir. Ona göre, yeni yenilikçi girişimlerin neden olduğu yaratıcı yıkım süreci, tüketim fırsatlarının genişlemesinde ana faktördür ve nihayetinde ekonominin zenginliğindeki artış, girişimcilerin yenilikleri ne kadar hızlı hayata geçirdiklerine bağlı olmaktadır. Dengesizlik yaratarak girişimciler, daha fazla girişimci faaliyeti teşvik eden tahkim fırsatları yaratmaktadırlar. Schumpeter için yeniliğin finansmanı tipik bir girişimcilik işlevi olmamaktadır ve girişimci mutlaka firmanın yöneticisi veya sahibi olmak zorunda değildir. Ayrıca, girişimci olmanın tek motivasyonu kâr değildir ve bir toplumda yenilikçi olarak hareket etme seçiminin arkasında başka psikolojik nedenler de olabilmektedir. Bu fikirler üzerine inşa edilen girişimci yetenek, bir yandan bireysel özelliklerle, özellikle de yeni şeyler yapmanın yollarını keşfetmede yaratıcılık ve hayal gücüyle, diğer yandan da yenilikçi projeleri gerçekleştirme isteği ve yeteneğiyle ilgili bir şey olarak görülmektedir (Ferran, 2005, s. 172).

Yenilik etkinliği girişimci bir etkinlik olarak nitelendirilmektedir, işletmelerin ve ülkelerin gelişmesinde ve rekabet edebilirliğinde önemli bir rol oynamaktadır. Birçok çalışmada yenilik girişimlerinin belirleyicisinin araştırma ve geliştirme harcamaları olduğu sonucuna varılmıştır. Fakat, Ar-Ge faaliyetlerinden beklenen sonuçları üretebilmesi için, yeniliğin söz konusu olduğu alan veya konu hakkında yeni bilimsel bilgiye ve yeni düşüncelere ihtiyaç duyulmaktadır. Yenilik, bir alanda veya konuda "yeni yapı" etkinliği olduğundan, bunun gibi bir sonuç için yeni bir bilgi ve yeni bir düşüncenin varlığı da kaçınılmaz olmaktadır (İrmiş & Özdemir, 2011, s. 142).

2.4. Girişimcilik Eğitimi

Eğitim, tüm toplumlarda sosyal, ekonomik ve politik dönüşümün eksenini olmaktadır. Bireysel mükemmelliği, sosyal uyumu ve ulusal kalkınmayı teşvik eden değerler vererek toplumda bütünleştirici bir güç olarak hareket etmektedir. (Singh, 2015, s. 21).

Üniversiteler, mezunlarının yenilikçi ve girişimci faaliyetlerde kilit kişiler olma motivasyonunu ve yetkinliklerini artırabilecekleri için girişimcilik eğitiminde önemli

görülmektedir. Üniversiteler dışındaki diğer kurumlar da yükseköğretim derslerinin teorik içeriğine ilişkin pratik bilgiler sağlayarak girişimcilik eğitimine katkıda bulunmaktadırlar. Girişimcilik eğitiminin altyapısı, 1947 yılında ABD'nin yüksek öğrenim kurumlarından biri olan Harvard'da MBA öğrencilerine ilk kez girişimcilik kursu sunulduğunda ortaya çıkmıştır. O zamandan beri girişimcilik tüm dünyadaki işletme okullarının gündeminde yer almaya almaktadır (Aşkun & Yıldırım, 2011, s. 666).

Girişimcilik eğitiminin gelişimi, 21. yüzyılın başında bir yükseliş gören ve o zamandan beri girişimcilik eğitiminde pedagojik gelişim için büyüyen bir zemin haline gelen, yakından ilişkili girişimci öğrenim alanındaki araştırmalara dayanmaktadır. Bu, bir kavram olarak eylemin uzun süredir girişimciliği öğretmek için pedagojik yöntemleri etkilediği anlamına gelmektedir. Bununla birlikte, öğrenme sürecinde önemli bir unsur haline gelmesi için daha fazla bir şeyin eklenmesi gerektiğinden, eylem kendi başına öğrenme oluşturmamaktadır (Hägg & Kurczewska, 2016, s. 2).

Girişim ve girişimcilik eğitimi stratejilerinin uygulamalarının önemi ve faydaları, dünya çapında hükümetler ve politika yapıcılar tarafından giderek daha fazla onaylanmaktadır. "Girişimcilik, ekonomiyi yönlendiren motor olarak görülmekte ve bu, girişimciliği teşvik eden eğitim programlarının geliştirilmesine yönelik ilginin artmasıyla sonuçlanmıştır" (Jones & Iredale, 2014, s. 34).

Girişimcilik eğitimi girişimciliği teşvik eden önemli bir yöntem olarak kabul edilmektedir çünkü eğitim 1) bireylere bağımsızlık ve özgüven duygusu vermekte, 2) alternatif kariyer seçeneklerinin tanınmasını sağlamakta, 3) bireylerin fırsatları daha iyi algılamalarını sağlayarak ufkunu genişletmekte ve 4) bireylerin yeni iş fırsatlarını geliştirmede kullanacakları bilgiyi sağlamaktadır. Yeterli girişimcilik eğitimi yoluyla, bir kişi yeni bir iş kurmak ve geliştirmek için gereken bilgi ve becerileri edinmektedir. Ancak eğitim programları sırasında öğrencilerin girişimcilik niyetlerini değiştirebilecek olan şey, girişimciliğin kendisi hakkında öğrendikleri değil, kendileri ve yetenekleri hakkında öğrendikleridir. Girişimcilik eğitimlerini hayatlarının herhangi bir aşamasında uygulamaya koymak (işletme kurmak) istediklerinde, öğrenme kaynakları ve kuluçka merkezleri onlara yardımcı olacaktır (Dogan, 2015, s. 82).

Charney ve Libecap, Arizona Üniversitesi'nde girişimcilik programını tamamlayan mezunların kariyer yollarını, farklı uzmanlıklar seçtikleri için girişimcilik

kavramlarına hiçbir zaman maruz kalmayan aynı kurumun işletme okulu mezunlarıyla karşılaştırmışlardır. Elde ettikleri sonuçlar, girişimcilik eğitiminin yalnızca yeni girişimler başlatma veya serbest meslek sahibi olma olasılığı daha yüksek olan mezunlar değil, aynı zamanda girişimci olmayan meslektaşlarına kıyasla daha geleneksel bir kariyer yoluna karar verseler bile daha başarılı olan mezunlar ürettiğini göstermektedir. Girişimcilik eğitiminin olumlu etkileri arasında önemli ölçüde daha yüksek maaşlar, hızlı büyüyen firmalar için çalışma olasılığı veya yeni ürünlerin geliştirilmesi gibi önemli stratejik görevlerde yer alma yer almaktadır. Diğer bir deyişle, girişimcilik eğitimi sadece start-up'ların nasıl ortaya çıktığını ve kaç tanesinin başlatıldığını etkilemekle kalmamakta, aynı zamanda kurulu şirketleri de dolaylı olarak önemli ölçüde etkilemektedir (Kuckertz, 2013, s. 60). Özetle, girişimcilik eğitimi çeşitli eğitim fikirlerini ve uygulamalarını kapsamaktadır (Hoppe, 2016, s. 16).

Girişimcilik eğitimi, bilgi ve beceri geliştirmeyi amaçlamakta ve aynı zamanda girişimcilik başarısı olasılığını artırmaktadır. Bu başarı ve öğretilmesi gereken bilgi ve beceriler çevreye bağlı olmaktadır. (Carayannis vd., 2003, s. 770).

Seelig, dört büyük bölge olan, ABD, Avrupa, Asya ve Latin Amerika'da girişimcilik eğitimi üzerine yaptığı sunumda, girişimciliğin öğretilbilir mi olduğu, girişimciliğin kimler tarafından öğretilmesi gerektiği, girişimciliğin başarısının nasıl ölçüleceği ve girişimcilik eğitimi arasındaki ilişki ile ilgili sorulara dayanarak çeşitli sonuçlara varmıştır (Mason, 2011, s. 16);

(1) Girişimcilik eğitimi dünya çapında kültürel, politik, ekonomik ve tarihsel perspektiflerden farklılık göstermektedir.

(2) Çoğu bölgede üniversite girişimcilik eğitimi, ekonomik kalkınmayı teşvik etmek için bir araç olarak görülmektedir.

(3) Girişimcilik geçmişi daha kısa olan bölgelerdeki üniversiteler, destek veya meşruiyet oluşturma, deneyimli eğitimciler bulma ve gerekli kaynakları toplama konusunda daha büyük zorluklarla karşı karşıya kalmaktadır.

(4) Birçok bölgede girişimcilik eğitimi yeni olmakta ve kuluçka merkezleri dahil olmak üzere çok fazla deneyim gerektirmektedir.

(5) Küresel bir girişimcilik eğitimcileri ağı, en iyi uygulamaları paylaşmaya ve girişimcilik eğitiminin kalitesini artırmaya uygun görülmektedir.

Gürol ve Atsan (2006), Türkiye'de girişimcilik eğitime ilişkin makalelerinde, girişimciliğe eğilimi olan ve belirsizlikten kaçınma anlamında olmayan öğrenciler arasında anlamlı bir fark olmadığını ve bu gerçeğin o dönemdeki Türkiye'nin ekonomik ortamına bağlı olarak yorumlandığını belirtmektedirler. Bu araştırmaya göre girişimci olmayı planlayan öğrenci sayısı azdır ve derslerin daha uygulamaya dönük olması şartıyla üniversitelerde girişimcilik derslerinin yaygınlaştırılması önerilmektedir. Aşkun ve Yıldırım (2011) de Türk üniversitelerinde öğrencilerin girişimcilik becerilerinin aydınlatılması ve geliştirilmesi açısından girişimcilik müfredatlarının eksikliğine işaret etmektedir. Bozkurt ve diğerleri (2013), eğitimcilerin yeterliliğine dikkat çekmekte ve teorik ve sınıf içi eğitimin öğrencilerin ihtiyaçlarına göre revize edilmesi gerektiğini önermektedir. Öte yandan Halaç ve Bulut, Türkiye Yükseköğretim Kurulu ve KOSGEB'in girişimcilik eğitimini lisans düzeyinde yaygınlaştırmaya yönelik anlaşmasının Türkiye'de umut verici olduğunu belirtmektedir (Akın & Demirel, 2015, s. 18).

Girişimciliğin ve küçük işletmelerin ekonomi için önemi artık yaygın olarak kabul edilmekte ve mevcut hükümetler tarafından ulusal teşvikler sağlanmaktadır. Türkiye'de bir devlet kurumu olan Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme Ajansı (KOSGEB), 1990 yılında ulusal girişimcilik hareketinin teşvik edilmesi ve geliştirilmesinde öncü bir rol üstlenmektedir. 2004 yılında vakıf üniversitelerinden biri araştırma, yayın ve danışmanlık yapmak üzere bir aile şirketi ve girişimcilik merkezi açmıştır. Finkle, Kuratko ve Goldsby'nin belirttiği gibi, üniversiteler yeni girişimcilik merkezlerinin geliştirilmesi veya mevcut girişimcilik merkezlerinin genişletilmesi yoluyla bütçelerini artırmaktadır. Girişimcilik merkezleri, bağışlar, dış programlama, hibeler, akademik programlama ve teknolojinin ticarileştirilmesi yoluyla bir üniversite için mükemmel bir gelir kaynağı olabilmektedir (Gürol, Aydınlik, & Atsan, 2008, s. 136).

2.5. Girişimcilik Niyeti ile İlgili Literatür Taraması

Akşit (2003) çalışmasında farklı kültürlerin girişimcilik niyeti üzerindeki etkilerini araştırmış. Araştırmaya Lisansüstü eğitim gören 100 Türk ve 100 Amerikalı öğrenci katılmıştır. Türk ve Amerikalı öğrencilerde kültürün girişimcilik niyeti üzerinde farklı olup olmadığı anlaşılmasına çalışılmıştır. Fakat araştırma sonucunda beklenen

düzeyde bir fark bulunamamıştır. Türk katılımcılar girişimcilik kavramını kişisel kimlik ile Amerikalı katılımcılar ise ulusal kimlik ile ilişkilendirmiştir. Araştırma sonucunda kültür girişimciliği çok az etkilediği tespit edilmiştir.

Shook ve Bratianu (2008) yapmış oldukları çalışmada, Rumen öğrencilerde girişimcilik niyetini incelemektedirler. Araştırmaya 324 Rumen öğrencinin katılımı sağlanmıştır. Bulguların bazıları Planlı Davranış Teorisi ile uyumluysen, diğerlerinin uyumsuz olduğu saptanmıştır. Sonuç olarak bir girişim yaratmayla ilişkili öz-etkinlik ve arzuların girişimcilik niyeti ile pozitif ilişkili olduğu ve öğrencilerin iş kurma niyetlerinin düşük olduğu tespit edilmiştir.

Schwarz vd. (2009) tutumların ve algılanan çevre koşullarının öğrencilerin girişimcilik niyeti üzerindeki etkilerini araştırmışlardır. Avusturya'daki yedi üniversiteden elektronik anket yöntemiyle 35040 katılımcı sağlanmıştır. Çevre koşulları ile ilgili olarak, üniversitenin öğrencilerin iş kurmaya olan ilgileri üzerinde sadece önemli etkileri tespit edilmiştir. Araştırma sonucunda, diğer çevresel faktörlerin Avusturya'daki öğrenciler arasında girişimcilik niyeti üzerinde hiçbir etkisinin olmadığı saptanmıştır. Buna ek olarak, yaş, cinsiyet ve çalışma alanına göre girişimcilik niyetinde önemli farklılıklar bulunmuştur. Farklı çalışma alanlarındaki öğrenciler arasındaki niyet düzeyindeki farklılıklara rağmen, araştırılan öğrenci popülasyonu arasında öngören değişkenlerin girişimcilik niyeti üzerindeki etkilerinde herhangi bir anlamlı farklılık keşfedilmemiştir.

Drost ve McGuire (2011) yapmış oldukları çalışmada Finlandiyalı işletme öğrencilerinin girişimcilik niyetlerinin öncülleri ve girişimcilik eğitimlerinin etkileri üzerine araştırma yapmışlardır. Sonuç olarak girişimcilik eğitimi, girişimcilik deneyimi, proaktif kişilik ve girişimci öz-yeterlik olmak üzere dört öncülün, üç tür girişimcilik niyetini öngördüğünü ve en güçlü ilişkinin öncüller ile yüksek büyüme girişimcilik niyeti arasında bulunduğu tespit edilmiştir. Ek olarak, girişimcilik öz yeterliliğinin girişimcilik eğitimi, eğitim deneyimi, proaktif kişilik ve üç tür girişimcilik niyeti arasındaki ilişkiye aracılık ettiği saptanmıştır.

Lee-Ross (2017) çalışmasında Avustralya'daki MBA öğrencilerinin girişimcilik niyetlerini araştırmıştır. Araştırmada pragmatik bir yaklaşım kullanılarak, Avustralya'da bulunan bir üniversitesinden 249 öğrencinin katılımı sağlanmıştır. Sonuç olarak “özel norm” öngörücü değişkeni, “girişimci niyetin” öncülü olarak desteklenmemiştir. Özel

norm ve niyet arasındaki zayıf ilişki, endüstri gruplarıyla ağ oluşturmanın değerini sorguladığı tespit edilmiştir. Üniversite eğitiminin, kalan bağımsız değişkenlerle ilişkili özellikleri geliştirmeye odaklanması gerektiği gibi öneriler sunulmuştur.

Sabuncu (2017) çalışmasında çevresel farkındalığın girişimcilik niyetleri üzerindeki etkisinden bahsetmiştir. İşletme fakültesinde öğrenim gören 1056 öğrenci üzerinde araştırma yapmış ve bu doğrultuda deneklerin eğitim tercihleri ve çevresel tutumları arasındaki ilişki incelenmiştir. Bu fakültede öğrenim gören öğrencilerin girişimcilik niyetleri yüksek çıkmıştır. Araştırma sonucunda deneklerin çevresel tutumunun beklenenden düşük olduğu tespit edilmiştir.

Sönmez (2017) çalışmasında kariyer planlamasının girişimcilik niyetleri üzerindeki konumunu belirlemek için çeşitli bölümlerde öğrenim gören 244 öğrenci üzerinde araştırma yapmıştır. Çalışma sonucunda öğrencilerin girişimciliğe olumlu baktığı tespit edilmiştir. Katılımcılardan %49,5'i devlet tarafından yeterli desteğin sağlanmadığını belirtmiştir. Diğer yandan aynı katılımcıların %65,1'i yeterli maddi güce sahip olursa girişimci olabileceklerini belirtmişlerdir. Araştırmada maddi gücün olamaması kariyer planlamasını olumsuz yönde etkilemektedir sonucuna ulaşılmıştır.

Gençay (2017) çalışmasında kişilik özelliklerinin girişimcilik niyetleri üzerindeki ilişkisini belirlemek amacıyla İktisadi İdari Bilimler Fakültesinde 6 farklı bölümde öğrenim gören 2438 öğrenci üzerinde araştırma yapmıştır. Yapılan çalışma sonucunda kişilik özellikleri ve girişimcilik niyetleri üzerinde anlamlı bir ilişki olduğu gözlemlenmiştir.

Üzümcü (2017) çalışmasında küreselleşme sonuçlarının uyum yeteneği ile bağlı olarak değişimi ve değişkenler arasında olan etkileşim sonucu girişimcilik niyetleri üzerinde ne derece etkisi olacağını analiz etmeyi amaçlamıştır. Anadolu'da 5 farklı devlet üniversitesinden 1059 katılımcı sağlanmıştır. Araştırmada hipotezlerin bulgulara göre desteklendiği ve bulguların değerlendirilmesi sonucunda katılımcıların küreselleşmenin kaçınılmaz değişimine karşı direnç refleksinin demografik özelliklere göre farklılaştığı sonucuna varılmıştır.

Balkaya (2017) çalışmasında işsizlik kaygısının girişimcilik niyeti üzerindeki ilişkisini incelemiştir. TR1 bölgesinde çeşitli üniversitelerde öğrenim gören 1643 son sınıf öğrencileri katılım sağlamıştır. En yüksek girişimcilik niyeti Bayburt Üniversitesi, en düşük girişimcilik niyeti ise Atatürk Üniversitesi olduğu gözlemlenmiştir. Çalışma

sonucunda işsizlik kaygısı ve girişimcilik niyetleri arasında pozitif yönlü ve zayıf bir ilişki olduğu tespit edilmiştir.

Remina (2017) çalışmasında planlı davranış modeli kapsamında tutum, öznel norm ve algılanan davranışsal kontrolün girişimcilik niyeti üzerindeki ilişkisini incelemiştir. İktisadi İdari Bilimler Fakültesinin İşletme ve İktisat alanında öğrenim gören 266 öğrencinin katılımı sağlanmıştır. Sonuç olarak katılımcıların girişimcilik niyetlerine sahip olduğu ve kendi işlerini kurmak istedikleri ortaya çıkmıştır.

Karslı (2018) çalışmasında proaktif kişilik kapsamı bakımında kişilik özelliklerinin girişimcilik niyeti üzerindeki ilişkisini araştırmıştır. İşletme ve Mühendislik Fakültesinde öğrenim gören öğrencilere yaptığı çalışmada toplamda 283 katılımcı sağlanmıştır. Sonuç olarak proaktif kişilik özelliklerinin ile girişimcilik niyetleri üzerinde pozitif ve anlamlı bir ilişkiye sahip olduğu sonucuna varılmıştır.

Şimşek (2018) çalışmasında toplumsal cinsiyet rol algılarının girişimcilik niyetleri üzerindeki rolünü araştırmıştır. Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksek Okulunda öğrenim gören 332 öğrencinin katılımı sağlanmıştır. Sonuç olarak Toplumsal Cinsiyet kavramı ile girişimcilik niyetleri üzerinde düşük düzeyde pozitif ilişki olduğu saptanmıştır.

Gilmartin vd. (2019) yaptıkları çalışmada Mühendislik ve işletme lisans öğrencilerinin girişimci niyetlerini araştırmışlardır. Araştırmaya, ABD’de bulunan 51 Üniversiteden 518 mühendislik ve 471 işletme lisans öğrencisinin katılımı sağlanmıştır. Sonuç olarak işletme bölümünde öğrenim gören öğrencilerin yenilik yönelimi ve girişimci niyetleri, mühendislik bölümünde öğrenim gören öğrencilerden daha yüksek olduğu olarak tespit edilmiştir.

Dashdamirova (2019) çalışmasında duygusal zekânın girişimcilik niyetleri üzerindeki ilişkisini araştırmıştır. İktisadi İdari Bilimler Fakültesinde öğrenim gören 342 öğrencinin katılımı sağlanmıştır. Sonuç olarak duygusal zekâ kavramının girişimcilik niyetleri üzerinde olumlu etkiye sahip olduğu, katılımcıların demografik faktörlerine göre girişimcilik niyetinin farklılaştığı tespit edilmiştir.

Çakmak (2019) çalışmasında girişimci kişilik özelliklerinin girişimcilik niyetleri üzerindeki ilişkisini araştırmıştır. Çalışmaya Üniversitenin çeşitli bölümlerinde öğrenim gören rastgele olarak seçilmiş 506 öğrencinin katılımı sağlanmıştır. Sonuç olarak

öğrencilerin kişilik özellikleri ve girişimcilik niyetleri arasında olumlu ve anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir.

Sezer Akgün (2019) çalışmasında işsizlik kaygısının girişimcilik niyetleri üzerindeki ilişkisini araştırmıştır. Üniversitenin 3200 lisans ve son sınıf ön lisans bölümlerinde okuyan 661 öğrencinin katılımı sağlanabilmiştir. Sonuç olarak katılımcıların işsizlik kaygısı düzeylerinde anlamlı bir fark ortaya çıkmamış olup girişimcilik niyetleri üzerinde anlamlı bir fark ortaya çıkmıştır.

Erestin (2019) çalışmasında sosyal medya kullanımının, kişilik özellikleri ve girişimcilik niyetleri üzerindeki rolünü araştırmıştır. Üniversitenin çeşitli bölüm ve farklı seviye sınıflarında öğrenim gören 326 öğrencinin katılımı sağlanmıştır. Araştırma sonucunda sosyal medya kullanımının, kişilik ve girişimcilik niyetleri üzerinde anlamlı bir ilişkisi olduğu saptanmıştır.

Uslan (2019) çalışmasında girişimcilik eğitiminin girişimcilik niyetleri üzerindeki ilişkisini planlı davranış modeline göre değerlendirmiştir. Araştırmaya KOSGEB girişimcilik eğitimi alan 260 katılımcı sağlanmıştır. Sonuç olarak eğitimin, planlı davranış modelindeki tüm faktörleri olumlu etkilediği ve girişimcilik niyetinin oluşmasında katkısının olduğu saptanmıştır.

Taşçı (2019) çalışmasında kariyer planlamanın girişimci niyetler üzerindeki rolünü araştırmıştır. Araştırmaya Üniversitenin çeşitli bölümlerinde öğrenim gören 442 öğrencinin katılımı sağlanmıştır. Sonuç olarak öğrencilerin girişimcilik niyetlerinin yüksek çıktığı, yeterli desteklerin sağlandığı ve bazı engellerin ortadan kaldırılmasıyla katılımcıların kariyer planları arasında girişimciliğe daha fazla yer vereceği tespit edilmiştir.

Ülgen Aydınlık (2019) çalışmasında ilişki ağı kurma davranışının girişimcilik niyetleri üzerindeki rolünü araştırmıştır. Araştırmaya Üniversitenin İşletme ve İktisat Enstitüsünde tezsiz yüksek lisans yapmakta olan 336 katılımcı sağlanmıştır. Araştırma sonucunda ilişki ağı kurma davranışının girişimcilik niyetleri üzerinde anlamlı bir ilişkisinin olduğu tespit edilmiştir.

Yılmaz (2019) çalışmasında girişimcilik niyetleri üzerinde İslami finans araçlarının rolünü araştırmıştır. Araştırmaya kolaydan örnekleme yöntemi ile üniversite çeşitli bölümlerde öğrenim gören 400 katılımcı sağlanmıştır. İslami finans araçlarının,

girişimcilik niyetleri üzerinde anlamlı bir ilişkisi olduğu ve katılımcıların demografik bilgilerine göre girişimcilik niyetleri arasında anlamlı bir farklılık olduğu sonucuna varılmıştır.

Gıdık (2019) alışmasında İşletme bölümünde öğrenim gören öğrencilerin kişilik özelliklerinin girişimcilik niyetlerine üzerindeki ilişkisini araştırmıştır. Araştırmaya niversitenin İşletme blnde öğrenim gören 395 katılımcı sağlanmıştır. Araştırma sonucunda girişimci kişilik özelliklerinin, girişimcilik niyetlerini etkilediği tespit edilmiştir.

Palta (2019) alışmasında kültürel, çevresel ve bireysel faktörlerin girişimcilik niyetleri üzerindeki rolünü araştırmıştır. Araştırma sonucunda psikolojik faktörlerin girişimcilik niyetlerinin oluşmasında ilk sırada geldiği saptanmıştır. Girişimciliğe başlamaktaki en büyük zorluğun maddi yetersizlikler olduğu belirtilmiş olup kültürel, çevresel ve bireysel sebepler ile ortaya çıkan sorunların girişimcilik niyetlerini yavaşlatarak ya da durdurarak bu potansiyelin ortaya çıkışını engellediği sonucuna varılmıştır.

Mengloğlu (2020) alışmasında girişimcilik niyeti ile karanlık l kişilik özellikleri arasında olan ilişkisini araştırmıştır. Araştırmaya İktisadi İdari Bilimler Fakültesi ve Eğitim Fakültesinde ğrenim gören 1044 niversite ğrencisi katılmıştır. Sonuç olarak girişimcilik niyeti ile karanlık l kişilik özellikleri arasında olan ilişkinin olumlu yönde ve anlamlı olduğu tespit edilmiştir.

Phong vd. (2020) yapmış oldukları çalışmada işletme ğrencilerinin girişimci niyetlerini araştırmışlardır. Araştırmaya Vietnam'da bulunan bir üniversiteden 396 işletme öğrencisinin katılımı sağlanmıştır. Araştırma sonucunda, Vietnam'daki işletme ğrencilerinin yeni iş kurma becerilerine güven duymaması durumunda, yalnızca ders kitabındaki bilgilerine odaklanmak yerine yumuşak beceriler geliştirme konusunda eğitilmeleri gerektiğini tespit edilmiştir.

Eren (2020) alışmasında işsizlik kaygısı, umutsuzluk ilişkisi ve girişimcilik niyetleri arasındaki ilişkiyi araştırmıştır. Ankara'da bulunan 2 devlet niversitesinin Eczacılık Fakültesi son sınıfında öğrenim gören öğrencilerden 249 katılımcı sağlanmıştır. Sonuç olarak katılımcıların işsizlik kaygıları ve mutsuzluğunun aynı yönde olduğu işsizlik kaygısı ve girişimcilik niyetlerinin birbirleri ile zayıf ve zıt yönde olduğu, girişimcilik niyeti ve mutsuzluğunsa birbirleriyle zıt yönde olduğu tespit edilmiştir.

Amirli (2020) çalışmasında sosyal zekâ kavramının yaşam doyumu ve girişimcilik niyetleri üzerindeki etkisini araştırmıştır. Araştırmaya Üniversitenin İktisadi İdari Bilimler Fakültesinde çeşitli bölümlerde öğrenim gören 303 öğrencinin katılımı sağlanmıştır. Araştırma sonucunda sosyal zekâ kavramına ait sosyal bilgi işleme süreci ile yaşam doyumu ve girişimcilik niyetleri arasında olumlu yönde anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiş ve sosyal zekâ kavramına ait başka bir faktör olan sosyal farkındalık ile yaşam doyumu ve girişimcilik niyetleri arasında anlamlı bir ilişki olmadığı tespit edilmiştir.

Alkhalaf vd. (2021) yapmış oldukları çalışmada girişimcilik bilgisinin, girişimcilik niyetler üzerindeki etkisini araştırmışlardır. Araştırmaya Fransa’da bulunan çeşitli Üniversitelerden 400 Lisans öğrencisinin katılımı sağlanmıştır. Araştırma sonucunda, girişimcilik bilgisinin, kurumsal bir iş lehine girişimciliği seçmede öğrencilerin tutumlarını olumsuz etkilediğini ortaya koymuştur. Ayrıca girişimcilik bilgisi, girişimci niyeti şekillendiren sosyal normları ve öz yeterliliği etkilediği tespit edilmiştir. Çalışmada, girişimcilik bilgisi ile öğrencilerin öz-yeterliliği arasında herhangi bir aracı rol ortaya çıkmadığı saptanmıştır.

Özbek (2021) çalışmasında para sevgisinin girişimcilik niyetler üzerindeki rolünü araştırmıştır. Araştırmaya İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesinde çeşitli alanlarda eğitim gören 296 öğrencinin katılımı sağlanmıştır. Araştırma sonucunda para sevgisi ve girişimcilik niyeti arasında olumlu ve anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Para sevgisi ve girişimcilik niyetleri arasındaki ilişkiyi yüksek başarısızlık korkusu olumsuz olarak etkilediği, para sevgisi ve girişimcilik niyetleri arasındaki ilişkiyi düşük başarısızlık korkusuyla olumlu olarak etkilemektedir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ARAŞTIRMAYA İLİŞKİN BULGULAR

3.1. Araştırmanın Bulguları

Araştırma 449 öğrenci üzerinde yürütülmüştür. Araştırma katılımcılarının tamamı son sınıf öğrencisidir (yaş Ort=24.05, SD= 2.63). Katılımcıların %41.4'ü kadın öğrencilerden oluşurken, % 58.6'sı erkek öğrencilerden oluşmaktadır. Katılımcıların %25.4'ü işletme bölümünde öğrenim görürken, % 74.6'sı diğer bölümlerde öğrenim görmektedir. Katılımcıların %32.3'ü girişimcilik dersi aldığını belirtirken, %67.7'si ise girişimcilik dersi almadığını belirtmiştir. Katılımcılara aldıkları girişimcilik dersinin girişimci olma istekleri üzerinde etkisinin olup olmadığı sorulmuş ve girişimcilik dersi alan katılımcıların %69,2'sinde etkili olduğu saptanmıştır. Katılımcıların babalarının %29,6'sının lise mezunu olduğu, %20,7'sinin ise ortaokul mezunu olduğu belirlenmiştir. İlkokul mezunları ise %30.1'ini oluşturmaktadır. Babaların % 2.7'si önlisans, % 14.3'ü lisans mezunu iken, % 2.7'si lisansüstü eğitim yapmıştır. Annelerinin eğitimleri incelendiğinde mod sınıfın %39,1 ile ilköğretim olduğu görülmektedir. Annelerin %21.2'si ortaokul, % 25.2'si lise eğitime sahip olduğu belirlenmiştir. Üniversite eğitime sahip annelerin oranı ise % 11.9'dur. Katılımcıların babalarının çalışma skalasına bakıldığında en çok gözlenen grubun % 47.4'ü ile özel sektör olduğu, %30.1'inin emekli durumda bulunduğu görülmektedir. %17.4'ünün kamuda çalıştığı ve sadece % 4.9'unun girişimci olduğu anlaşılmıştır. Öğrencilerin anne istihdamlarına da bakıldığında %73.7'sinin ev hanımı olduğu belirlenmiştir. Çalışan annelerin %15.6'sının ise özel sektörde çalıştığı belirlenirken % 6.2'si ise kamu sektöründe çalıştığı anlaşılmıştır. Girişimci olan annelerin oranı ise %2.4'dür. Katılımcıların %71.7'sinin iş deneyimi varken % 28.3'ünün ise iş deneyimi olmadığı belirlenmiştir. Öğrencilerin %17,4'ünün aile işletmesi/şirketlerinin olduğu belirlenirken, % 82,6'sının ise herhangi bir işletmelerinin olmadığı görülmektedir. Katılımcıların % 43.2'sinde anne/baba veya yakın akrabaları arasında girişimci var iken, % 56.8'inde ise girişimci olmadığı görülmektedir. Katılımcıların % 34.1'i mezun olduktan sonra anne/baba veya yakın akrabasının girişimcilik faaliyetini sürdürebileceğini belirtmiştir. Katılımcıların %63.3'ü bir iş fikrinin olduğunu belirtirken % 36.7'si ise iş fikrinin olmadığını belirtmiştir. Okul bitince ne yapmak istiyorsun sorusuna katılımcıların, %18.7'si kendi

işimi kurmayı, %26.5'i kamuda çalışmayı, %31.2'si bir süre serbest çalışmak istediğini, %9.8'i özel sektörde çalışmak istediğini, %10.7'si akademide çalışmak istediği, %1.8'i aile içinde çalışmak istediğini ve %1.3'ü diğer işlerde çalışmak istediğini belirtmiştir. Öğrencilere girişimci olmanın önündeki engel nedir diye sorulduğunda, %53.9'unun sermaye yetersizliği, %27.6'sının mevcut ekonomik durum, %7.8'inin kaliteli iş fırsatının olmadığını, %6.5'inin kendine güvenmediği, %2.4'ünün ailesinin istemediği ve %1.8'inin diğer sebepleri belirttiği belirlenmiştir. Öğrencilerin özelliklerine yönelik dağılım sıklıkları Tablo 5'te verilmiştir.

Tablo 5. Öğrenci Özellikleri

Değ.	Özellik	N	%	Değ.	Özellik	N	%
Cinsiyet	Kadın	186	41,4	Girişimcilikdersi	Aldı	145	32,3
	Erkek	263	58,6		Almadı	304	67,7
Bölüm	BESYO	103	22,9	Dersin girişimciliğe etkisi	Oldu	99	69,2
	Edebiyat	114	25,4		Olmadı	44	30,8
	Mühendislik	118	26,3	İş deneyimi	Evet	322	71,7
	İşletme	114	25,4		Hayır	127	28,3
Baba Eğitim durumu	İlköğretim	188	41,9	Anne eğitim durumu	İlköğretim	188	41,9
	Ortaokul	95	21,2		Ortaokul	95	21,2
	Lise	113	25,2		Lise	113	25,2
	Ön lisans	20	4,5		Ön lisans	20	4,5
	Lisans	30	6,7		Lisans	30	6,7
	Lisansüstü	3	0,7		Lisansüstü	3	,7
Baba istihdam	Kamu	78	17,4	Anne istihdam	Kamu	28	6,2
	Özel	213	47,4		Özel	70	15,6
	Girişimci	22	4,9		Girişimci	11	2,4
	Emekli	136	30,3		Ev hanımı	331	73,7
Şirket var mı?	Evet	78	17,4	Girişimci varmı?	Evet	194	43,2
	Hayır	371	82,6		Hayır	255	56,8
Sürdürme ¹	Evet	153	34,1	İş fikri	Evet	284	63,3
	Hayır	296	65,9		Hayır	165	36,7
Girişimci olmanın önündeki engelle?	Aile istemiyor	11	2,4	Okul bitince ne yapmak istiyorsun?	Kendi işini kurma	84	18,7
	Sermaye yetersizliği	242	53,9		Kamuda çalışmak	119	26,5
	Ekonomik durum	124	27,6		Bir süre serbest çalışmak	140	31,2
	Kendine güvenmeme	29	6,5		Özel sektör	44	9,8
	Kaliteli iş fırsatının olmaması	35	7,8		Akademi	48	10,7
	Diğer	8	1,8		Aile işi	8	1,8
				Diğer	6	1,3	

¹Mezun olduktan sonra anne/baba veya yakın akrabasının (olsun veya olmasın) girişimcilik faaliyetini sürdürmek ister misiniz?

Likert tipi ölçekteki maddelerin güvenilirliği, her araştırmacının araştırma yaparken doğru ve objektif veri toplamayı gerekli gördüğü için gözden kaçırılmaması gereken bir husustur. Bu nedenle, ilgilenilen yapıyı ölçmek için kullanılan ölçeğin güvenilirliğini tahmin etmeye ihtiyaç duyulmaktadır. Likert ölçeğindeki maddeler için güvenilirlik tahmini, Cronbach's Alpha olarak bilinen güvenilirlik yöntemi kullanılarak ölçülmektedir (Quansah, 2017, s. 57).

Ankette yer alan ölçeklerin güvenilirliği incelenmiş ve bir güvenilirlik ölçüsü olan Cronbach's Alpha istatistiği dikkate alınmıştır. Ölçekleri bozan bir madde var mı sorusuna tüm korelasyonlara bakılarak ve doğrulayıcı faktör analizi birlikte ele alınarak karar verilmiştir. Ölçekte yer alan soruların öğrenciler tarafından benzer sonuçlar verecek şekilde hazırlanıp hazırlanmadığını görmek için Hotelling T Kare değerlerine bakılarak karar verilmiştir.

Algılanan davranışsal kontrol ölçeği altı madde ile ölçülmüştür. Ölçeğin Cronbach's Alpha istatistiği 0,855 olarak hesaplanmıştır. Ölçek güvenilir bulunmuştur. Ölçeğin ortalaması 3,24 olarak hesaplanmıştır. Hotelling T kare ölçekte istatistiksel olarak anlamlı bulunmuş ve ölçekte bulunan bütün sorular gerekli ve öğrencilerin farklı farklı özelliklerini ölçmekle birlikte öğrenciler tarafından benzer sonuçlar verecek şekilde anlaşılmıştır. Ölçek toplanabilir özelliğe sahip bulunmuştur ($F=65,657$ $P=0,001$).

Öznel norm ölçeği üç madde ile ölçülmüştür. Ölçeğin Cronbach's Alpha istatistiği 0,786 olarak hesaplanmıştır. Ölçek güvenilir bulunmuştur. Ölçeğin ortalaması 3,773 olarak hesaplanmıştır. Hotelling T kare ölçekte istatistiksel olarak anlamlı bulunmuş ve ölçekte bulunan bütün sorular gerekli ve öğrencilerin farklı farklı özelliklerini ölçmekle birlikte öğrenciler tarafından benzer sonuçlar verecek şekilde anlaşılmıştır. Ölçek toplanabilir özelliğe sahip bulunmuştur ($F=3,796$ $P=0,02$).

Kişisel tutum ölçeği beş madde ile ölçülmüştür. Ölçekte bulunan "Girişimcilik kariyerini cazip/çekici bulmuyorum" maddesi ters kodlu olduğundan düzeltilmiş ve ölçeğin Cronbach's Alpha istatistiği 0,730 olarak hesaplanmıştır. Ölçek güvenilir bulunmuştur. Ölçeğin ortalaması 3,554 olarak hesaplanmıştır. Hotelling T kare ölçekte istatistiksel olarak anlamlı bulunmuş ve ölçekte bulunan bütün sorular gerekli ve öğrencilerin farklı farklı özelliklerini ölçmekle birlikte öğrenciler tarafından benzer sonuçlar verecek şekilde anlaşılmıştır. Ölçek toplanabilir özelliğe sahip bulunmuştur ($F=44,229$ $P=0,000$).

Girişimsel niyet ölçeği altı madde ile ölçülmüştür. Ölçeğin Cronbach's Alpha istatistiği 0,899 olarak hesaplanmıştır. Ölçek güvenilir bulunmuştur. Ölçeğin ortalaması 3,529 olarak hesaplanmıştır. Hotelling T kare ölçekte istatistiksel olarak anlamlı bulunmuş ve ölçekte bulunan bütün sorular gerekli ve öğrencilerin farklı farklı özelliklerini ölçmekle birlikte öğrenciler tarafından benzer sonuçlar verecek şekilde anlaşılmıştır. Ölçek toplanabilir özelliğe sahip bulunmuştur (F=27,732 P=0,000). Güvenilirlik analizi sonuçları Tablo 6'da verilmiştir.

Tablo 6. Girişimcilik Ölçeği Güvenirlik Analizi Sonuçlar

Boyutlar	Maddeler	X	SS	
Algılanan davranışsal kontrol	DK1	Yeni bir işin kurulması sürecini kontrol edebilirim.	3,69	1,02
	DK2	Bir iş kurmayı deneseydim, başarı olasılığım yüksek olurdu.	3,63	1,00
	DK3	Bir şirketi kurmak ve devam ettirmek benim için kolaydır.	3,18	1,02
	DK4	Bir iş kurmak için gerekli olan bütün detayları biliyorum	2,74	1,07
	DK5	Uygulanabilir bir iş kurmaya hazırım.	3,10	1,16
	DK6	Bir girişimcilik projesinin nasıl geliştirileceğini biliyorum	3,10	1,09
		Cronbach's Alpha=0,855 Hotelling's T ² =331,242 F=65,657 P=0,001 Ölçek ortalama=3,24		
Öznel norm	ON1	Yakın ailem bir iş kurma fikrimi onaylar.	3,83	1,13
	ON2	Arkadaşlarım yeni bir iş kurma fikrimi desteklerler.	3,79	1,08
	ON3	Bir iş kurma kararım akrabalarım tarafından kabul görmektedir.	3,70	1,12
		Cronbach's Alpha=0,786 Hotelling's T ² =7,609 F=3,796 P=0,02 Ölçekortalama=3,773		
Kişisel tutum	KT1	Girişimci olmak benim için dezavantajdan çok avantaj anlamına geliyor.	3,66	1,16
	KT2	Bir iş fırsatı ve sermayem olsaydı, bir işletme kurmak isterdim.	3,93	1,12
	KT3	Diğer kariyer seçeneklerim arasından sadece girişimci olmayı seçerim.	3,11	1,21
	KT4	Bir girişimci olmak bana büyük tatmin sağlayacaktır.	3,60	1,14
	KT5	Girişimcilik kariyerini cazip/çekici bulmuyorum.	3,47	1,32
		Cronbach's Alpha=0,730 Hotelling's T ² =178,108 F=44,229 P=0,000 Ölçek ortalama=3,554		
Girişimsel niyet	GN1	Bir girişimci olmak için her şeyi yapmaya hazırım.	3,46	1,14
	GN2	Profesyonel anlamdaki hedefim girişimci olmaktır.	3,14	1,25
	GN3	Kendi işimi kurmak ve devam ettirmek için her türlü çabayı gösteririm.	3,76	1,15
	GN4	Gelecekte bir iş kurmaya kararlıyım.	3,60	1,21
	GN5	Bir iş kurmayı çok ciddi olarak düşündüm.	3,60	1,26
	GN6	Bir gün bir iş kurmak için kesin bir niyetim var.	3,58	1,25
		Cronbach's Alpha=0,899 Hotelling's T ² =139,909 F=27,732 P=0,000 Ölçek ortalama=3,529		

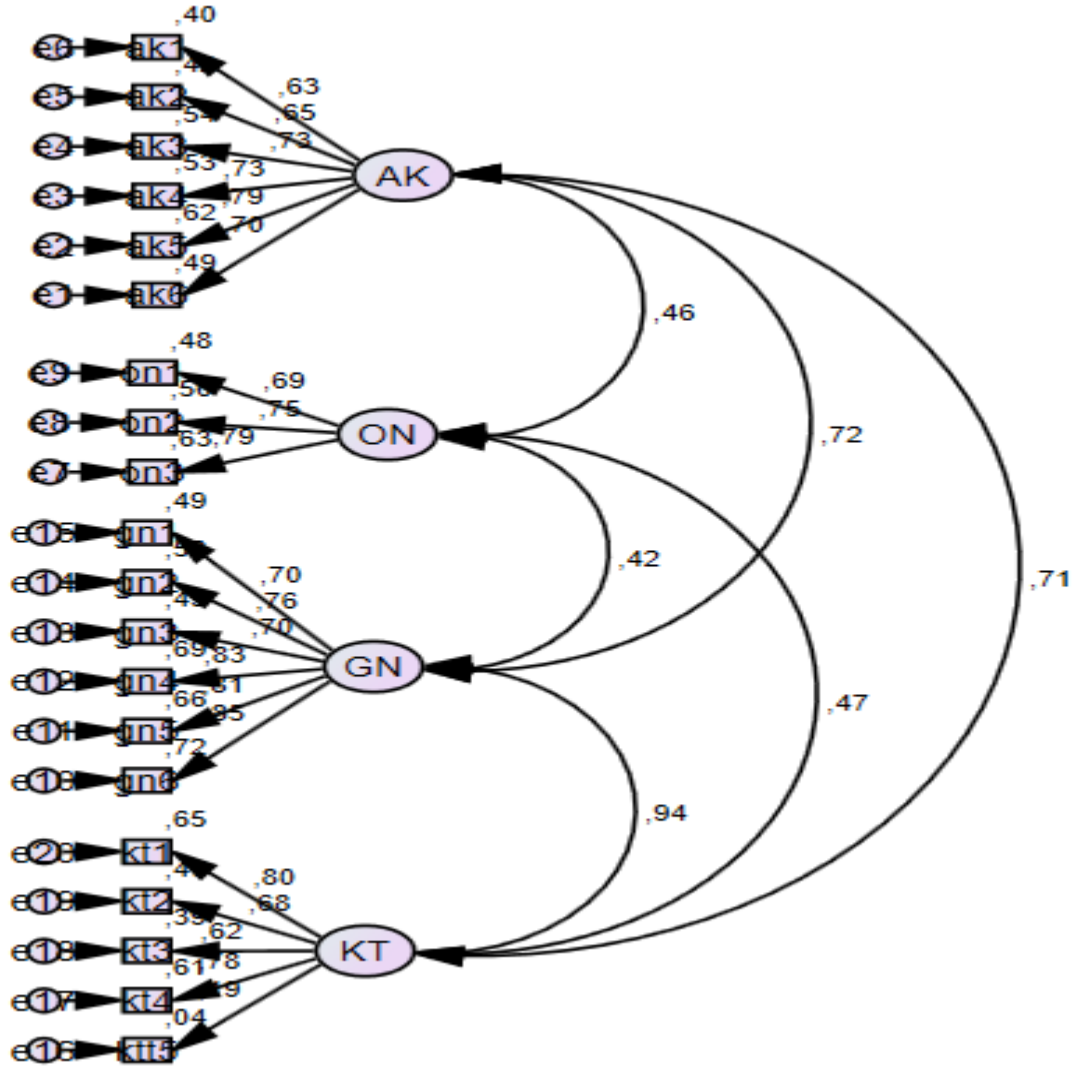
Öğrencilerinin girişimsel niyetini etki eden faktörlerin belirlenmesi için yapısal eşitlik modellemesinden (YEM) yararlanılmıştır. Yapısal Eşitlik Modellemesi (YEM), davranış bilimlerinde yaygın olarak kullanılan çok genel bir istatistiksel modelleme tekniklerindedir. Faktör analizi ve regresyon veya yol analizinin bir kombinasyonu olarak görülmektedir. YEM'e olan ilgi genellikle gizli faktörler tarafından temsil edilen teorik yapılardadır. Teorik yapılar arasındaki ilişkiler, faktörler arasındaki regresyon veya yol katsayıları ile temsil edilmektedir. Yapısal eşitlik modeli, gözlenen değişkenler arasındaki kovaryanslar için bir yapı anlamına gelmekte ve bu, alternatif kovaryans yapı modellemesi adını sağlamaktadır. Bununla birlikte, model, kovaryans yapısı modellemesini daha az doğru bir isim haline getiren, modeldeki gözlenen değişkenlerin veya faktörlerin araçlarını içerecek şekilde genişletilebilmektedir (Hox & Bechger, 1998, s. 354). YEM temelli analizlerde incelenen değişkenler arasındaki nedensel ilişkiler gizil değişkenler üzerinden yapılmadığında her zaman sorgulanmaktadır. Bu gibi durumlarda, gözlenen değişkenler üzerinde yol analizi yapılabilmektedir. Bu tür testler gizli değişkenleri içermemektedir. Araştırmada, ölçeklerdeki maddeler toplanarak madde sayısına bölünerek (composite) bileşik değişkenler üzerinde analiz yapılmıştır. Gözlenen değişkenlerle yapılan yol analizlerinin en zayıf yönü, gizil değişkenli modellerde olduğu gibi, gözlenen değişkenlerin ölçüm hatalarının modele dahil edilmemesidir. Gözlenen değişkenlerle yol analizi, geleneksel regresyon analizine benzemektedir. Geleneksel regresyon analizine göre avantajı, aynı anda birden fazla ilişkinin test edilebilmesidir (Gürbüz, 2019, s. 125).

Girişimsel niyetleri etkileyen faktörleri belirlemek için yapısal eşitlik modelinde ölçekten elde edilen gözlenen değişkenlerin yanı sıra girişimcilik niyetini etkilediği varsayılan cinsiyet, girişimcilik dersi alıp almadıkları, ailede girişimci olup olmadığı, öğrencilerin iş fikrinin olup olmadığı ve anne-baba eğitim durumu değişkenleri modele dahil edilmiştir. Testte yer alan bu değişkenlerin analizinde öğrencilerin sadece okullarında girişimcilik dersi alıp almadıkları istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur. Analizler AMOS 24.0 hazır yazılımında gerçekleştirilmiş olup, modele uygunluk ölçüleri Tablo 7'de verilmiştir.

Tablo 7. Girişimcilik Niyet Ölçeğine Ait Doğrulayıcı Faktör Analizi Sonuçları

Uyum ölçüleri	İyi uyum	Kabul edilebilir uyum	Ölçüm modeli	Ölçüm modeli
$\chi^2/sd.$	$0 \leq \chi^2/sd. \leq 2$	$2 < \chi^2/sd. \leq 5$	3,51	Kabul edilebilir
RMRGFI	$0 \leq RMR \leq 0,05$	$0,05 < RMR \leq 0,1$	0,070	Kabul edilebilir
NFI CFI	$0,95 \leq GFI \leq 1$	$0,85 \leq GFI < 0,90$	0,87	Kabul edilebilir
RMSEA	$0,95 \leq NFI \leq 1$	$0,85 \leq NFI < 0,90$	0,88	Kabul edilebilir
	$0,97 \leq CFI \leq 1$	$0,95 \leq CFI < 0,97$	0,91	Kabul edilebilir
	$0 \leq RMSEA \leq 0,05$	$0,05 < RMSEA \leq 0,08$	0,075	Kabul edilebilir

Doğrulayıcı Faktör analizi ile elde edilen modele yönelik yol ve korelasyonlar Şekil 11’de verilmiştir.

Şekil 11. Girişimsel Niyet Ölçeği Yol ve Korelasyonlar

Analizle aşağıda yer alan hipotezlere yanıt bulunmaya çalışılmıştır.

H1: Öğrencilerde girişimsel öz-etkinliğin girişimcilik niyeti üzerinde olumlu bir etkisi vardır.

Araştırma kapsamında öncelikle girişimsel öz etkinlik ile girişimcilik niyeti arasında korelasyon değerine bakılmıştır. Korelasyon analizi sonucu girişimsel öz-etkinlik ile girişimcilik niyeti arasında yüksek düzeyde anlamlı ve pozitif ilişki olduğu görülmüştür ($r=.625$, $p<0.001$). Daha sonra regresyon analizine geçilmiştir. Yapılan regresyon analizi sonuçları Tablo 8’de gösterilmiştir.

Tablo 8. Girişimsel Öz-Etkinlik ile Girişimcilik Niyeti Regresyon Değerleri

<i>Bağımsız Değişken</i>	<i>B</i>	<i>Standart Hata</i>	β	<i>t</i>	<i>p</i>	<i>Tolerans VIF</i>
Constant	32.203	2.283	-	14.10	.000**	-
Girişimsel öz-etkinlik	2.418	.143	.625	16.94	.000**	1.000

** $p<0.001$

Öğrencilerde girişimsel öz etkinliğin girişimcilik niyeti üzerinde etkisinin tespiti için doğrusal regresyon analizi yapılmıştır ve 1.00 olarak hesaplanan VIF değeri de çoklu doğrusal bağlantı sorunu olmadığını göstermektedir. Tablo 8’de yer alan regresyon sonuçlarına göre model anlamlı olup, ($F=287,168$; $p<0.01$); modelin R^2 değeri.39’tur. Regresyon analizi sonuçlarına göre girişimsel öz-etkinliğin girişimcilik niyetindeki varyansın %39’luk kısmını açıklamaktadır. Girişimsel öz etkinliğin ($\beta=.62$, $p=.000$) girişimcilik niyeti üzerinde pozitif yönde etkili oldukları görülmüştür. Analiz sonuçlarından hareketle “H1: Öğrencilerde girişimsel öz-etkinliğin girişimcilik niyeti üzerinde olumlu bir etkisi vardır.” hipotezi desteklenmiştir.

H2: Öğrencilerde öznel norm artarken kişisel tutum artar.

Tablo 9’da yer alan sonuçlara göre, öğrencilerin öznel norm düzeyleri ile kişisel tutumları arasındaki ilişki pozitif yönlü ve zayıf derecededir ($r=.37$, $p<0.001$). Bu sonuçlara göre, “H2: Öğrencilerde öznel norm artarken kişisel tutum artar.” hipotezi desteklenmiştir.

Tablo 9. Öznel Norm ile Kişisel Tutum Arasındaki İlişki

<i>Değişkenler</i>	öznel norm	kişisel tutum
Öznel norm	1	.369**
Kişisel tutum	.369**	1

H3: Öğrencilerde öznel norm artarken algılanan davranışsal kontrol artar.

Tablo 10'da yer alan sonuçlara göre, öğrencilerin öznel norm düzeyleri ile algılanan davranışsal kontrolleri arasındaki ilişki pozitif yönlü ve orta derecededir ($r=.40$, $p<.001$). Bu sonuçlara göre, “H3: Öğrencilerde öznel norm artarken algılanan davranışsal kontrol artar.” hipotezi desteklenmiştir.

Tablo 10. Öznel Norm ile Algılanan Davranışsal Kontrol Arasındaki İlişki

<i>Değişkenler</i>	öznel norm	Algılanan davranışsal kontrol
Öznel norm	1	.399**
Algılanan davranışsal kontrol	.399**	1

H4: Öğrencilerde öznel norm artarken girişimsel niyet artar.

Tablo 11'de yer alan sonuçlara göre, öğrencilerin öznel norm düzeyleri ile girişimsel niyetleri arasındaki ilişki pozitif yönlü ve zayıf derecededir ($r=.37$, $p<.001$). Bu sonuçlara göre, “H4: Öğrencilerde öznel norm artarken girişimsel niyetleri artar.” hipotezi desteklenmiştir.

Tablo 11. Öznel Norm ile Algılanan Girişimsel Niyet Arasındaki İlişki

<i>Değişkenler</i>	öznel norm	girişimsel niyet
Öznel norm	1	.373**
Girişimsel niyet	.373**	1

H5: Öğrencilerde kişisel tutum artarken girişimsel niyet artar.

Tablo 12'de yer alan sonuçlara göre, öğrencilerin kişisel tutum düzeyleri ile girişimsel niyetleri arasındaki ilişki pozitif yönlü ve yüksek derecededir ($r=.78$, $p<.001$). Bu sonuçlara göre, “H5: Öğrencilerde kişisel tutum artarken girişimsel niyetleri artar.” hipotezi desteklenmiştir.

Tablo 12. Kişisel Tutum ile Girişimsel Niyet Arasındaki İlişki

<i>Değişkenler</i>	kişisel tutum	girişimsel niyet
Kişisel tutum	1	.782**
Girişimsel niyet	.782**	1

H6: Öğrencilerde algılanan davranışsal kontrol artarken girişimsel niyet artar.

Tablo 13'te yer alan sonuçlara göre, öğrencilerin algılanan davranışsal kontrol düzeyleri ile girişimsel niyetleri arasındaki ilişki pozitif yönlü ve yüksek derecededir ($r=.66$, $p<.001$). Bu sonuçlara göre, “H6: Öğrencilerde algılanan davranışsal kontrol artarken girişimsel niyet artar.” hipotezi desteklenmiştir.

Tablo 13. Algılanan Davranışsal Kontrol ile Girişimsel Niyet Arasındaki İlişki

<i>Değişkenler</i>	kişisel tutum	girişimsel niyet
Algılanan davranışsal kontrol	1	.662**
Girişimsel niyet	.662**	1

H7: Öğrencilerin demografik özellikleri ile girişimcilik niyetleri arasında bir ilişki vardır.

Öğrencilerin demografik özellikleri ile girişimcilik niyetleri arasındaki ilişkileri belirlemek için nokta çift serili korelasyon analizi yapılmıştır. Nokta çift serili korelasyon analizi ile ilgili sonuçlar Tablo 14’te gösterilmiştir.

Tablo 14. Öğrencilerin Demografik Özellikleri ile Girişimcilik Niyetleri Arasındaki Korelasyon Değerleri

Değişkenler	Girişimcilik Niyeti
Cinsiyet	-.160**
Ders programında girişimcilik dersi var mı?	-.169**
Bu derslerin girişimci olmak istemenize etkisi var mı?	-.200*
Baba mesleği	.106*
Anne eğitimi	.135**
Geçmişte (staj hariç) herhangi bir iş deneyiminiz oldu mu?	-.198**
Aile işletmeniz/şirketiniz var mı?	-.099*
Anne/Baba veya yakın akrabanız arasında girişimci var mı?	-.141**
Mezun olduktan sonra anne/baba veya yakın akrabasının girişimcilik faaliyetini sürdürmek ister misiniz?	-.186**
Bir iş fikriniz var mı?	-.357**
Girişimci olmanızın önündeki engeller nelerdir?	-.100*

** $p<0.01$, * $p<0.05$

Tablo 14 incelendiğinde, öğrencilerin girişimcilik niyetleri ile baba mesleği ve anne eğitimi arasında pozitif yönlü anlamlı ilişki tespit edilmiştir. Diğer değişkenler arasında ise negatif yönde anlamlı ilişkiler tespit edilmiştir.

H8: Daha önce iş deneyimi olan öğrenciler ile daha önce iş deneyimi olmayan öğrenciler arasında girişimcilik niyeti açısından anlamlı bir fark vardır.

Tablo 15. Girişimcilik Niyeti Puanlarının İş Deneyimi Olup Olmamaya Göre T-Testi Sonuçları

Değişkenler	Gruplar	N	X	ss	t	df
Girişimcilik Niyeti	Evet	322	71.61	13.99	4.282	449
	Hayır	127	65.15	15.39		
<i>p</i>						
.000						

Tablo 15 incelendiğinde öğrencilerin girişimcilik niyetleri daha önce iş deneyimi olup olmamaya göre anlamlı bir farklılık göstermektedir ($t[449]= 4.282; p<0.01$). Daha önce iş deneyimi olan öğrencilerin girişimsel niyetleri ($X=71.61$), daha önce iş deneyimi olmayan öğrencilere göre ($X=65.15$) daha olumludur. Bu sonuçlara göre, “H8: Daha önce iş deneyimi olan öğrenciler ile daha önce iş deneyimi olmayan öğrenciler arasında girişimcilik niyeti açısından anlamlı bir fark vardır.” hipotezi desteklenmiştir.

H9: Aile şirketi geçmişine sahip öğrenciler ile aile şirketi geçmişine sahip olmayan öğrenciler arasında girişimcilik niyeti açısından anlamlı bir fark vardır.

Tablo 16. Girişimcilik Niyeti Puanlarının Aile Şirketi Geçmişine Sahip Olmamaya Göre T-testi Sonuçları

Değişkenler	Gruplar	N	X	ss	t	df
Girişimcilik Niyeti	Evet	78	72.94	15.23	2.099	449
	Hayır	371	69.12	14.48		
<i>p</i>						
.005						

Tablo 16 incelendiğinde öğrencilerin girişimcilik niyetleri aile şirketi geçmişine sahip olup olmamaya göre anlamlı bir farklılık göstermektedir ($t[447]= 2.099; p<0.05$). Aile şirketi geçmişine sahip olan öğrencilerin girişimsel niyetleri ($X=72.94$), aile şirketi

geçmişine sahip olmayan öğrencilere göre ($X=69.12$) daha olumludur. Bu sonuçlara göre, “H9: Aile şirketi geçmişine sahip öğrenciler ile aile şirketi geçmişine sahip olmayan öğrenciler arasında girişimcilik niyeti açısından anlamlı bir fark vardır.” hipotezi desteklenmiştir.

H10: Girişimcilik niyeti açısından işletme fakültesi öğrencileri ile diğer öğrenciler arasında anlamlı bir fark vardır.

H11: Girişimcilik niyeti açısından BESYO ve edebiyat fakültesi öğrencileri ile diğer öğrenciler arasında anlamlı bir fark vardır.

Tablo 17. Girişimcilik Niyeti Ölçeği Puanlarının Fakülte Türüne Göre ANOVA Sonuçları

Fakülte Türü	N	X	Ss	Varyansın Kaynağı	KT	df	KO	F	p	Anlamlılık
İşletme	114	72.92	13.29	G. arası	6122.149	3	2040.71			Edebiyat
Besyo	103	70.89	13.26	G. içi	90360.172	445	203.05			Edebiyat
Edebiyat	114	63.57	13.44	Toplam	96482.321	448		10.05	.000	İşletme Besyo Mühendislik
Mühendislik	118	71.79	16.53							Edebiyat
Toplam	449	69.79	14.67							

Tablo 17 incelendiğinde, öğrencilerin girişimcilik niyeti puanları ile fakülte türleri arasında anlamlı bir fark vardır ($F= 10.05$; $p<0.001$). Öğrencilerin girişimcilik niyeti düzeylerinin hangi fakülte türüne göre anlamlı farklılık gösterdiğini belirlemek amacıyla yapılan LSD testi sonuçlarına göre, işletme fakültesi öğrencilerinin girişimcilik niyeti düzeylerinin ($X=72.92$) edebiyat fakültesi öğrencilerinden ($X=63.57$); besyo öğrencilerinin ($X=70.89$) girişimcilik niyeti düzeylerinin edebiyat fakültesi öğrencilerinden ($X=63.57$); mühendislik fakültesi öğrencilerinin girişimcilik niyeti düzeylerinin ($X=71.79$) edebiyat fakültesi öğrencilerinden ($X=63.57$) daha yüksek olduğu ve edebiyat fakültesi öğrencilerinin girişimcilik niyeti düzeylerinin diğer fakülte öğrencilerine göre daha düşük olduğu ($X=63.57$) tespit edilmiştir. Bu sonuçlara göre H10 ve H11 hipotezleri desteklenmiştir.

H12: İşletme fakültesi öğrencileri ile diğer öğrenciler arasında fırsatları tanıma açısından anlamlı bir fark vardır.

Tablo 18. Fırsatları Tanıma Ölçeği Puanlarının Fakülte Türüne Göre ANOVA Sonuçları

Fakülte Türü	N	X	Ss	Varyansın Kaynağı	KT	df	KO	F	p	Anlamlılık
1.İşletme	114	3.60	.72	G. arası	10.727	3	3.576			3
2.Besyo	103	3.50	.65	G. içi	227.690	445	.512			3-4
3.Edebiyat	114	3.28	.68	Toplam	238.417	448		6.98	.000	1-2-4
4.Mühendislik	118	3.69	.78							2-3
Toplam	449	3.52	.72							

Tablo 18 incelendiğinde, öğrencilerin fırsatları tanıma puanları ile fakülte türleri arasında anlamlı bir fark vardır ($F= 6.98$; $p<0.001$). Öğrencilerin fırsatları tanıma düzeylerinin hangi fakülte türüne göre anlamlı farklılık gösterdiğini belirlemek amacıyla yapılan LSD testi sonuçlarına göre, işletme fakültesi öğrencilerinin fırsatları tanıma düzeylerinin ($X=3.60$) edebiyat fakültesi öğrencilerinden ($X=3.28$); besyo öğrencilerinin ($X=3.50$) fırsatları tanıma düzeylerinin edebiyat fakültesi öğrencilerinden ($X=3.28$) ve mühendislik fakültesi öğrencilerinin fırsatları tanıma düzeylerinin ($X=3.69$) besyo ($X=3.50$) ve edebiyat fakültesi ($X=3.28$) öğrencilerinden daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Bununla birlikte edebiyat fakültesi öğrencilerinin fırsatları tanıma düzeylerinin ($X=3.28$) işletme, besyo ve mühendislik fakültesi öğrencilerinden daha düşük olduğu tespit edilmiştir. Bu sonuçlara göre “H12: İşletme fakültesi öğrencileri ile diğer öğrenciler arasında fırsatları tanıma açısından anlamlı fark vardır.” hipotezi desteklenmiştir.

H13: İşletme fakültesi öğrencileri ile diğer öğrenciler arasında girişimsel öz-etkinlik açısından anlamlı bir fark vardır.

Tablo 19. Girişimsel Öz-Etkinlik Ölçeği Puanlarının Fakülte Türüne Göre ANOVA Sonuçları

Fakülte Türü	N	X	Ss	Varyansın Kaynağı	KT	df	KO	F	p	Anlamlılık
1.İşletme	114	4.01	.85	G. arası	11.161	3	3.576			3
2.Besyo	103	3.94	.87	G. içi	392.416	445	.512			3
3.Edebiyat	114	3.62	1.05	Toplam	403.576	448		4.219	.006	1-2-4
4.Mühendislik	118	3.97	.95							3
Toplam	449	3.88	.94							

Tablo 19 incelendiğinde, öğrencilerin girişimsel öz-etkinlik puanları ile fakülte türleri arasında anlamlı bir fark vardır ($F= 4.219$; $p<0.05$). Öğrencilerin girişimsel öz-etkinlik düzeylerinin hangi fakülte türüne göre anlamlı farklılık gösterdiğini belirlemek amacıyla yapılan LSD testi sonuçlarına göre, işletme fakültesi öğrencilerinin girişimsel öz-etkinlik düzeylerinin ($X=4.01$) edebiyat fakültesi öğrencilerinden ($X=3.62$); besyo öğrencilerinin ($X=3.94$) girişimsel öz-etkinlik düzeylerinin edebiyat fakültesi öğrencilerinden ($X=3.62$); mühendislik fakültesi öğrencilerinin girişimsel öz-etkinlik düzeylerinin ($X=3.97$) edebiyat fakültesi öğrencilerinden ($X=3.62$) daha yüksek olduğu ve edebiyat fakültesi öğrencilerinin girişimsel öz-etkinlik düzeylerinin ($X=3.62$) diğer fakülte öğrencilerine göre daha düşük olduğu tespit edilmiştir. Bu sonuçlara göre, H13: “İşletme fakültesi öğrencileri ile diğer öğrenciler arasında girişimsel öz-etkinlik açısından anlamlı fark vardır.” hipotezi desteklenmiştir.

3.2. Farklılık Testleri

Araştırmada, katılımcıların çeşitli özelliklerine göre girişimcilik algılamaları arasında fark olup olmadığı da araştırılmıştır. Öncelikle her bir ölçeğe verilen yanıtlar toplanmış ve madde sayısına bölünmüştür. Böylelikle ölçeğe verilen yanıtlar maksimum beş, minimum bir olacak şekilde standartlaştırılmıştır. Dolayısıyla ortalama skor değerleri ölçeklerde olduğu gibi açıklanabilecektir. Her bir öğrenciye karşılık gelen skor değeri o öğrencinin ölçeğe olan tutumunu yansıtmaktadır. Öncelikle toplam puanların normal dağılım gösterip göstermediği incelenmiştir. Normallik testi Kolmogorov-Smirnov testine göre yapılmış ve tüm ortalama skor değerleri normal dağıldığı belirlenmiştir. Tüm ortalama skor değerleri normal dağılıma (-1,+1) sahip olduğu

görülmüştür. Değişkenler normal dağılım gösterdiğinden ortalamalar arası farklılıklar parametrik istatistiksel yöntemlerle araştırılmıştır. Normallik test sonuçları Tablo 20’de verilmiştir.

Tablo 20. Araştırma Değişkenleri ve Normallik Testi

	Ortalama	Stdandart Sapma	Kolmogorov-Smirnov			Çarpıklık	Basıklık
			Statistic	df	Sig.		
Davranışsal kontrol	19,46	4,87	,056	449	,002	-,151	-,060
Öznel norm	11,34	2,79	,149	449	,000	-,784	,455
Kişisel tutum	17,80	4,15	,070	449	,000	-,354	-,044
Girişimsel niyet	21,17	5,94	,075	449	,000	-,573	-,165

Cinsiyete göre öğrencilerin ölçek boyutlarına verdikleri yanıtlar arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık olup olmadığı Independent Samples T-Test ile araştırılmıştır. Independent Samples T-Test göre;

- Erkek öğrencilerin algılanan davranışsal kontrol algılaması, kadın öğrencilerin algılanan davranışsal kontrolünden daha yüksek bulunmuştur ($t= 2,524$, $p=0,012$).
- Kadın öğrencilerin öznel norm algılaması, erkek öğrencilerin öznel normundan daha yüksek bulunmuştur ($t=-,610$, $p=0,010$).
- Kadın öğrencilerin kişisel tutumu ile erkek öğrencilerin kişisel tutumu arasında anlamlı bir fark yoktur ($t=-3,658$, $p=0,542$).
- Erkek öğrencilerin girişimsel niyetleri, kadın öğrencilerin girişimsel niyetlerinden daha yüksek bulunmuştur ($t= 4,149$, $p=0,001$). Elde edilen sonuçlar Tablo 21’de verilmiştir.

Tablo 21. Cinsiyete Göre Farklılık Testi

Boyutlar	Cinsiyet	N	Ortalama	Std. Sapma	t	p
Algılanan davranışsal kontrol	Kadın	186	18,77	4,36	2,524	0,012
	Erkek	263	19,95	5,15		
Öznel norm	Kadın	186	11,44	2,73	-,610	0,010
	Erkek	263	11,27	2,83		
Kişisel tutum	Kadın	186	16,96	4,09	3,658	0,542
	Erkek	263	18,40	4,09		
Girişimsel niyet	Kadın	186	19,81	5,96	4,149	0,001
	Erkek	263	22,13	5,74		

Öğrencilerin yaş dağılımına göre ölçek boyutlarına verilen yanıtlar arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir fark olup olmadığı ANOVA Testi ile araştırılmıştır. ANOVA Testine göre;

- Öğrencilerin yaş dağılımına göre algılanan davranışsal kontrolleri arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık bulunmamıştır (F=,762 P=0,737).
- Öğrencilerin yaş dağılımına göre öznel normları arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık bulunmamıştır (F=,673 P=0,830).
- Öğrencilerin yaş dağılımına göre kişisel tutumları arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık bulunmamıştır (F= 1,601 P=0,060).
- Öğrencilerin yaş dağılımına göre girişimsel niyet arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık bulunmamıştır (F=1,544 P=0,076). Elde edilen sonuçlar Tablo 21’de verilmiştir.

Tablo 22. Yaş Dağılımına Göre Farklılık Testi

		Karelerin toplamı	df	Karelerin ort	F	p
Algılanan kontrol	Gruplarası	310,223	17	18,248	,762	,737
	Grup içi	10321,491	431	23,948		
	Toplam	10631,715	448			
Öznel norm	Gruplarası	90,444	17	5,320	,673	,830
	Grup içi	3407,048	431	7,905		
	Toplam	3497,492	448			
Girişimsel niyet	Gruplarası	908,648	17	53,450	1,544	,076
	Grup içi	14919,147	431	34,615		
	Toplam	15827,795	448			
Kışisel tutum	Gruplarası	458,572	17	26,975	1,601	,060
	Grup içi	7262,956	431	16,851		
	Toplam	7721,528	448			

Öğrencilerin okudukları programda girişimcilik dersi alıp almamaya göre ölçek boyutlarına verdikleri yanıtlar arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık olup olmadığı Independent Samples T-Test ile araştırılmıştır. Independent Samples T-Test göre;

- Girişimcilik dersi alan öğrencilerin algılanan davranışsal kontrol algılaması, girişimcilik dersi almayan öğrencilerinin algılanan davranışsal kontrolünden daha yüksek bulunmuştur (t=2,723 P=0,007).

- Girişimcilik dersi alan öğrencilerle girişimcilik dersi almayan öğrenciler arasında öznel norm algılamalarının anlamlı olarak farklılaşmadığı bulunmuştur ($t= ,214, P=0,830$).
- Girişimcilik dersi alan öğrencilerin kişisel tutum algılaması, girişimcilik dersi almayan öğrencilerinin kişisel tutum algılamalarından daha yüksek bulunmuştur ($t= 3,667 P=0,001$).
- Girişimcilik dersi alan öğrencilerin girişimsel niyetleri, girişimcilik dersi almayan öğrencilerinin girişimsel niyetinden daha yüksek bulunmuştur ($t= 4,061 P=0,001$). Elde edilen sonuçlar Tablo 22’de verilmiştir.

Tablo 23. Girişimcilik Dersi Alıp Almama Durumuna Göre Farklılık Testi

Boyutlar	Girişimcilik dersi alıp almaması	N	Ortalama	Std. Sapma	t	p
Algılanan davranışsal kontrol	Evet	145	20,3655	4,51819	2,723	0,007
	Hayır	304	19,0362	4,98135		
Öznel norm	Evet	145	11,3862	2,94672	,214	0,830
	Hayır	304	11,3257	2,72306		
Kişisel tutum	Evet	145	22,7931	5,43765	3,667	0,001
	Hayır	304	20,3980	6,02712		
Girişimsel niyet	Evet	145	18,8345	4,20650	4,061	0,001
	Hayır	304	17,3191	4,04106		

Okudukları programda girişimcilik dersi alan öğrencilerin aldıkları dersin girişimci olma üzerine etkisi olma durumuna göre ölçek boyutlarına verdikleri yanıtlar arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık olup olmadığı Independent Samples T-Test ile araştırılmıştır. Independent Samples T-Test göre;

- Girişimcilik dersinin, girişimci olmada etkili olduğunu düşünen öğrencilerin algılanan davranışsal kontrol algılaması, girişimcilik dersinin girişimci olmada etkili olmadığını düşünen öğrencilerin davranışsal kontrol algılamaları arasında anlamlı bir farklılık yoktur ($t= ,505 P=0,615$).
- Girişimcilik dersinin, girişimci olmada etkili olduğunu düşünen öğrencilerin öznel norm algılaması, girişimcilik dersinin girişimci olmada etkili olmadığını düşünen öğrencilerin öznel normları arasında anlamlı bir farklılık yoktur ($t= ,108 P=0,914$).

- Girişimcilik dersinin, girişimci olmada etkili olduğunu düşünen öğrencilerin kişisel tutum algılaması, girişimcilik dersinin girişimci olmada etkili olmadığını düşünen öğrencilerin kişisel tutumlarından daha yüksek bulunmuştur ($t=3,667$ $P=0,004$).
- Girişimcilik dersinin, girişimci olmada etkili olduğunu düşünen öğrencilerin girişimsel niyeti, girişimcilik dersinin girişimci olmada etkili olmadığını düşünen öğrencilerin girişimsel niyetinden daha yüksek bulunmuştur ($t=3,635$ $P=0,001$). Elde edilen sonuçlar Tablo 23'te verilmiştir.

Tablo 24. Alınan Girişimcilik Dersinin Etkisine Yönelik Farklılık Testi

Boyutlar	Ders etkisi*	N	Ortalama	Std. Sapma	t	p
Algılanan davranışsal kontrol	Evet	99	20,4141	4,68391	,505	,615
	Hayır	44	20,0000	4,15401		
Öznel norm	Evet	99	11,4444	3,05802	,108	,914
	Hayır	44	11,3864	2,78046		
Kişisel tutum	Evet	99	19,4848	4,05162	2,956	,004
	Hayır	44	17,2955	4,16843		
Girişimsel niyet	Evet	99	23,8283	5,02045	3,635	,000
	Hayır	44	20,3864	5,66596		

*Programda alınan girişimcilik dersinin girişimci olmak istemenizde etkisi var mı?

Öğrencilerin herhangi bir iş deneyiminin olup olmamasına göre ölçekboyutlarına verdikleri yanıtlar arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık olup olmadığı Independent Samples T-Test ile araştırılmıştır. Independent Samples T-Testine göre;

- İş deneyimi olan öğrencilerin algılanan davranışsal kontrol, öznel norm, kişisel tutum ve girişimsel niyet algıları iş deneyimi olmayan öğrencilere göre daha yüksek bulunmuştur. Elde edilen bulgular tablo 24'te verilmiştir.

Tablo 25. Herhangi Bir İş Deneyimine Göre Farklılık Testi

Boyutlar	İş deneyimi	N	Ortalama	Std. Sapma	t	P
Algılanan davranışsal kontrol	Var	322	19,9224	4,72781	3,194	,001
	Yok	127	18,3071	5,05448		
Öznel norm	Var	322	11,5093	2,74030	1,998	,047
	Yok	127	10,9291	2,89548		
Kişisel tutum	Var	322	18,2578	4,14218	3,703	,001
	Yok	127	16,6693	3,96824		
Girişimsel niyet	Var	322	21,9286	5,55442	4,384	,001
	Yok	127	19,2520	6,46844		

Öğrencilerin aile işletmesi/şirketi olup olmamasına göre ölçek boyutlarına verdikleri yanıtlar arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık olup olmadığı Independent Samples T-Test ile araştırılmıştır. Independent Samples T-Testine göre;

Aile işletmesi/şirketi olan öğrencilerin davranışsal kontrol, öznel norm, kişisel tutum ve girişimsel niyet algıları iş deneyimi olmayan öğrenciler arasında anlamlı fark yoktur ($p > 0,001$). Elde edilen sonuçlar Tablo 25’de verilmiştir.

Tablo 26. Aile İşletmesi/ Şirket Durumuna Göre Farklılık Testi

Boyutlar	Aile işletmesi	N	Ortalama	Std. Sapma	t	P
Algılanan davranışsal kontrol	Var	78	20,1667	5,15328	1,400	,162
	Yok	371	19,3181	4,80441		
Öznel norm	Var	78	11,8205	2,65674	1,656	,098
	Yok	371	11,2453	2,81534		
Kişisel tutum	Var	78	18,6282	4,65459	1,624	,055
	Yok	371	17,6361	4,02354		
Girişimsel niyet	Var	78	22,3333	6,14049	1,905	,057
	Yok	371	20,9272	5,88104		

Öğrencilerin anne/baba veya yakın akrabalar arasında girişimci olup olmamasına göre ölçek boyutlarına verdikleri yanıtlar arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık olup olmadığı Independent Samples T-Test ile araştırılmıştır. Independent Samples T-Testine göre;

- Öğrencilerin aile çevresinde girişimci durumuna göre algılanan davranışsal kontrol ve öznel norm algıları istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık belirlenmemiştir ($P > 0,05$). Öğrencilerin aile çevresinde girişimci olanların kişisel tutum ($t=2,567$ $p < 0,011$) ve öznel norm ($t=3,136$ $p < 0,002$) algıları girişimci olmayanlara göre daha yüksek bulunmuştur. Elde edilen sonuçlar Tablo 26’da verilmiştir.

Tablo 27. Aile Çevresinde Girişimci Durumuna Göre Farklılık Testi

Boyutlar	Akrabalarınızda girişimci	N	Ortalama	Std. Sapma	t	P
Algılanan davranışsal kontrol	Var	194	19,9691	4,95776	1,916	,056
	Yok	255	19,0824	4,77908		
Öznel norm	Var	194	11,6340	2,68079	1,916	,056
	Yok	255	11,1255	2,86300		
Kişisel tutum	Var	194	18,3814	4,20694	2,567	,011
	Yok	255	17,3725	4,06328		
Girişimsel niyet	Var	194	22,1701	5,85905	3,136	,002
	Yok	255	20,4118	5,90668		

Öğrencilerin iş fikri olup olmama durumuna göre ölçek boyutlarına verdikleri yanıtlar arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık olup olmadığı Independent Samples T-Test ile araştırılmıştır. Independent Samples T-Testine göre;

- İş fikri olan öğrencilerin algılanan davranışsal kontrol algılaması, iş fikri olmayan öğrencilerin algılanan davranışsal kontrol algılamasından daha yüksek bulunmuştur ($t=6,598$ $p<0,001$).
- İş fikri olan öğrencilerin öznel normu, iş fikri olmayan öğrencilerin öznel normundan daha yüksek bulunmuştur ($t=4,246$ $p<0,001$).
- İş fikri olan öğrencilerin kişisel tutumu, iş fikri olmayan öğrencilerin kişisel tutumundan daha yüksek bulunmuştur ($t=6,274$ $p<0,001$).
- İş fikri olan öğrencilerin girişimsel niyeti, iş fikri olmayan öğrencilerin girişimsel niyetinden daha yüksek bulunmuştur ($t=7,809$ $p<0,001$). Elde edilen sonuçlar Tablo 27’de verilmiştir.

Tablo 28. İş Fikri Durumuna Göre Farklılık Testi

Boyutlar	İş fikriniz var mı?	N	Ortalama	Std. Sapma	t	P
Algılanan davranışsal kontrol	Var	284	20,5704	4,77390	6,598	,000
	Yok	165	17,5636	4,44381		
Öznel norm	Var	284	11,7641	2,62173	4,246	,000
	Yok	165	10,6242	2,93912		
Kişisel tutum	Var	284	18,7077	3,98794	6,274	,000
	Yok	165	16,2606	3,97844		
Girişimsel niyet	Var	284	22,7394	5,64269	7,809	,000
	Yok	165	18,4727	5,47563		

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Günümüzde girişimci ve girişimcilik kavramı, yenilikçiliği ve dinamik bir ekonomiyi temsil etmesi nedeniyle hem ulusal hem de uluslararası düzeyde büyük ilgi uyandırmaktadır. Bu bağlamda, girişimcilerin yeni işler ve dolayısıyla iş fırsatları yaratması ve aynı zamanda teknolojik inovasyon yoluyla pazar verimliliğini güçlendirmesi ve artırması dikkat çekmektedir. Bu nedenle, girişimcilik yüksek düzeyde ekonomik büyümeye yol açan faktörlerden birisi olarak görülmektedir (Hattab, 2012, s. 171).

Bu çalışmada, Karabük Üniversitesinde çeşitli bölümlerde eğitimine devam eden öğrencilerin girişimsel niyetleri ve girişimsel niyetlerine etki eden faktörleri saptamak amaçlanmıştır. Aynı zamanda girişimsel niyet, fırsat tanımlama ve girişimsel öz-etkinlik algılamaları fakülte temelli incelenmektedir. Araştırma tasarımında nicel veri toplama tekniklerinden anket yöntemi kullanılmış, veriler toplanmış ve analiz edilmiştir. Anketlerin analizinde IBM SPSS 25 ve AMOS 24.0 yazılımları kullanılmıştır. Anket katılımcılarının cinsiyet, eğitim aldığı bölüm, yaş, ebeveynlerinin eğitim ve meslek bilgileri, girişimcilik dersi görüp görmedikleri ve daha önceki iş deneyimleri gibi çeşitli özellikleri gözlemlenmiştir.

Ayrıca öznel norm, kişisel tutum ve algılanan davranışsal kontrol ile girişimcilik niyeti arasındaki ilişkiyi belirlemek ve fakülteler arasındaki farklılıkları araştırmak için on üç hipotez belirlenmiştir.

Araştırma kapsamında, “Öğrencilerde girişimsel öz-etkinliğin girişimcilik niyeti üzerinde olumlu bir etkisi vardır.” hipotezi analiz edilmiştir. Öncelikle girişimsel öz etkinlik ile girişimcilik niyeti arasında korelasyon değerine bakılmıştır. Korelasyon analizi sonucu girişimsel öz etkinlik ile girişimcilik niyeti arasında yüksek düzeyde anlamlı ve pozitif ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır ve hipotez desteklenmiştir. Naktiyok, vd. (2010) çalışmalarında girişimcilik niyeti ile girişimsel öz-etkinlik arasında olumlu bir ilişki vardır sonucuna ulaşmışlardır. Pihie ve Bagheri (2013) çalışmalarında öz-etkinliğin üniversite öğrencileri arasında girişimci kariyer niyetleri üzerinde en önemli olumlu etkiye sahip olduğunu sonucuna ulaşmışlardır. Bose ve Ufuoma (2015) çalışmalarında girişimsel öz-etkinliğin girişimcilik niyetleri üzerinde olumlu bir etkisi vardır sonucuna ulaşmışlardır. Bu doğrultuda elde edilen sonucun, literatürdeki diğer çalışmalar ile tutarlı olduğu görülmektedir.

Araştırma kapsamında, “Öğrencilerde öznel norm artarken kişisel tutum artar.” hipotezi analiz edilmiş ve öğrencilerin öznel norm düzeyleri ile kişisel tutumları arasındaki ilişki pozitif yönlü ve zayıf derecededir sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuçlara göre hipotez desteklenmiştir. Taşçı (2019) çalışmasında öznel norm ve kişisel tutum arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Araştırma kapsamında, “Öğrencilerde öznel norm artarken algılanan davranışsal kontrol artar.” hipotezi analiz edilmiştir. Öğrencilerin öznel norm düzeyleri ile algılanan davranışsal kontrolleri arasındaki ilişki pozitif yönlü ve orta derecededir sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuçlara göre, hipotez desteklenmiştir. Taşçı (2019) çalışmasında öznel norm ve algılanan davranışsal kontrol arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Araştırma kapsamında, “Öğrencilerde öznel norm artarken girişimsel niyet artar.” hipotezi analiz edilmiştir. Öğrencilerin öznel norm düzeyleri ile girişimsel niyetleri arasındaki ilişki pozitif yönlü ve zayıf derecededir sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuçlara göre, hipotez desteklenmiştir. Aditya (2020) çalışmasında girişimsel niyetler üzerinde öznel normların etkisi vardır ve öznel normların artması durumunda öğrencilerin girişimcilik niyetlerinin artacağı sonucuna ulaşmıştır. Kalkan (2011) çalışmasında öznel norm ve girişimsel niyet arasında olumlu ve anlamlı bir ilişki vardır sonucuna ulaşmıştır.

Araştırma kapsamında, “Öğrencilerde kişisel tutum artarken girişimsel niyet artar.” Hipotezi analiz edilmiş ve öğrencilerin kişisel tutum düzeyleri ile girişimsel niyetleri arasındaki ilişki pozitif yönlü ve yüksek derecededir sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuçlara göre, hipotez desteklenmiştir. Aditya (2020) çalışmasında kişisel tutumların girişimcilik niyetleri üzerinde etkisi vardır ve kişisel tutumlar arttıkça öğrencilerin girişimcilik niyetlerinin de arttığı sonucuna ulaşmıştır. Taşçı (2019) çalışmasında kişisel tutum ile girişimsel niyet arasında anlamlı bir farklılık olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Araştırma kapsamında, “Öğrencilerde algılanan davranışsal kontrol artarken girişimsel niyet artar.” Hipotezi analiz edilmiştir. Öğrencilerin algılanan davranışsal kontrol düzeyleri ile girişimsel niyetleri arasındaki ilişki pozitif yönlü ve yüksek derecededir sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuçlara göre, hipotez desteklenmiştir. Aditya (2020) çalışmasında Algılanan davranışsal kontrolün girişimsel niyetler üzerinde bir etkisi vardır ve algılanan davranışsal kontrol arttıkça öğrencilerin girişimcilik

niyetlerinin de artacağı sonucuna ulaşmıştır. Kalkan (2011) çalışmasında algılanan davranışsal kontrolün girişimci niyetler üzerinde olum ve doğrudan bir etkiye sahip olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Araştırma kapsamında, “Öğrencilerin demografik özellikleri ile girişimcilik niyetleri arasında bir ilişki vardır.” hipotezi analiz edilmiştir. Öğrencilerin demografik özellikleri ile girişimcilik niyetleri arasındaki ilişkileri belirlemek için nokta çift serili korelasyon analizi yapılmıştır. Öğrencilerin girişimcilik niyetleri ile baba mesleği ve anne eğitimi arasında pozitif yönlü anlamlı ilişki tespit edilmiştir. Diğer değişkenler arasında ise negatif yönde anlamlı ilişkiler tespit edilmiştir sonucuna ulaşmıştır. Araştırma sonucundan farklı olarak Çelik ve Karababa (2018) çalışmalarında öğrencilerin anne ve baba meslekleri ve eğitim düzeyleri ile girişimcilik niyeti arasında anlamlı bir farklılık olmadığı sonucuna ulaşmışlardır.

Araştırma kapsamında, “Daha önce iş deneyimi olan öğrenciler ile daha önce iş deneyimi olmayan öğrenciler arasında girişimcilik niyeti açısından anlamlı bir fark vardır.” hipotezi analiz edilmiştir. Öğrencilerin girişimcilik niyetleri daha önce iş deneyimi olup olmamaya göre anlamlı bir farklılık göstermektedir. Daha önce iş deneyimi olan öğrencilerin girişimsel niyetleri, daha önce iş deneyimi olmayan öğrencilere göre daha olumludur sonucuna ulaşmıştır. Bu sonuçlara göre, hipotez desteklenmiştir. Geçmiş araştırmalar, girişimci tutumlar ve niyetler ile geçmiş iş deneyimi arasında bir ilişki olduğunu göstermektedir. Bu, bir iş kurma konusundaki doğrudan deneyimi veya bir aile şirketi aracılığıyla dolaylı deneyimi içermektedir (Harris & Gibson, 2008, s. 571). Balkaya (2017), Seyrek ve Gül (2017) çalışmalarında iş tecrübesine sahip olmanın girişimcilik niyeti üzerinde anlamlı bir farklılık gösterdiği sonucuna ulaşmışlardır.

Araştırma kapsamında, “Aile şirketi geçmişine sahip öğrenciler ile aile şirketi geçmişine sahip olmayan öğrenciler arasında girişimcilik niyeti açısından anlamlı bir fark vardır.” Hipotezi analiz edilmiştir. Öğrencilerin girişimcilik niyetleri aile şirketi geçmişine sahip olup olmamaya göre anlamlı bir farklılık göstermektedir. Aile şirketi geçmişine sahip olan öğrencilerin girişimsel niyetleri, aile şirketi geçmişine sahip olmayan öğrencilere göre daha olumludur sonucuna ulaşmıştır. Bu sonuçlara göre, hipotez desteklenmiştir. Scott ve Twomey, girişimci kariyer tercihlerinin çoklu rol modellerinden kaynaklandığını belirtmektedir. Bir aile şirketine erken maruz kalmanın

girişimciliğe yönelik tutum ve niyetleri etkilediği görülmektedir (Krueger N. , 1993, s. 10). Taşçı (2019) çalışmasında aile işletmesi/şirketi olan öğrencilerin girişimsel niyetlerinin yüksek olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Araştırma kapsamında, “Girişimcilik niyeti açısından işletme fakültesi öğrencileri ile diğer öğrenciler arasında anlamlı bir fark vardır.” ve “Girişimcilik niyeti açısından BESYO ve edebiyat fakültesi öğrencileri ile diğer öğrenciler arasında anlamlı bir fark vardır.” hipotezleri analiz edilmiştir. Öğrencilerin girişimcilik niyeti puanları ile fakülte türleri arasında anlamlı bir fark vardır. Öğrencilerin girişimcilik niyeti düzeylerinin hangi fakülte türüne göre anlamlı farklılık gösterdiğini belirlemek amacıyla yapılan LSD testi sonuçlarına göre, işletme fakültesi öğrencilerinin girişimcilik niyeti düzeylerinin edebiyat fakültesi öğrencilerinden; besyo öğrencilerinin girişimcilik niyeti düzeylerinin edebiyat fakültesi öğrencilerinden; mühendislik fakültesi öğrencilerinin girişimcilik niyeti düzeylerinin edebiyat fakültesi öğrencilerinden daha yüksek olduğu ve edebiyat fakültesi öğrencilerinin girişimcilik niyeti düzeylerinin diğer fakülte öğrencilerine göre daha düşük olduğu tespit edilmiştir. Bu sonuçlara göre hipotezler desteklenmiştir. Karşlı (2018) çalışmasında bölümlere göre girişimsel niyetlerin anlamlı farklılık gösterdiğini ve işletme fakültesi öğrencilerinin girişimcilik niyetlerinin mühendislik öğrencilerinden daha yüksek olduğu sonucuna ulaşmıştır. Gilmartin vd. (2019) yaptıkları çalışmada işletme fakültesi öğrencilerinin girişimsel niyetleri, mühendislik bölümünde öğrenim gören öğrencilerden daha yüksek olduğu sonucuna ulaşmışlardır.

Araştırma kapsamında, “İşletme fakültesi öğrencileri ile diğer öğrenciler arasında fırsatları tanıma açısından anlamlı bir fark vardır.” hipotezi analiz edilmiştir. Öğrencilerin fırsatları tanıma puanları ile fakülte türleri arasında anlamlı bir fark vardır. Öğrencilerin fırsatları tanıma düzeylerinin hangi fakülte türüne göre anlamlı farklılık gösterdiğini belirlemek amacıyla yapılan LSD testi sonuçlarına göre, işletme fakültesi öğrencilerinin fırsatları tanıma düzeylerinin edebiyat fakültesi öğrencilerinden; besyo öğrencilerinin fırsatları tanıma düzeylerinin edebiyat fakültesi öğrencilerinden ve mühendislik fakültesi öğrencilerinin fırsatları tanıma düzeylerinin besyo ve edebiyat fakültesi öğrencilerinden daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Bununla birlikte edebiyat fakültesi öğrencilerinin fırsatları tanıma düzeylerinin işletme, besyo ve mühendislik fakültesi öğrencilerinden daha düşük olduğu tespit edilmiştir. Bu sonuçlara göre hipotez desteklenmiştir.

Araştırma kapsamında, “İşletme fakültesi öğrencileri ile diğer öğrenciler arasında girişimsel öz-etkinlik açısından anlamlı bir fark vardır.” Hipotezi analiz edilmiştir. Öğrencilerin girişimsel öz-etkinlik puanları ile fakülte türleri arasında anlamlı bir fark vardır. Öğrencilerin girişimsel öz-etkinlik düzeylerinin hangi fakülte türüne göre anlamlı farklılık gösterdiğini belirlemek amacıyla yapılan LSD testi sonuçlarına göre, işletme fakültesi öğrencilerinin girişimsel öz-etkinlik düzeylerinin edebiyat fakültesi öğrencilerinden; besyo öğrencilerinin girişimsel öz-etkinlik düzeylerinin edebiyat fakültesi öğrencilerinden; mühendislik fakültesi öğrencilerinin girişimsel öz-etkinlik düzeylerinin edebiyat fakültesi öğrencilerinden daha yüksek olduğu ve edebiyat fakültesi öğrencilerinin girişimsel öz-etkinlik düzeylerinin diğer fakülte öğrencilerine göre daha düşük olduğu tespit edilmiştir. Bu sonuçlara göre, hipotez desteklenmiştir.

Araştırmadaki diğer bulgular incelendiğinde;

Erkek öğrencilerin algılanan davranışsal kontrol algılaması, kadın öğrencilerin algılanan davranışsal kontrolünden daha yüksek bulunmuştur.

Kadın öğrencilerin öznel norm algılaması, erkek öğrencilerin öznel normundan daha yüksek bulunmuştur.

Kadın öğrencilerin kişisel tutumu ile erkek öğrencilerin kişisel tutumu arasında anlamlı bir fark yoktur.

Erkek öğrencilerin girişimsel niyetleri, kadın öğrencilerin girişimsel niyetlerinden daha yüksek bulunmuştur. Evcı ve Alper (2022) çalışmalarında erkek öğrencilerin girişimsel niyetlerinin kadın öğrencilerden daha yüksek olduğu sonucuna ulaşmışlardır.

Öğrencilerin yaş dağılımına göre algılanan davranışsal kontrolleri arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

Öğrencilerin yaş dağılımına göre öznel normları arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

Öğrencilerin yaş dağılımına göre kişisel tutumları arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

Öğrencilerin yaş dağılımına göre girişimsel niyet arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

Girişimcilik dersi alan öğrencilerin algılanan davranışsal kontrol algılaması, girişimcilik dersi almayan ğrencilerinin algılanan davranışsal kontrolünden daha yüksek bulunmuştur.

Girişimcilik dersi alan öğrencilerde girişimcilik dersi almayan öğrenciler arasında öznel norm algılamalarının anlamlı olarak farklılaşmadığı bulunmuştur.

Girişimcilik dersi alan öğrencilerin kişisel tutum algılaması, girişimcilik dersi almayan ğrencilerinin kişisel tutum algılamalarından daha yüksek bulunmuştur.

Girişimcilik dersi alan öğrencilerin girişimsel niyetleri, girişimcilik dersi almayan ğrencilerinin girişimsel niyetinden daha yüksek bulunmuştur.

İş deneyimi olan öğrencilerin algılanan davranışsal kontrol, öznel norm, kişisel tutum ve girişimsel niyet algıları iş deneyimi olmayan öğrencilere göre daha yüksek bulunmuştur.

Aile işletmesi/şirketi olan öğrencilerin davranışsal kontrol, öznel norm, kişisel tutum ve girişimsel niyet algıları iş deneyimi olmayan öğrenciler arasında anlamlı fark yoktur.

Öğrencilerin aile çevresinde girişimci durumuna göre algılanan davranışsal kontrol ve öznel norm algıları istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık belirlenmemiştir. Öğrencilerin aile çevresinde girişimci olanların kişisel tutum ve öznel norm algıları girişimci olmayanlara göre daha yüksek bulunmuştur.

İş fikri olan öğrencilerin algılanan davranışsal kontrol algılaması, iş fikri olmayan öğrencilerin algılanan davranışsal kontrol algılamasından daha yüksek bulunmuştur.

İş fikri olan öğrencilerin öznel normu, iş fikri olmayan öğrencilerin öznel normundan daha yüksek bulunmuştur.

İş fikri olan öğrencilerin kişisel tutumu, iş fikri olmayan öğrencilerin kişisel tutumundan daha yüksek bulunmuştur.

İş fikri olan öğrencilerin girişimsel niyeti, iş fikri olmayan öğrencilerin girişimsel niyetinden daha yüksek bulunmuştur.

Bu alışma, öğrencilerin fırsatları tanımlama, girişimsel öz-etkinlik ve girişimsel niyetlerini fakülte bazlı incelemiştir. Çalışmadaki ampirik kanıtlar, fırsatları tanımlama,

girişimsel öz-etkinlik ve girişimsel niyetlerin düzeylerinin edebiyat fakültesi öğrencilerinde daha düşük olduğu sonucunu göstermektedir. Ayrıca bulgularda, girişimcilik dersini alanların girişimsel niyetlerinin daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ekonomik kalkınma büyük ölçüde insan sermayesine bağlı olmaktadır. Bu nedenle, üniversitelerde girişimcilik eğitiminin teşvik edilmesi, Türkiye’de ekonomik refahın sağlanmasında önemli bir faktör olacaktır. Buna ek olarak, öğrencileri yasanın artıları ve eksileri konusunda güncel tutmak ve Türkiye’deki iş kurma sürecinin daha geniş bir görüntüsünü oluşturmak için üniversitelerde KOSGEB ile iş birlikleri yapılarak eğitimler verilmesi de yararlı olacaktır. Özellikle girişimcilik eğitimleri, yerel ve uluslararası girişimcilerin vaka çalışmaları ve gerçek hayattan örneklerle sınıf tartışmasını içermelidir. Bu şekilde, öğrencilerin bir vizyon, farkındalık ve ilham üretmeleri sağlanabilecektir.

KAYNAKÇA

- Abdul-Mohsin, A. M., Abdul-Halim, H., & Ahmad, N. H. (2012). Delving into the issues of entrepreneurial attitude orientation and market orientation among the SMEs A conceptual paper. *International Congress on Interdisciplinary Business and Social Science*, 65, 731-736.
- Abeysekera, R. (2019). Social Entrepreneurship: Concepts and Research Areas. *Sri Lanka Journal of Management Studies*, 1(2), 29-42.
- Adebayo, A. A. (2019). Green Entrepreneurship: Literature Review and Agenda For Future Research. *International Journal of Entrepreneurial Knowledge*, 7(2), 17-29.
- Adekiya, A. A., & Ibrahim, F. (2016). Entrepreneurship intention among students. The antecedent role of culture and entrepreneurship training and development. *The International Journal of Management Education*, 14(2), 116-132.
- Aditya, S. (2020). The Influence of Attitude, Subjective Norms, Perception of Self-Control And Entrepreneurship Education on Entrepreneurial Intentions. *Journal of Business and Behavioural Entrepreneurship*, 4(2), 66-83.
- Akın, H. B., & Demirel, Y. (2015). Entrepreneurship Education and Perception Change: The Preliminary Outcomes of Compulsory Entrepreneurship Course Experience in Turkey. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*(34), 15-26.
- Akşit, G. (2003). *Farklı Kültürlerde Girişimcilik Niyeti ve Üniversite Öğrencilerine Yönelik Karşılaştırmalı Bir Araştırma*. Antalya: Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Albinsson, S. (2017). What Is so "Cultural" About Cultural Entrepreneurship? *The Journal of the Economic & Business History Society*, 35(1), 365-390.
- Alkhalaf, T., Durrah, O., Almohammad, D., & Ahmed, F. (2021). Can entrepreneurial knowledge boost the entrepreneurial intent of French students? The mediation role of behavioral antecedents. *Management Research Review*, 33(1), 1-27.
- Aloulou, W. J. (2016). Predicting Entrepreneurial Intentions of Final Year Saudi University Business Students by applying the Theory of Planned Behaviour. *Journal of Small Business and Enterprise Development*, 23(4), 1142-1164.
- Al-Tekreeti, T. (2017). *Investigating the Role of Entrepreneurial Self-Efficacy and Risk Taking Propensity on the Entrepreneurial Intentions of University Students*. Ürdün: Princess Sumaya University for Technology King Abdullah I School of Graduate Studies and Scientific Research.

- Alvarez, S., Agarwal, R., & Sorenson, O. (2005). Sociology and Entrepreneurship. *Hands Of Entrepreneurship Research*, 1-10.
- Amirli, H. (2020). *Sosyal Zekanın Girişimcilik Niyeti ve Yaşam Doyumu Üzerindeki Etkisi: Bir Alan Araştırması*. Kahramanmaraş: Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Amrutrao, S. A. (2019). Prospective of Rural Entrepreneurship to Fulfill the Gap of employment in Current Scenario. *RESEARCH REVIEW International Journal of Multidisciplinary*, 4(10), 171-173.
- Antoncic, B., & Hisrich, R. D. (2001). Intrapreneurship: Construct refinement and cross-cultural validation. *Journal of Business Venturing*, 16(5), 495-527.
- Armitage, C. J., & Talibudeen, L. (2010). Test of a brief theory of planned behaviour-based intervention to promote adolescent safe sex intentions. *British Journal of Psychology*, 101(1), 155-172.
- Asoni, A. (2011). Intelligence, Self-confidence and Entrepreneurship. *Research Institute of Industrial Economics (IFN)*(887), 1-31.
- Aşkın, A., Nehir, S., & Vural, S. Ö. (2011). Tarihsel Süreçte Girişimcilik Kavramı ve Gelişimi. *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi*, 6(2), 55-72.
- Aşkun, B., & Yıldırım, N. (2011). Insights On Entrepreneurship Education In Public Universities In Turkey: Creating Entrepreneurs Or Not? *Procedia Social and Behavioral Sciences*, 24, 663-676.
- Autio, E., Keeley, R. H., Klofsten, M., Parker, G. G., & Hay, M. (2001). Entrepreneurial Intent among Students in Scandinavia and in the USA. *Enterprise and Innovation Management Studies*, 2(2), 145-160.
- Aytaç, Ö. (2006). Girişimcilik: Sosyo-Kültürel Bir Perspektif. *Dumlu Pınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*(15), 139-160.
- Balkaya, E. (2017). *Üniversite Son Sınıf Öğrencilerinde İşsizlik Kaygısı ve Girişimcilik Niyeti İlişkisi: Tra1 Bölgesi Örneği*. Erzurum: Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Bandura, A. (1977). Self-efficacy: Toward a Unifying Theory of Behavioral Change. *Psychological Review*, 84(2), 191-215.
- Baporikar, N. (2015). Societal Influence on the Cognitive Aspects of Entrepreneurship. *International Journal of Civic Engagement and Social Change*, 2(4), 1-15.
- Baruah, B., & Ward, A. (2014). Metamorphosis of intrapreneurship as an effective organizational strategy. *International Entrepreneurship and Management Journal*, 11, 811-822.

- Başar, M. (2013). Girişimcilik ve Girişimcilik Süreçleri. *Girişimcilik* (s. 2-19). içinde Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayını.
- Bayrakdar, S. (2011). Avrupa Birliği Mesleki Eğitim Programlarında Girişimcilik Eğitimlerinin Ekonomik Kalkınmadaki Önemi. *C.Ü. İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 12(1), 245-264.
- Begeç, S., & Arun, K. (2019). The bottleneck of intrapreneurship: are social positions and held expectations constraints in organizations' entrepreneur process? A conceptual view. *Journal of Entrepreneurship in Emerging Economies*, 13(1), 131-151.
- Bektaş, Ç., & Köseoğlu, M. A. (2007). Aile İşletmecilik Kültürünün Girişimcilik Eğilimine Etkileri ve Bir Alan Araştırması. *Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*(2), 297-317.
- Berger, B. (1991). *The culture of entrepreneurship*. San Francisco: CA: ICS Press.
- Berglund, K., & Holmgren, C. (2013). Entrepreneurship education in policy and practice. *Int. J. Entrepreneurial Venturing*, 5(1), 1-9.
- Bhandari, N. C. (2006). Intention for Entrepreneurship among Students in India. *The Journal Of Entrepreneurship*, 15(22), 169-179.
- Bird, B. (1988). Implementing Entrepreneurial Ideas; The Case for Intention. *Academy o/Management Review*, 13(3), 442-453.
- Blanka, C. (2019). An individual-level perspective on intrapreneurship: a review and ways forward. *Review of Managerial Science*, 13, 919-961.
- Block, J., Fisch, C., & Rehan, F. (2016). Religion and entrepreneurship: a map of the field and a bibliometric analysis. *Management Review Quarterly*, 591-627.
- Bolat, Ö. (2006). Üçüncü Safhadaki Girişimciliğimiz ve Geleceği. *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi*, 1(2), 81-89.
- Bose, C., & Ufuoma, E. (2015). Self-Efficacy as Correlates of Entrepreneurial Intention of Tertiary Institution Students in Ogun State, Nigeria. *International Journal of Engineering and Innovative Technology (IJEIT)*, 5(2), 1-6.
- Bozkurt, Ö., & Erdurur, K. (2013). Girişimci Kişilik Özelliklerinin Girişimcilik Eğilimindeki Etkisi : Potansiyel Girişimciler Üzerinde Bir Araştırma. *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi*, 8(2), 57-78.
- Börü, D. (2006). Marmara Üniversitesi İşletme Bölümü Öğrencileri Üzerinde Bir Araştırma. *Girişimcilik Eğilimi* (s. 14). içinde İstanbul: Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

- Brazeal, D. V., & Herbert, T. T. (1999). The Genesis of Entrepreneurship. *Entrepreneurship Theory and Practice*, 23(3), 29-46.
- Bruin, A., Brush, C. G., & Welter, F. (2006). Introduction to the Special Issue: Towards Building Cumulative Knowledge on Women's Entrepreneurship. *Entrepreneurship Theory and Practice*, 30(5), 585-593.
- Brush, C. G., Bruin, A., & Welter, F. (2009). A gender-aware framework for women's entrepreneurship. *International Journal of Gender and Entrepreneurship*, 1(1), 8-24.
- Burns, P. (2016). Defining the entrepreneur. P. Burns içinde, *Entrepreneurship and Small Business* (s. 9). London: Palgrave.
- Cacciotti, G., & Hayton, J. C. (2017). Conceptualization of National Culture in Entrepreneurship Research. *National Culture and Entrepreneurship* (s. 403). içinde New York: John Wiley & Sons (Wiley).
- Cansız, E. (2007). *Üniversite eğitimin geleceklelik çağında: Süleyman Demirel Üniversitesi ileride bir çalışma / Üniversite öğrencisinin girişimcilik özelliklerinin belirlenmesi: Süleyman Demirel Üniversitesi öğrencileri hakkında bir araştırma*. Isparta: Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Carayannis , E. G., Evans, D., & Hanson, M. (2003). A cross-cultural learning strategy for entrepreneurship education: outline of key concepts and lessons learned from a comparative study of entrepreneurship students in France and the US. *Technovation*, 23(9), 757-771.
- Carswell, P., & Rolland, D. (2007). Religion and entrepreneurship in New Zealand. *Journal of Enterprising Communities: People and Places in the Global Economy*, 1(2), 162-175.
- Cassar, G., & Friendman, H. (2009). Does Self-Efficacy Affect Entrepreneurial Investment? *Strategic Entrepreneurship Journal*, 3(3), 241-260.
- Castillo-Palacio, M., Batista-Canino, R. M., & Zuñiga-Collazos, A. (2017). The Relationship between Culture and Entrepreneurship: From Cultural Dimensions of GLOBE Project. *Revista Espacios*, 38(34), 1-12.
- Chand, M., & Ghorbani, M. (2011). National culture, networks and ethnic entrepreneurship: A comparison of the Indian and Chinese immigrants in the US. *International Business Review*, 20(6), 593-606.
- Chatelet, A. E. (2022, 02 07). *Questioning the nature of public entrepreneurship: barriers and opportunities for public service innovation*. researchgate: https://www.researchgate.net/profile/Aurelie-Ewango-Chatelet/publication/317845076_Questioning_the_nature_of_public_entrepen

eurship_barriers_and_opportunities_for_public_service_innovation/links/594e2046aca27248ae384fab/Questioning-the-nature-of-public-e adresinden alındı

- Choi, N., & Majumdar, S. (2014). Social entrepreneurship as an essentially contested concept: Opening a new avenue for systematic future research. *Journal of Business Venturing*, 29(3), 363-376.
- Churchill, N., & Bygrave, W. D. (1989). The Entrepreneurship Paradigm (I): A Philosophical Look at Its Research Methodologies. *Entrepreneurship Theory and Practice*, 14(1), 7-26.
- Coduras, A., Urbano, D., Rojas, Á., & Martínez, S. (2008). The Relationship Between University Support to Entrepreneurship with Entrepreneurial Activity in Spain: A Gem Data Based Analysis. *International Advances in Economic Research*, 14(4), 395-406.
- Corner, P. D., & Ho, M. (2010). How Opportunities Develop in Social Entrepreneurship. *Entrepreneurship Theory and Practice*, 34(4), 635-659.
- Covin, J. G., & Slevin, D. P. (1991). A Conceptual Model of Entrepreneurship as Firm Behavior. *Entrepreneurship Theory and Practice*, 16(1), 7-25.
- Çak, D., & Değermen, A. (2015). Women Entrepreneurship and Microfinance in Turkey. *Eurasian Academy of Sciences Eurasian Business & Economics Journal*, 2, 93-105.
- Çakır, C. (2015). *The moderating role of entrepreneurial education, gender, and age on the relationship between proactivity, emotional intelligence (EQ) and entrepreneurial orientation*. İstanbul: Yedi Tepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Çakır, S. (2013). *Girişimcilerin Yeni Bir Girişim Yapma Niyetlerinin Risk Alma Eğilimi İle İlişkisi*. Erzurum: Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Çakmak, İ. (2019). *Girişimsel Kişilik Özellikleri ve Girişimcilik Niyeti Arasındaki İlişki: Bir Kamu Üniversitesi Örneği*. Elazığ: Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Çelik, M., & Gölpek Karababa, A. (2018). Girişimcilik Niyetlerinin Demografik Faktörlere Göre İncelenmesi. *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi*, 13(1), 57-67.
- Çetin, N. G., & Beceren, E. (2007). Lider Kişilik: Gandhi. *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 3(5), 110-132.
- Dashdamirova, L. (2019). *Duygusal Zekanın Girişimcilik Niyetine Etkisi: Üniversite Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma*. Samsun: Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

- Davidson, P. (1995, Kasım 23-24). Determinants of Entrepreneurial Intentions. *Paper prepared for the RENT IX Workshop*, 1-31. Mart 6, 2022 tarihinde https://eprints.qut.edu.au/2076/1/RENT_IX.pdf adresinden alındı
- Davidsson, M. (2010). Risk management in a pure unit root. *The Journal of Risk Finance*, 11(2), 224-234.
- De Silva, A., Ridley, D., & Green, S. (2020). Entrepreneurial Psychology Revising the PSYCH 101 Course. *The Journal of Management and Engineering Integration*, 13(1), 40-52.
- Demirel, E. T., & Tikici, M. (2004). Kültürün Girişimciliğe Etkileri. *Fırat Üniversitesi Doğu Anadolu Bölgesi Araştırmaları*, 49-58.
- Do, Q. H., & Tran, T. (2020). Examining the Influence of Age and Gender on Entrepreneurship in Vietnam. *Journal of Asian Finance, Economics and Business*, 7(10), 193-199.
- Dobransky Fasiska, D. (2002). *Discriminant Analysis of Entrepreneurial Personality Characteristics for Each of Three Generational Cohorts: The Silent Generation, The Baby Boomers, And Generation X*. Pittsburg: University Of Pittsburg.
- Dodd, S. D., & Seaman, P. T. (1998). Religion and Enterprise: An Introductory Exploration. *Entrepreneurship Theory and Practice*, 23(1), 71-86.
- Dogan, E. (2015). The Effect Of Entrepreneurship Education On Entrepreneurial Intentions Of University Students In Turkey. *İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Ekonometri ve İstatistik Dergisi*(23), 79-93.
- Doğan, S. (2015). Türkiye’de ve Dünyada Girişimcilik. *Girişimcilik* (s. 16). içinde İstanbul: İstanbul Üniversitesi Açık ve Uzaktan Eğitim Fakültesi.
- Drost, E. A., & McGuire, S. J. (2011). Fostering Entrepreneurship among Finnish Business Students: Antecedents of Entrepreneurial Intent and Implications for Entrepreneurship Education. *International Review of Entrepreneurship*, 9(2), 1-31.
- Duobienė, J. (2008). The Role Of Organizational Culture In Sustaining Corporate Entrepreneurship. *Economics & Management*, 13, 350-356.
- Durak, İ. (2011). Girişimciliği Etkileyen Çevresel Faktörlerle İlgili Girişimcilerin Tutumları: Bir Alan Araştırması. *Yönetim Bilimleri Dergisi*, 9(2), 193-213.
- Duran, C., Büber, H., & Eren Gümüştekin, G. (2013). Girişimcilik Hislerine Eğitimin Katkısı: Kütahya MYO Makine Programı Örneği. *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi*, 8(2), 33-56.

- Durukan, T. (2006). Dünden Bugüne Girişimcilik ve 21. Yüzyılda Girişimciliğin Önemi. *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi*, 1(2), 25-37.
- Elia, G., Margherita, A., & Passiante, G. (2020). Digital entrepreneurship ecosystem: How digital technologies and collective intelligence are reshaping the entrepreneurial process. *Technological Forecasting and Social Change*, 150, 1-12.
- Erdem, F. (2001). Girişimcilerde Risk Alma Eğilimi ve Belirsizliğe Tolerans İlişisine Kültürel Yaklaşım. *Akdeniz İktisadi İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 1(2), 43-61.
- Eren, H. B. (2020). *Eczacılık Fakültesi Son Sınıf Öğrencilerinde İşsizlik Kaygısı, Girişimcilik Niyeti ve Umutsuzluk İlişkisi: Ankara İli Örneği*. Ankara: Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- Erestin, Ö. (2019). *Sosyal Medya Kullanımı, Kişilik Özellikleri ve Girişimcilik Niyeti İlişkisi: Üniversite Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma*. Gebze: Gebze Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Evcı, G., & Alper, E. N. (2022). Girişimcilik Dersinin İşletme Öğrencilerinin Girişimcilik Niyetine Etkisi: Yalova Üniversitesi Örneği. *Yalova Sosyal Bilimler Dergisi*, 12(1), 159-173.
- Feldmann, A., & Teuteberg, F. (2020). Intrapreneurship: outside the project box and into the unknown. *Journal of Business Strategy*, 41(3), 45-55.
- Ferran, F. (2005). Revealing Entrepreneurial Talent. *Small Business Economics*, 25(2), 159-174.
- Furnham, A., & Steele, H. (1993). Measuring locus of control: A critique of general, children's, health- and work-related locus of control questionnaires. *British Journal of Psychology*, 84(4), 443-479.
- Garaika, G., Negara, T., Selatan, S., & Margahana, H. (2019). Self Efficacy, Self Personality and Self Confidence on Entrepreneurial Intention: Study on Young Enterprises. *Journal of Entrepreneurship Education*, 22(1), 1-12.
- Gartner, W. B. (1988). "Who Is an Entrepreneur?" Is the Wrong Question. *American Journal of Small Business*, 11-32.
- Gartner, W. B., & Shane, S. A. (1995). Measuring Entrepreneurship over Time. *Journal of Business Venturing*, 10(4), 283-301.
- Gelaidan, H. M., & Abdullateef, A. O. (2017). Entrepreneurial intentions of business students in Malaysia: the role of self-confidence and educational and relation support. *Journal of Small Business and Enterprise Development*, 24(1), 54-67.

- Gençay, E. (2017). *Kişilik Özelliklerinin Girişimcilik Niyetine Etkisi: Bir Araştırma*. Tokat: Gaziosmanpaşa Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Gıdık, M. (2019). *Girişimci Kişilik Özelliklerinin Girişimcilik Niyetine Etkisi ve Devlet Üniversitesi İşletme Bölümü Öğrencilerine Yönelik Bir Araştırma*. İstanbul: İstanbul Aydın Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Gilmartin, S. K., Thompson, M. E., Morton, E., Jin, Q., Chen, H. L., Colby, A., & Sheppard, S. D. (2019). Entrepreneurial intent of engineering and business undergraduate students. *Journal of Engineering Education*(24), 1-21.
- Greblikaite, J. (2012). Development Of Social Entrepreneurship: Challenge For Lithuanian Researchers. *European Integration Studies*(6), 210-216.
- Guerrero, M., Rialp, J., & Urbano, D. (2008). The impact of desirability and feasibility on entrepreneurial intentions: A structural equation model. *International Entrepreneurship and Management Journal*, 4(1), 35-50.
- Gutiérrez, J. G., & Garzón Baquero, J. E. (2017). New cross-proposal entrepreneurship and innovation in educational programs in third level (tertiary) education. *Contaduría y Administración*, 62, 239-261.
- Gümüšoğlu, Ş., & Karaöz, B. (2014). Tarihsel Süreçte Girişimcilik: Muğla Örneği. *Ekonomi ve Yönetim Araştırmaları Dergisi*, 3(1), 97-116.
- Gürbüz, S. (2019). *Amos ile Yapısal Eşitlik Modellemesi*. Ankara: Seçkin Kitapevi.
- Gürol, Y., & Atsan, N. (2006). Entrepreneurial characteristics amongst university students Some insights for entrepreneurship education and training in Turkey. *Education + Training*, 48(11), 25-38.
- Gürol, Y., Aydınlık, A. Ü., & Atsan, N. (2008). Entrepreneurship Education in Turkish Universities. *The Journal of Asia Entrepreneurship and Sustainability*, 4(4), 134-145.
- Hägg, G., & Kurczewska, A. (2016). Connecting the dots – A discussion on key concepts in contemporary entrepreneurship education. *Education + Training*, 58(7), 1-16.
- Halikias, J., & Panayotopoulou, L. (2003). Chief Executive Personality and Export Involvement. *Management Decision*, 41(4), 340-349.
- Hansemark, O. C. (1998). The effects of an entrepreneurship programme on Need for Achievement and Locus of Control of reinforcement. *International Journal of Entrepreneurial Behavior & Research*, 4(1), 28-50.
- Harris, M. L., & Gibson, S. G. (2008). Examining the entrepreneurial attitudes of US business students. *Education + Training*, 50(7), 568-581.

- Hattab, H. (2012). Towards understanding female entrepreneurship in Middle Eastern and North African countries: A cross-country comparison of female entrepreneurship. *Education, Business and Society: Contemporary Middle Eastern Issues*, 5(3), 171-186.
- Hayton , J. C., George, G., & Zahra, S. A. (2002). National Culture and Entrepreneurship : A Review of Behavioral Research. *Entrepreneurship Theory and Practice*, 26(4), 33-52.
- Hoppe, M. (2016). Policy and entrepreneurship education. *Small Business Economics*, 46(1), 13-29.
- Hox, J. J., & Bechger, T. M. (1998). An Introduction to Structural Equation Modeling. *Family Science Review*, 11, 354-373.
- Huggins, R., & Thompson, P. (2016). Socio-Spatial Culture and Entrepreneurship: Some Theoretical and Empirical Observations. *Economic Geography*, 92(3), 269-300.
- Indrawati, N. K., Salim, U., & Djawahir, A. H. (2014). Moderation Effects of Entrepreneurial Self-Efficacy in Relation between Environmental Dimensions and Entrepreneurial Alertness and the Effect on Entrepreneurial Commitment. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 169, 13-22.
- Ireland, R. D., & Webb, J. W. (2007). A Cross-Disciplinary Exploration of Entrepreneurship Research. *Journal of Management*, 33(6), 891-927.
- İrmiş, A., & Özdemir, L. (2011). Girişimcilik ve Yenilik İlişkisi. *Yönetim Bilimleri Dergisi*, 9(1), 135-161.
- İşleyen, F. (2013). *Lise öğrencilerinin internet bağımlılığı düzeylerinin kişisel ve ailesel faktörlerle ilişkisinin incelenmesi*. İzmir: Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Iversen, J., Jørgensen, R., & Malchow-Møller, N. (2008). Defining and Measuring Entrepreneurship. *Foundations and Trends in Entrepreneurship*, 4(1), 1-63.
- Jones, B., & Iredale, N. (2014). Enterprise and entrepreneurship education: towards a comparative analysis. *Journal of Enterprising Communities: People and Places in the Global Economy*, 8(1), 34-50.
- Kalkan, A. (2011). Kişisel Tutum, Öznel Norm ve Algılanan Davranış Kontrolünün Girişimcilik Niyeti Üzerindeki Etkisi: Üniversite Öğrencileri Üzerine Bir Uygulama. *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2(14), 189-206.

- Kara, M. (2010). Sosyal Ve Kültürel Yapının Girişimcilik Üzerinne Etkileri ve Türk Toplumundan Örnekler. *Journal of Azerbaijani Studies*, 465-485.
- Karabey, C. N. (2013). Girişimsel Düşünceyi Anlamak: Düşünme Tarzı Ve Risk Tercihinin Girişimsel Özyetkinlik Ve Girişimcilik Niyeti İle İlişkisi. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 18(3), 143-159.
- Karnsomdee, P. (2022). Contribution To Resource, Administration, And Public Entrepreneurship On Organizational Development Of Local Organization. *Journal of Management Information and Decision Science*, 25(1), 1-11.
- Karşlı, H. O. (2018). *Kişilik Özellikleri ve Girişimcilik Niyeti Arasındaki İlişkinin Proaktif Kişilik Boyutu Açısından İncelenmesi*. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Kaufmann, P. J., Welsh, D. H., & Bushmarin, N. V. (1995). Locus of Control and Entrepreneurship in the Russian Republic. *Entrepreneurship Theory and Practice Fall*, 20(1), 43-56.
- Kayalar, M., & Ömürbek, N. (2007). Girişimci Adaylarının Risk Almaya Yatkınlık Özelliğinin Cinsiyet Bağlamında İncelenmesi. *Atatürk Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 21(1), 186-200.
- Kaygın, E., & Güven, B. (2015). Girişimci Olmayı Belirleyen Faktörler. *Girişimcilik: Temel Kavramlar ve Bazı Güncel Konular* (s. 35-47). İstanbul: Siyahinci Akademi.
- Keh, H., Der Foo, M., & Lim, B. C. (2002). Opportunity Evaluation under Risky Conditions: The Cognitive Processes of Entrepreneurs. *Entrepreneurship Theory and Practice*, 27(2), 125-148.
- Keleş, H., Kırıl Özkan, T., Doğaner, M., & Altunoğlu, A. E. (2012). Ön Lisans Öğrencilerinin Girişimcilik Düzeylerini Belirlemeye Yönelik Bir Araştırma. *Uluslararası İktisadi ve İdari İncelemeler Dergisi*, 5(9), 108-118.
- Kim, Y. (2010). Improving Performance in U.S. State Governments. *Public Performance & Management Review*, 34(1), 104-129.
- Klein, P. G., Mahoney, J. T., McGahan, A. M., & Pitelis, C. N. (2010). Toward a theory of public entrepreneurship. *European Management Review*, 7, 1-15.
- Kobia, M., & Sikalieh, D. (2010). Towards a search for the meaning of entrepreneurship. *Journal of European Industrial Training*, 34(2), 110-127.
- Koh, H. C. (1996). Testing hypotheses of entrepreneurial characteristics A study of Hong Kong MBA students. *Journal of Managerial Psychology*, 11(3), 12-25.

- Krishnan, L. (2019). Entrepreneurial Attitude Orientation Versus Entrepreneurial Success Among Entrepreneurs In Small and Medium Enterprise. *Journal of Emerging Technologies and Innovative Research*, 6(4), 243-255.
- Krueger, N. (1993). The Impact of Prior Entrepreneurial Exposure on Perceptions of New Venture Feasibility and Desirability. *Entrepreneurship Theory and Practice*, 18(1), 5-21.
- Krueger, N. F., & Brazeal, D. V. (1994). Entrepreneurial Potential and Potential Entrepreneurs. *Entrepreneurship Theory and Practice*, 18(3), 91-104.
- Krueger, N. F., Reilly, M. D., & Carsrud, A. L. (2000). Competing models of entrepreneurial intentions. *Journal of Business Venturing*, 15(5-6), 411-432.
- Kuckertz, A. (2013). Entrepreneurship Education – Status Quo and Prospective Developments. *Journal of Entrepreneurship Education*, 16, 59-71.
- Kuiken, A. (2015). Theory of Planned Behaviour and The Family Business. *Theory of planned behaviour and the family business* (s. 99-118). içinde Cheltenham: Edward Elgar Publishing.
- Kümbül Güler, B. (2008). *Sosyal Girişimciliği Etkileyen Faktörlerin Analizi*. İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü,.
- Lee, J. (1997). The motivation of women entrepreneurs in Singapore. *International Journal of Entrepreneurial Behaviour & Research*, 3(2), 93-110.
- Lee, S. M., & Peterson, S. J. (2000). Culture, Entrepreneurial Orientation, and Global Competitiveness. *Journal of World Business*, 35(4), 401-416.
- Lee-Ross, D. (2017). Darren Lee-Ross, "An examination of the entrepreneurial intent of MBA students in Australia using the entrepreneurial intention questionnaire". *Journal of Management Development*, 1-16.
- Leffel, A., & Darling, J. (2009). Entrepreneurial Versus Organizational Employment Preferences: A Comparative Study Of European and American Respondents. *Journal of Entrepreneurship Education*, 12, 79-82.
- León , J. A., & Gorgievski, M. (2007). *Psychology of Entrepreneurship Research and Education*. Madrid: Universidad Nacional de Educación a Distancia.
- Lewin, P. (2002). Entrepreneurship and the Defense of Capitalism: An Examination of the Work of Israel Kirzner. *Journal des Economistes et des Etudes Humaines*, 12(2), 1-12.
- Liñán, F., & Chen, Y.-W. (2009). Development and Cross-Cultural Application of a Specific Instrument to Measure Entrepreneurial Intentions. *Entrepreneurship Theory and Practice*, 33(3), 593-617.

- Liñán, F., Urbano, D., & Guerrero, M. (2011). Regional variations in entrepreneurial cognitions: Start-up intentions of university students in Spain. *Entrepreneurship and Regional Development*, 23(3), 187-215.
- Littunen, H. (2000). Entrepreneurship and the Characteristics of the Entrepreneurial Personality. *International Journal of Entrepreneurial Behaviour & Research*, 6(6), 295-310.
- Llussa, F., Rubén, B., & Tavares, J. M. (2009). *Entrepreneurship: Concept and Measurement*. Portekiz, Lisboa: Academia.
- Loon, M., & Casimir, G. (2008). Job-demand for learning and job-related learning The moderating effect of need for achievement. *Journal of Managerial Psychology*, 23(1), 89-102.
- Louw, L., J.K, v., & Bosch, J. (2003). Entrepreneurial traits of undergraduate students at selected South African tertiary institutions. *International Journal of Entrepreneurial Behavior & Research*, 9(1), 5-26.
- Mason, C. (2011). Entrepreneurship Education And Research: Emerging Trends and Concerns. *Journal of Global Entrepreneurship*, 1(1), 13-25.
- Mengüloğlu, M. A. (2020). *Karanlık Üçlü Kişilik Özellikleri İle Girişimcilik Niyeti Arasındaki İlişki*. Denizli: Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Mhango, M. W. (2006). *Assessing Entrepreneurial Career Intentions of Family and Consumer Sciences Students in Higher Education: A Model Testing Approach*. Iowa: Iowa State University, A Dissertation Submitted to the Graduate Faculty in Partial Fulfillment of the Requirements for the Degree of Doctor of Philosophy.
- Minniti, M., & Lévesque, M. (2008). Recent developments in the economics of entrepreneurship. *Journal of Business Venturing*, 23(6), 603-612.
- Misra, S., & Kumar, E. S. (2000). Resourcefulness: A Proximal Conceptualisation of Entrepreneurial Behaviour. *The Journal of Entrepreneurship*, 9(2), 135-154.
- Mokaya , S. O., Namusonge, D., & Sikalieh, P. (2012). The Concept of Entrepreneurship; in pursuit of a Universally Acceptable Definition. *International Journal of Arts and Commerce*, 1(6), 128-135.
- Mrkajic, B., Murtinu, S., & Scalera, V. G. (2019). Is green the new gold? Venture capital and green entrepreneurship. *Small Business Economics*, 52, 929–950.
- Nagar, A. (2020). *Entrepreneurship Development*. Hindistan: Acharya N. G. Ranga Agricultural University.

- Naktiyok, A., Karabey, C. N., & Güllüce, A. C. (2010). Entrepreneurial self-efficacy and entrepreneurial intention: the Turkish case. *International Entrepreneurship and Management Journal*, 6(4), 419-435.
- Opatola, M. O. (2019). A review of Sociological Methodologies to the study of Entrepreneurship in Nigeria. *International Journal of Innovative Studies in Sciences and Engineering Technology*, 5(9), 57-62.
- Østergaard, A., Santos, S. C., & Costa, S. F. (2018). Psychological Perspective on Entrepreneurship. R. V. Turcan içinde, *The Palgrave Handbook of Multidisciplinary Perspectives on Entrepreneurship* (s. 17-41). doi:10.1007/978-3-319-91611-8_2
- Ozgen, E., & Baron, R. A. (2007). Social sources of information in opportunity recognition: Effects of mentors, industry networks, and professional forums. *Journal of Business Venturing*, 22, 174-192.
- Öktem, M. K., Aydın, M. D., & Ekinci, S. (2007). Türkiye’de Girişimciliğin Geliştirilmesinde KOSGEB’in Rolü ve Önemi: Uygulamalı Bir Çalışma. *Sosyoekonomi*, 47-76.
- Özbek, G. (2021). *Para Sevgisi ve Girişimcilik Niyeti İlişkisinin Analizi: Gümüşhane Üniversitesi Öğrencilerine Yönelik Bir Uygulama*. Gümüşhane: Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Özçoban, E. (2018). *Temel motivasyon kaynaklarının girişimcilik eğilimi üzerine etkisi: Süleyman Demirel Üniversitesi öğrencileri üzerine bir araştırma*. Isparta: Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Özgül, E., & Yücel, E. (2018). Girişimcilik Merakı İle Yenilikçilik Arasındaki İlişkide Girişimcilik Öz-Yeterliliğinin Aracılık Rolü. *Yönetim Bilimleri Dergisi*, 16(31), 331-353.
- Palta, S. (2019). *Bireysel, Kültürel ve Çevresel Faktörlerin Girişimcilik Niyetine Etkisi*. Manisa: Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Parinoosh, M. R., Mobaraki, M. H., Gholami, H., & Esfandabadi, H. M. (2015). Entrepreneurial Attitude and the Quality of Services in Tehran Movie Theaters. *Asian Journal of Research in Business Economics and Management*, 5(1), 170-179.
- Patır, S., & Karahan, M. (2010). Girişimcilik Eğitimi ve Üniversite Öğrencilerinin Girişimcilik Profillerinin Belirlenmesine Yönelik Bir Alan Araştırması. *Şirket ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 1(2), 27-44.

- Phong, N. D., Thao, N. T., & Nguyen, N. P. (2020). Entrepreneurial intent of business students: Empirical evidence from a transitional economy. *Cogent Business & Management*, 7(1), 1-18.
- Pihie, Z. A., & Bagheri, A. (2013). Self-Efficacy and Entrepreneurial Intention: The Mediation Effect of Self-Regulation. *Vocations and Learning*, 6(3), 385-401.
- Quansah, F. (2017). The Use Of Cronbach Alpha Reliability Estimate In Research Among Students In Public Universities In Ghana. *Africa Journal of Teacher Education*, 6(1), 56-64.
- Raposo, M., & do Paço, A. (2011). Entrepreneurship education: Relationship between education and entrepreneurial activity. *Psicothema*, 23(3), 453-457.
- Remina, K. (2017). *Planlı Davranış Teorisi Kapsamında Girişimcilik Niyetinin Ölçülmesi: Üniversite Öğrencilerine Yönelik Bir Araştırma*. Trabzon: Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Roberts, N. C. (1992). Public Entrepreneurship and Innovation. *Rewiew Of Policy Research*, 11(1), 55-74.
- Robinson, P. B., Stimpson, D. V., Huefner, J. C., & Hunt , H. K. (1991). An Attitude Approach to the Prediction of Entrepreneurship. *Entrepreneurship Theory and Practice*, 15(4), 13-32.
- Ruiz, J., Soriano, D. R., & Coduras, A. (2016). Challenges in measuring readiness for entrepreneurship. *Management Decision*, 54(5), 1-28.
- Saadaoui, S., & Belgaroui, R. (2014). Social entrepreneurship: concept clarification. *International Conference on Business, Economics, Marketing & Management Research*, 2, 36-40.
- Sabuncu, R. G. (2017). *Anadolu Üniversitesi İşletme Fakültesi Öğrencilerinin Girişimcilik Niyetleri ve Çevresel Tutumlarını Ölçmeye Yönelik Bir Araştırma*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Sahut, J.-M., Iandoli, L., & Teulon, F. (2019). The age of digital entrepreneurship. *Small Business Economics*, 56, 1159–1169.
- Saral, H. C. (2018). *The Relationship Between Entrepreneurial Characteristics and Entrepreneurial Intention*. İstanbul: İstanbul Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Sarıkaya, M., & Coşkun, E. (2015). A New Approach in Preschool Education: Social Entrepreneurship Education. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 195, 888-894.

- Schenkel, M. T., D'Souza, R. R., & Braun, F. C. (2014). Entrepreneurial Self-Efficacy, Intent, and Intensity: Does Experiential Training Enhance or Inhibit Predispositions? *Journal of Developmental Entrepreneurship*, 19(1), 1-21.
- Schmitz, A., Aparecida, G., de Souza, J. A., Urbano, D., & Guerrero, M. (2017). Innovation and entrepreneurship in the academic setting: a systematic literature review. *International Entrepreneurship and Management Journal*, 13(2), 369-395.
- Schwarz, E. J., Malgorzata, A., Wdowiak, Almer-Jarz, D. A., & Breiteneker, R. J. (2009). The effects of attitudes and perceived environment conditions on students' entrepreneurial intent An Austrian perspective. *Education + Training*, 51(4), 272-291.
- Sengupta, S., & Sahay, A. (2017). Social entrepreneurship research in Asia-Pacific: perspectives and opportunities. *Social Enterprise Journal*, 13(1), 17-37.
- Sezer Akgün, S. (2019). *Üniversite Öğrencilerinin Girişimcilik Niyeti İle İşsizlik Kaygısı Arasındaki İlişki*. Sakarya: Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Shook, C. L., & Bratianu, C. (2008). Entrepreneurial intent in a transitional economy: an application of the theory of planned behavior to Romanian students. *International Entrepreneurship and Management Journal*(6), 231-247.
- Singh, S. K. (2015). Entrepreneurship Education: Concept, Characteristics and Implications for Teacher Education. *International Journal of Education*, 5(1), 21-35.
- Sluis, J. v., Praag, M. v., & Vijverber, W. (2005). Entrepreneurship Selection and Performance: A Meta-Analysis of the Impact of Education in Developing Economies. *The World Bank Economic Review*, 19(2), 225-261.
- Sluis, J. v., Praag, M. v., & Vijverberg, W. (2008). Education and Entrepreneurship Selection and Performance: A Review of the Empirical Literature. *Journal of Economic Surveys*, 22(5), 795-841.
- Sönmez, E. (2017). *Girişimcilik Niyetinin Kariyer Planlamasındaki Yeri: Üniversite Öğrencileri Üzerinde Bir Araştırma*. Ankara: Türk Hava Kurumu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Sud, M., VanSandt, C. V., & Baugous, A. M. (2009). Social Entrepreneurship: The Role of Institutions. *Journal of Business Ethics*, 85, 201-216.
- Şahin, M. D., Söylemez, E. Y., & Koç, Y. D. (2016). Planlanmış Davranış Teorisi Çerçevesinde Aile İşletmelerinde Kurumsallaşma Sürecinin İrdelenmesi. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 451-457.

- Şimşek, Y. (2018). *Toplumsal Cinsiyet Rol Algıları ve Girişimcilik Niyeti Arasındaki İlişki: Kafkas Üniversitesi Örneği*. Kars: Kafkas Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Talih Akkaya, D., Yıldız, E., & Koldere Akın, Y. (2014). Üniversite Öğrencilerinin Girişimci Kişilik Özelliklerinin Değerlendirilmesi: Yalova Meslek Yüksekokulu Öğrencilerine Yönelik Bir Uygulama. *Yalova Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(8), 109-122.
- Taşçı, V. (2019). *Üniversite Öğrencilerinde Girişimcilik Niyeti ve Kariyer Planlaması İlişkisi: Karabük Üniversitesinde Bir Araştırma*. Karabük: Karabük Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Tien, N. H., Hiep, P. M., Dai, N. Q., Duc, N. M., & Hong, T. K. (2020). Green Entrepreneurship Understanding In Vietnam. *International Journal of Entrepreneurship*, 24(2), 1-14.
- Timuroğlu, M. K., & Yılmaz, B. (2019). Stres ve Girişimcilik Niyeti: Bir Uygulama. *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 33(3), 699-713.
- Trongtorsak, S., Saraubon, K., & Nilsook, P. (2021). Collaborative Experiential Learning Process for Enhancing Digital Entrepreneurship. *Higher Education Studies*, 11(1), 137-147.
- Tulunay, L. (2010). *Girişimciliği etkileyen faktörler ve girişimci profili: İstanbul-Kayseri-Van örnekleri*. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Türker, D., & Selçuk, S. (2008). Which factors affect entrepreneurial intention of university students? *Journal of European Industrial Training*, 33(2), 142-159.
- TÜSİAD. (1987). *Türkiye'de Girişimcilik ile İlgili Sorunlar ve Çözümler*. İstanbul: Tüsiad Yayınları.
- TÜSİAD. (2002). *Türkiye'de Girişimcilik*. İstanbul: Lebib Yalkın Yayınları ve Basım İşleri A.Ş. <https://tusiad.org/tr/yayinlar/raporlar/item/1880-turkiyede-girisimcilik-adresinden-alindi>
- Uslan, B. (2019). *Girişimcilik Eğitiminin Girişimcilik Niyeti Üzerinde Etkisinin Planlanmış Davranışlar Teorisine Göre Değerlendirilmesi*. Antalya: Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Uygun, R. (2018). *Girişimcilik Teori ve Yaklaşımları*. Bursa: Ekin Yayınevi.
- Ülgen Aydınlik, A. (2019). *İlişki Ağı Kurma Davranışının Girişimcilik Niyeti Üzerindeki Etkisi*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

- Üzümçü, B. (2017). *Küreselleşme Algısı ve Kültürel Uyum Yeteneğinin Girişimcilik Niyetleri Üzerindeki Etkisi: Kamu Üniversitelerinde Bir Araştırma*. Ankara: Türk Hava Kurumu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- van Wyk, R., & Boshoff, A. B. (2004). Entrepreneurial attitudes: A distinction between two professional groups. *Journal of Business Management*, 35(2), 33-38.
- Veciana, J. M. (2007). Entrepreneurship as a Scientific Research Programme. *Entrepreneurship Concepts, Theory and Perspective*, 8(3), 23-71.
- Wahidi, I. (2017). Social Entrepreneurs İn Lebanon: An Exploratory Study Of Women Entrepreneurs Engaged İn The Professional İntegration Of Low-Skilled Women. *Business, Management and Accounting*, 1, 36-46.
- Wandhe, P. (2022, 02 04). *Role of Management Education in Entrepreneurship Development for Sustainable Growth- Development of Women Entrepreneurship*. SSRN: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=3297985 adresinden alındı
- Wu, S., Matthews, L., & Dagher, G. K. (2007). Need for achievement, business goals, and entrepreneurial persistence. *Management Research News*, 30(12), 928-941.
- Yalçınkaya, T., & Durcan, N. M. (2008). “Globalleşme Bağlamında Girişimcilik Anlayışındaki Değişimler ve Aile Girişimleri. 2. *Uluslararası Girişimcilik Kongresi* (s. 207-214). Kırgızistan: Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi Yayınları.
- Yamamoto, Y. (2011). *Mapping Human Capital For Self-Employment: Education For Job Creation-An Alternative Approach To Youth Unemployment*. Pittsburgh: University of Pittsburgh.
- Yeazdanshenas, M. (2014). Designing a Conceptual Framework for Organizational Entrepreneurship in the Public Sector in Iran. *Iranian Journal of Management Studies (IJMS)*, 7(2), 365-390.
- Yılmaz, E. (2019). *İslami Finans Araçlarının Girişimcilik Niyeti Üzerine Etkisi: Düzce Üniversitesi Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma*. Düzce: Düzce Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Yılmazçetin, Ş. (2021). *Duygusal zeka, sosyal zeka ve kültürel zeka ile girişimcilik eğilimi etkileşimi: Üniversite öğrencileri üzerinde bir araştırma*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Zelekha, Y., Avnimelech, G., & Sharabi, E. (2014). Religious institutions and entrepreneurship. *Small Business Economics*, 42(4), 747-767.

Zhao, F., & Collier, A. (2016). Digital Entrepreneurship: Research and Practice. *9th Annual Conference of the EuroMed Academy of Business. EuroMed Academy of Business, September 14-16*, (s. 2173-2180). Varşova: EuroMed Academy of Business.

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1. Girişimci Tanımları.....	18
Tablo 2. Girişimcilik Tanımları	19
Tablo 3. Girişimcilik Çalışmalarına Teorik Yaklaşımlar.....	23
Tablo 4. Kamu Girişimciliğinin Özellikleri	38
Tablo 5. Öğrenci Özellikleri	75
Tablo 6. Girişimcilik Ölçeği Güvenirlik Analizi Sonuçlar	77
Tablo 7. Girişimcilik Niyet Ölçeğine Ait Doğrulayıcı Faktör Analizi Sonuçları	79
Tablo 8. Girişimsel Öz-Etkinlik ile Girişimcilik Niyeti Regresyon Değerleri	80
Tablo 9. Öznel Norm ile Kişisel Tutum Arasındaki İlişki	81
Tablo 10. Öznel Norm ile Algılanan Davranışsal Kontrol Arasındaki İlişki.....	81
Tablo 11. Öznel Norm ile Algılanan Girişimsel Niyet Arasındaki İlişki	81
Tablo 12. Kişisel Tutum ile Girişimsel Niyet Arasındaki İlişki	82
Tablo 13. Algılanan Davranışsal Kontrol ile Girişimsel Niyet Arasındaki İlişki.....	82
Tablo 14. Öğrencilerin Demografik Özellikleri İle Girişimcilik Niyetleri Arasındaki Korelasyon Değerleri	82
Tablo 15. Girişimcilik Niyeti Puanlarının İş Deneyimi Olup Olmama Göre T-testi Sonuçları.....	83
Tablo 16. Girişimcilik Niyeti Puanlarının Aile Şirketi Geçmişine Sahip Olmama Göre T-testi Sonuçları	83
Tablo 17. Girişimcilik Niyeti Ölçeği Puanlarının Fakülte Türüne Göre ANOVA Sonuçları.....	84
Tablo 18. Fırsatları Tanıma Ölçeği Puanlarının Fakülte Türüne Göre ANOVA Sonuçları.....	85
Tablo 19. Girişimsel Öz-Etkinlik Ölçeği Puanlarının Fakülte Türüne Göre ANOVA Sonuçları.....	86
Tablo 20. Araştırma Değişkenleri ve Normallik Testi.....	87
Tablo 21. Cinsiyete Göre Farklılık Testi.....	87
Tablo 22. Yaş Dağılımına Göre Farklılık Testi	88
Tablo 23. Girişimcilik Dersi Alıp Almama Durumuna Göre Farklılık Testi.....	89
Tablo 24. Alınan Girişimcilik Dersinin Etkisine Yönelik Farklılık Testi.....	90
Tablo 25. Herhangi Bir İş Deneyimine Göre Farklılık Testi	90
Tablo 26. Aile İşletmesi/ Şirket Durumuna Göre Farklılık Testi.....	91

Tablo 27. Aile Çevresinde Girişimci Durumuna Göre Farklılık Testi.....	91
Tablo 28. İş Fikri Durumuna Göre Farklılık Testi.....	92

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1. Girişimciliği Etkileyen Faktörler.....	31
Şekil 2. Girişimci Başarı Modeli (Geleneksel ve Sosyal Girişimciler).....	35
Şekil 3. Yeşil Girişimcilik Boyutları	36
Şekil 4. Girişimci Niyet Modellerinin Gelişimi	44
Şekil 5. Shapero Girişimci Faaliyet Modeli	45
Şekil 6. Bird Girişimsel Niyet Modeli.....	46
Şekil 7. Ajzen'in Planlı Davranış Teorisi.....	48
Şekil 8. Robinson ve Diğerleri Tarafından Geliştirilen Girişimci Tutum Modeli.....	49
Şekil 9. Girişimsel Potansiyel Modeli	51
Şekil 10. Davidson'un Girişimcilik Niyeti Modeli	52
Şekil 11. Girişimsel Niyet Ölçeği Yol ve Korelasyonlar	79

EKLER

ANKET FORMU

GİRİŞİMSEL ÖZ-ETKİNLİK VE FIRSAT TANIMLAMANIN ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN GİRİŞİMCİLİK NİYETLERİ ÜZERİNDEKİ ROLÜNÜN İNCELENMESİ: KARABÜK ÜNİVERSİTESİNDE BİR ARAŞTIRMA

Değerli katılımcı! Girişimcilik niyetinin üniversite öğrencilerinin girişimsel öz-etkinlik ve fırsat tanımlama üzerindeki rolünü incelemek amacıyla hazırladığımız anketimizdeki veriler gizli tutulacak olup, üçüncü kişiler ile kesinlikle paylaşılmayacaktır. Okuyacağınız cümlelerin doğru veya yanlış cevapları yoktur, önemli olan sizin kişisel görüşünüzdür. İlginiz ve katkılarınız için teşekkürler.

Danışman: Prof. Dr. Ramazan UYGUN

Öğrenci: Abdullah Eren

1. DEMOGRAFİK BİLGİLER

1. Doğum Tarihiniz? :
2. Cinsiyetiniz? Kadın Erkek
3. Okuduğunuz Fakülte/Bölüm? :
4. Ders programınızda girişimcilik ile ilgili bir ders var mı?
 Evet Hayır
5. Bu derslerin girişimci olmak istemenize etkisi var mı?
(Bir önceki yanıtınız hayır ise bu soruyu geçebilirsiniz)
 Evet Hayır
6. Babanızın Mesleği
 Kamu Çalışanı Özel Sektör
 Girişimci Emekli
 Çalışanı
7. Babanızın Eğitim Durumu
 İlkokul Ortaokul Lise
 Önlisans Lisans Lisansüstü
8. Annenizin Eğitim Durumu
 İlkokul Ortaokul Lise
 Önlisans Lisans Lisansüstü
9. Geçmişte (staj hariç) herhangi bir iş deneyiminiz oldu mu?
 Evet Hayır
Evet ise; Aile işinde çalıştım Başka bir işte çalıştım
Süresi? 0-3 ay 3-6 ay 6-9 ay 9-12 ay 1 yıl ve üzeri
10. Aile işletmeniz/şirketiniz var mı?
 Evet Hayır
11. Anne/Baba veya yakın akrabanız arasında girişimci var mı?
 Evet Hayır
12. Mezun olduktan sonra anne/baba veya yakın akrabasının girişimcilik faaliyetini sürdürmek ister misiniz?
 Evet Hayır
13. Bir iş fikriniz var mı?
 Evet Hayır
Evet ise; Bu iş fikrinizi işletmeye dönüştürmek için zaman ve enerji harcamaya, araştırma yapmaya başladınız mı?
 Evet Hayır
14. Annenizin Mesleği
 Kamu Çalışanı Özel Sektör Çalışanı
 Girişimci Ev Hanımı
15. Kariyer Hedefi Olarak Okulu Bitirdikten Sonra Ne Yapmayı Düşünüyorsunuz?
 Kendi işimi kurmak Özel sektörde çalışmak
 Kamu kesiminde çalışma Akademisyen olmak
 Bir süre çalışıp uygun ortam bulursam kendi işimi kurma Aile işine ortak olma
 Diğer (Lütfen belirtiniz):
16. Sizce Girişimci Olmanın Önündeki en büyük engel nedir?
 Sermaye ve paranın olmaması Salgın Kendime bu konuda güvenmiyorum
 Kaliteli iş fırsatının olmaması Ekonominin Durumu Diğer

2. FIRSAT TANIMLAMA ve GİRİŞİMSEL ÖZ-ETKİNLİK

1 Kesinlikle Katılmıyorum, 2 Katılmıyorum, 3 Kararsızım, 4 Katılıyorum, 5 Kesinlikle Katılıyorum

	SORULAR	Kesinlikle katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle katılıyorum
1	Yeni girişim fikirleri konusunda özel bir anlayışım var.	1	2	3	4	5
2	Potansiyel yeni girişim fırsatlarını görmek bana pek doğal gelmiyor.	1	2	3	4	5
3	Günlük aktivitelere devam ederken, etrafımda potansiyel yeni girişim fikirleri görüyorum.	1	2	3	4	5
5	Eğer sıkı çalışırsam, başarılı bir şekilde bir işletme kurabilirim / bir işi başarılı bir şekilde başlatabilirim.	1	2	3	4	5
6	Genel olarak, becerilerim ve yeteneklerim bir iş kurmada yardımcı olur.	1	2	3	4	5
7	Tecrübelerim bir iş kurmak için çok değerli olacaktır.	1	2	3	4	5
8	Bir iş kurmak için gereken çabayı ortaya koyabileceğime eminim.	1	2	3	4	5

3. GİRİŞİMCİLİK NİYETİ

Aşağıda, girişimcilik niyetine ilişkin düşünceleri içeren 20 cümle yer almaktadır. Lütfen her bir cümleyi dikkatle okuyup, bu fikirlere ne derece katıldığınızı/ katılmadığınızı ilgili seçeneğin yanındaki ilgili işareti koyarak belirtiniz. Okuduğunuz her bir cümle için tek bir işaretleme yapınız.

1 Kesinlikle Katılmıyorum, 2 Katılmıyorum, 3 Kararsızım, 4 Katılıyorum, 5 Kesinlikle Katılıyorum

	SORULAR	Kesinlikle katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle katılıyorum
1	Yeni bir işin kurulması sürecini kontrol edebilirim.	1	2	3	4	5
2	Bir iş kurmayı deneseydim, başarı olasılığım yüksek olurdu.	1	2	3	4	5
3	Bir şirketi kurmak ve devam ettirmek benim için kolaydır.	1	2	3	4	5
4	Bir iş kurmak için gerekli olan bütün detayları biliyorum	1	2	3	4	5
5	Uygulanabilir bir iş kurmaya hazırım.	1	2	3	4	5
6	Bir girişimcilik projesinin nasıl geliştirileceğini biliyorum	1	2	3	4	5
7	Yakın ailem bir iş kurma fikrimi onaylar.	1	2	3	4	5
8	Arkadaşlarım yeni bir iş kurma fikrimi desteklerler.	1	2	3	4	5
9	Bir iş kurma kararım akrabalarım tarafından kabul görmektedir.	1	2	3	4	5
10	Bir girişimci olmak için her şeyi yapmaya hazırım.	1	2	3	4	5
11	Profesyonel anlamdaki hedefim girişimci olmaktır.	1	2	3	4	5
12	Kendi işimi kurmak ve devam ettirmek için her türlü çabayı gösteririm.	1	2	3	4	5
13	Gelecekte bir iş kurmaya kararlıyım.	1	2	3	4	5
14	Bir iş kurmayı çok ciddi olarak düşündüm.	1	2	3	4	5
15	Bir gün bir iş kurmak için kesin bir niyetim var.	1	2	3	4	5
16	Girişimci olmak benim için dezavantajdan çok avantaj anlamına geliyor.	1	2	3	4	5
17	Bir iş fırsatı ve sermayem olsaydı, bir işletme kurmak isterdim.	1	2	3	4	5
18	Diğer kariyer seçeneklerimin arasından sadece girişimci olmayı seçerim.	1	2	3	4	5
19	Bir girişimci olmak bana büyük tatmin sağlayacaktır.	1	2	3	4	5
20	Girişimcilik kariyerini cazip/çekici bulmuyorum.	1	2	3	4	5

ÖZGEÇMİŞ

İlkokul, ortaokul ve lise eğitimlerini Akçakoca'da tamamlamıştır. 2013 senesinde Karabük Üniversitesi İşletme fakültesi işletme bölümünü kazanmış ve 1 yılı İngilizce hazırlık olmak üzere 5 yılda lisans eğitimini tamamlamış ve 2018 haziran ayında mezun olmuştur. 2019 şubat ayından buyana Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Girişimcilik Anabilim Dalında yüksek lisans eğitimine devam etmektedir.